

izdelovalec: Odprti krog

naročnik: Občina Bohinj, Triglavski narodni park, Zavod za varstvo kulturne dediščine Kranj

STAVBNA TIPOLOGIJA JEREKA, KOPRIVNIK, GORJUŠE

DECEMBER 2017

V okviru avtorske skupine
Odprti krog so sodelovali:

Janko Rožič
Gašper Drašler
Janez Poldo
Anže Repinc
Marjeta Storgel

Avtorstvo fotografij:
arhiv Odprtega kroga,
Anže Repinc
razen kjer je drugače navedeno.

Naročnik za TNP:
Tea Lukan Klavžar

Naročnik za Občino Bohinj:
Darinka Maraž Kikelj

UVOD	4
prvi del	
1. PROSTORSKI PRINCIPI V JEREKI	5
2. DOKUMENTACIJA IN ANALIZA OBJEKTOV V JEREKI	17
drugi del	
3. PROSTORSKI PRINCIPI NA KOPRIVNIKU	31
Stare podobe Koprivnika	42
4. DOKUMENTACIJA IN ANALIZA OBJEKTOV NA KOPRIVNIKU	43
tretji del	
5. PROSTORSKI PRINCIPI NA GORJUŠAH	60
6. DOKUMENTACIJA IN ANALIZA OBJEKTOV NA GORJUŠAH	66
četrti del	
7. PROPORCIJE IN PROPORCIJSKE SCHEME	84
priloge 1	
JEREKA	88
priloge 2	
KOPRIVNIK	99
priloge 3	
GORJUŠE	105

Tradicionalne alpske hiše so v vaseh Srednja vas in Jereka kljub mnogim neuglašnim posegom in prenovam brez posluha za kulturno dediščino, še vedno dokaj dobro ohranjene, bolje v jedrih kakor na robovih vasi. Koprivnik in Gorjuše sta dve manjši in mlajši razloženi naselji, ki sta se razvili iz nekdanjih bohinskih planin. Čeprav v svoji prostorski strukturi nosita že v izhodišču drugačen, razpršen vzorec poselitve in nimata tipičnih vaških jeder, stavbe posameznih domačij prav tako sledijo mojstrskim principom umeščanja.

Hiše izhajajo iz uporabnosti, vendar so tako dosledno zgrajene, neposredno povezane med seboj in natančno vpete v pokrajino, da lahko brez posebnih prostorskih znanj človek na več ravneh hkrati ob njih začuti, če je le dovolj odprt, posebej globok spoj kulture, iz katere so se razvile, in narave, v katero so zrasle. Gre za starodavno, skoraj organsko vraščeno v okolje, nekakšno kristalizacijo človeške izkušnje, v kateri je dobila vsaka hiša svoje mesto v vasi in celotnem prostoru, ter vsak element ali detajl svoj prostor v hiši, kakor celica v celoti. Ne gre samo za spoj nature in kulture, temveč estetskega in etičnega, posamičnega in skupnega, zasebega in javnega. Zdi se, da se ljudje prav zato, ker tukaj to še lahko začutijo in se tremu tudi čudijo, v Bohinj vedno znova tudi vračajo.

Večina sodobnih posegov ne ujame te uglašnosti in močno odstopa, najsi gre za modernistično ali postmodernistično avtorsko arhitekturo, ki nasprotuje staremu ali spontano samograditeljstvu polpreteklega obdobja brez vsakršnih pravil. Toda tudi pri tistih hišah, ki se trudijo spoštovati staro, a ne presežejo romantičnega posnemanja, se večinoma izkaže, da nekaj bistvenega manjka.

Čudno je, da to kar mnogi ljudje v zgodovinski arhitekturi teh hiš prepoznajo kot čudenja in celo občudovanja vredno, arhitekturna stroka v 20. stoletju, razen redkih izjem, ni mogla ali smela ovrednotiti in vključiti v lasten razvoj. V naši raziskavi, bomo poiskovali poiskati vzroke, premisliti osnovne razmerja in prvine (arhe), ter pojasniti zakaj ta arhitektura deluje tako skladno z okoljem. Ameriški arhitekt Frank .L. Wright je dejal, da za arhitekta ni dovolj, da mu je nekaj všeč, vedeti mora zakaj mu je všeč. Čeprav se je način življenja precej spremenil, ostajajo vez z naravo, človekovo merilo in notranja razmerja, ki jih te vasi tako dobro nosijo v sebi, ključno sporočilo, ki ga človek v 21. stoletju za ravnovesje na Zemlji potrebuje še veliko bolj kot v 20. stoletju, ko so se vsa ta razmerja močno zamajala. Ko najnovejša spoznanja nevroznanosti govorijo o pomenu vzpodbud polnega prostorskega okolja, potrjujejo ta stara mojstrska znanja, Dejstvo je, da je te vasi treba celovito in sistematično prenoviti. S povezavo najnovejših strokovnih spoznanj in stare prostorske modrosti, pa bo mogoče doseči podobno usklajenost tudi pri novih posegih v prostor.

Jereka je gručasta vas in razloženo naselje na vzhodnem in najvišjem delu Zgornje doline. S severne in vzhodne strani se nad njo dvigajo strma pobočja Pokljuke. Na jugu je soteska Jerečice skozi katero vodi nova cesta, na jugo zahodu arheološko najdišče Dunaj in vrh Šavnice, na zahodu pa rahlo nagnjena ravnica, kjer poteka tudi razvodnica med potokoma Suha in Jerečica. Vas je bila pred izgradnjo ceste skozi Sotesko (v 17. stoletju) pomemben del tovarne poti Bled – Gorjuše – Baška Grapa in verjetno tudi prastare trgovske poti iz severa proti jugu Evrope.

Na to nas spominja tlakovana kamnita (vašter) pot na Koprivnik. Jereka je znana tudi kot bogato arheološko najdišče bronaste in železne dobe (Črna zemlja, Pustov Dunaj). Podružnična cerkev Sv. Marjete ima zanimivo lego sredi polj na začetku poti. Poleg vaškega znamenja ob mostu je v vasi zanimiva žaga venecijanka »pri Košmrlju« in stegenjen dom »pri Mežnarju«. Hudourniški potok Jerečica je včasih gnal veliko žag in mlinov. Iz vasi pelje cesta do visokogorskih vasi Podjelje, Koprivnik in Gorjuše.

Zgornja Bohinjska dolina v obliki črke U, med Studorjem in Rudnico, je ena najbolj značilnih ledeniških dolin ne samo v Sloveniji, temveč tudi v Evropi. Pogled nanjo je še posebej zanimiv z ravnice na robu vasi Jereka v bližini razvodja Jerečice in Suhe. V prvem planu Rudnica, najnižja točka doline, vrh Studorja in sleme na planini Blatca. V ozadju Bohinske gore.

no ujema z vencem zvonika.
Nekaj korakov naprej, ko se približamo križišču s Podjeljem, močno poudarjena vertikala zvonika še bolj prevlada nad horizontom, ki je v Bohinju povsod zelo visok. (slika 2) Cerkve v Bohinju stojijo večinoma na posebej izpostavljenih mestih, podobno kot Sv. Marjeta v Jereki, da se s ključnih točk pristopa zvoniki dotaknejo neba. Na levi strani se odstre mogočna kmečka hiša pri Španu (Pr Špano), katere najvišja točka, sleme strehe leži pod sedlom, ki je hkrati tudi najnižja točka na horizontu. Preko tega sedla vodi tudi najstarejša pot na Koprivnik, tako je lepo predstavljen in poudarjen tudi stari izhod iz doline. Pod Vodnikovim razglednikom se vidi tudi najbolj oddaljen del vasi ob novi cesti na Koprivnik, tako na samem začetku človek uzre tudi konec vasi.

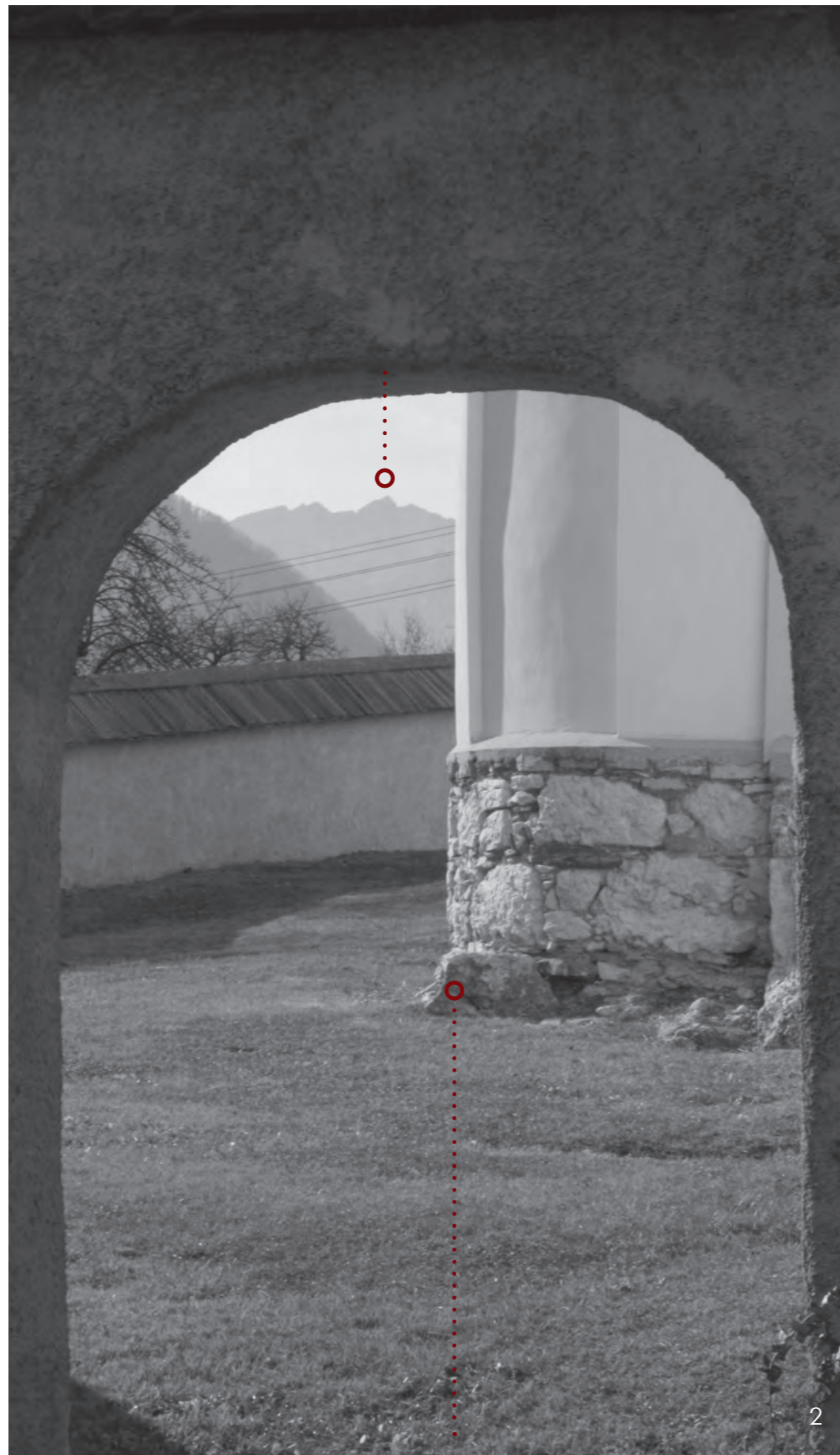

Vstop na Jereko z glavne ceste pokaže uglašen trojni poudarek, ki se začne z znamenjem ob cesti, nadaljuje z glavno temo zvonika vaške cerkve in zaključi z vrhom na horizontu (slika 1)
 Pot ni samo lepo usmerjena, tudi višina zvonika je dobro umerjena s horizontom, ki se s te točke natanč-

Pogled na cerkev iz druge smeri na izhodu iz vasi pokaže, kako je vaška cerkev postavljena med dva ključna vrhova Šavnico na levi in Rudnico na desni strani, vrhova, ki delita Zgornjo od Spodnje bohinjske doline. (slika 3)

Vhod v območje cerkve z vaške strani pokaže zanimivo kompozicijo. Vhodni lok portala s cestne strani poudari vertikala stavbe in zvonika. Skozi portal se ob prehodu zidu med pobočjem Rudnice in steno cerkve odpre izjemen pogled na horizont najbolj oddaljenih bohinjskih gora.

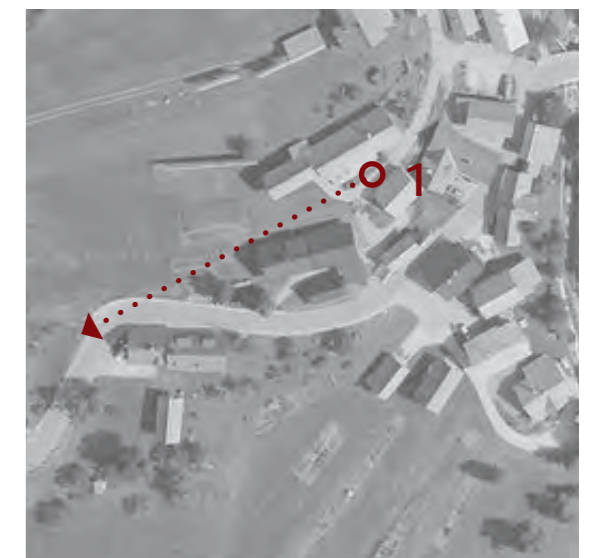
Novejša hiša Pr Medjo je s svojo umeščenostjo organsko dopolnila zasnovo Kosove in stare Medjove hiše. Prehodno dvorišče, poleg tega da je funkcionalno, odpira neponovljiv pogled na vaški zvonik.

Med Kosovo in staro Medjovo hišo se pogled usmerja na dominantno.

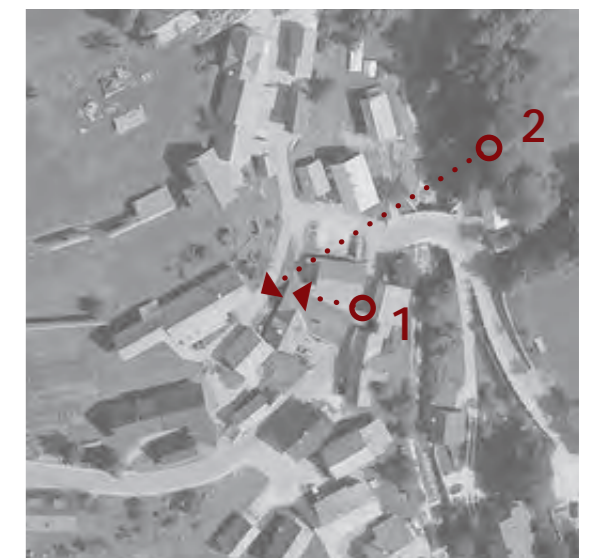

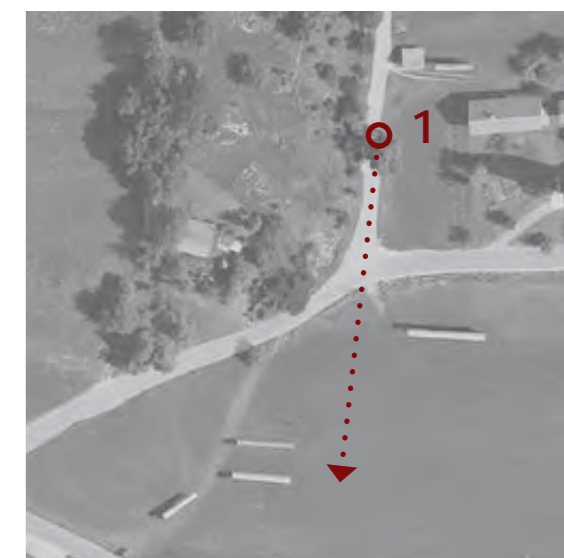
Dorišče hiše pr Pusto, se konično oža, nad njim je pročelje Kosove domačije. (slika 1)

Pogled proti kapelici, Kosovi domačiji in zvoniku med spuščanjem po stari poti do mostu. Volumni vseh omenjenih stavb tvorijo skladno prostorsko kompozicijo. (slika 2)

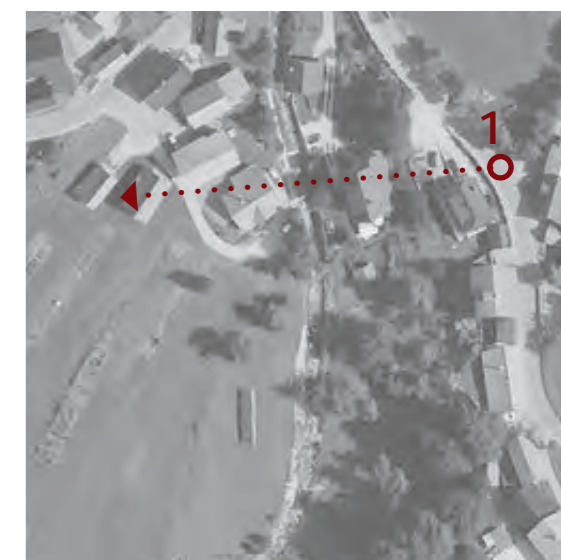
Med spuščanjem po poti Podjelje - Jereka, se pred križiščem pot uravna na prehod nekdanje poti proti Bitnjam in Bistrici.

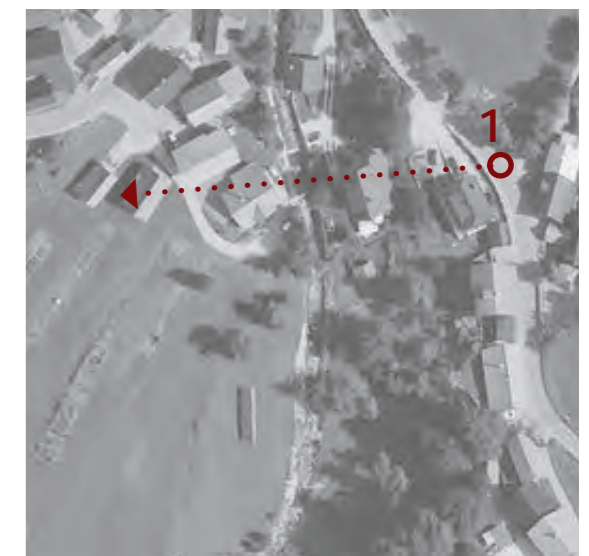
Baročni zvonik v dialogu s horizontom Bohinjskih gora in Sturdorja.

Baročni zvonik in vrh Studora predstavljata kulturno in naravno dominantno, medtem ko strehe ostalih stavb tvorijo tkivo naselja.

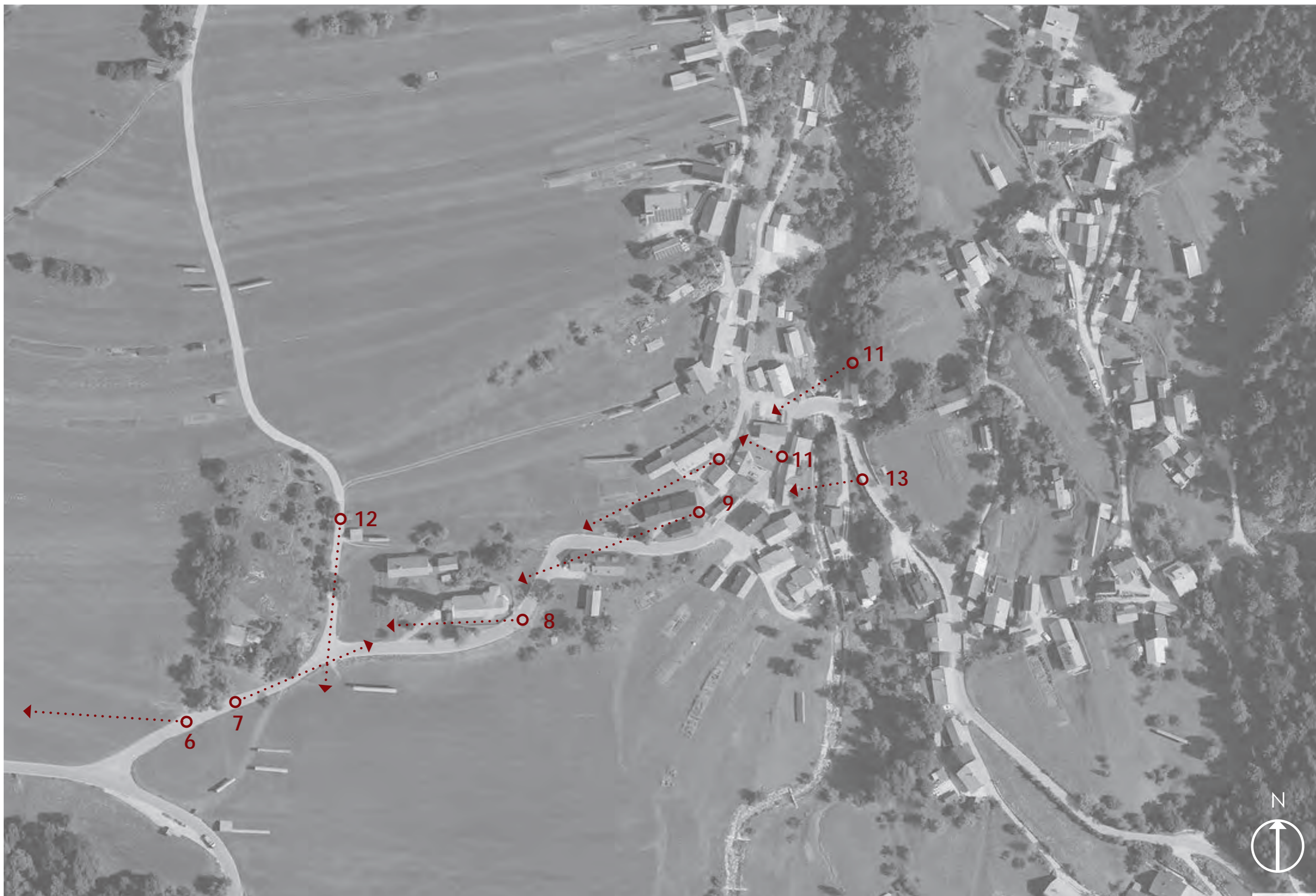

Z gornja dolina z naravno dominantno Studorja in dvema kulturnima dominantama zvonikoma v v Srednji vasi in v Jereki. Fotografija je posneta na odseku ceste današnje ceste Jereka - Koprivnik.

Pritlična hiša v iztegnjeni izvedbi skupaj z drvarnico in kozolcem tvori celovit ansambel objektov ki določajo prostor dvorišča. Umestitev in usmeritev dvorišča omogoča uporabnost, osončenost in hkrati izjemno veduto zvonika Sv. Marjete (slika 3).

- 1 Kozolec ob gospodarskem poslopiju
- 2 Vhodni portal: Inicialki A.S. Št. 13 1898
- 3 Pogled na čelno fasado
- 4 Značilna veduta zvonika cerkve Sv. Marjete v Jereki iz dvorišča

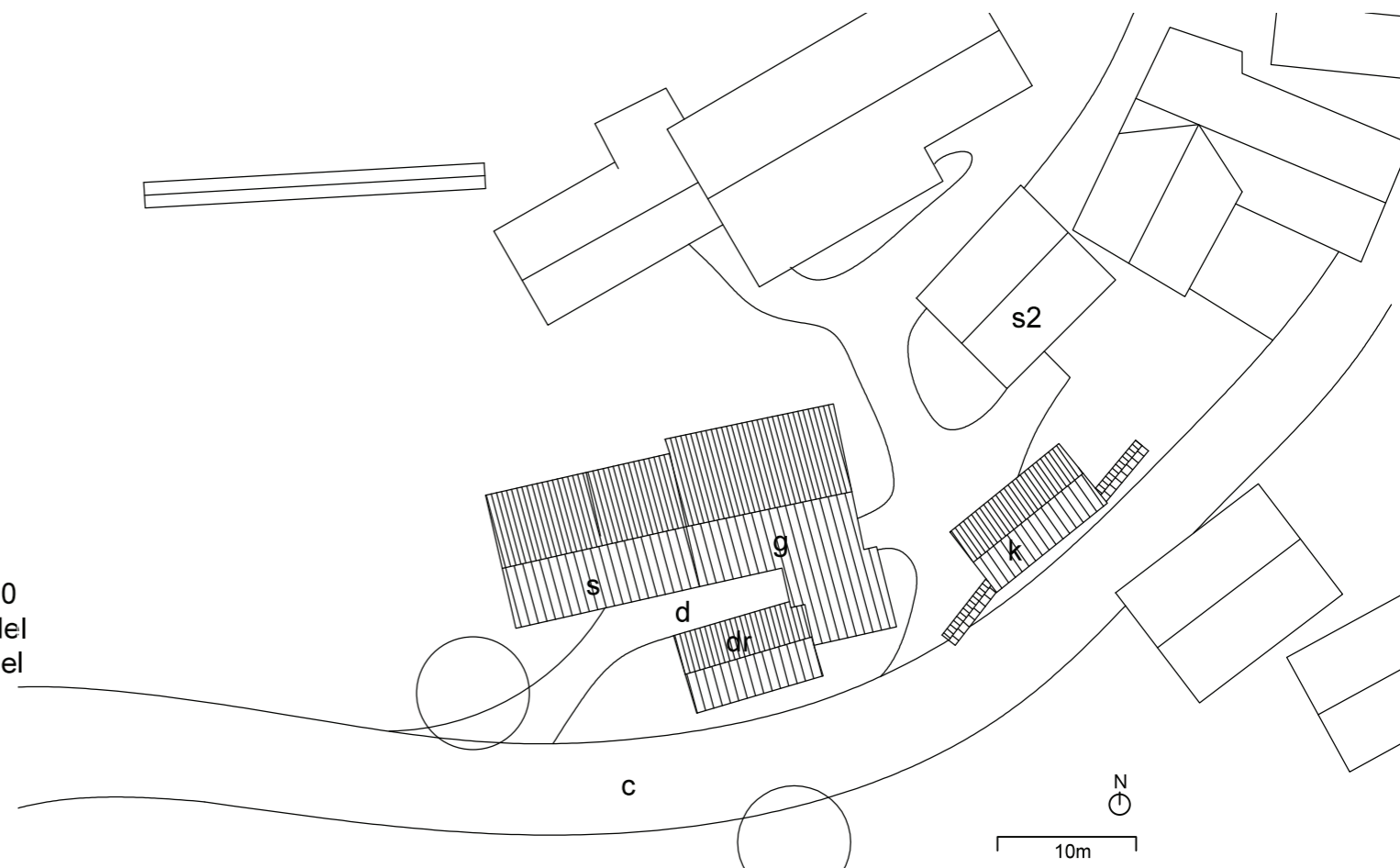
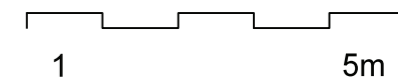

JZ fasada

JV fasada

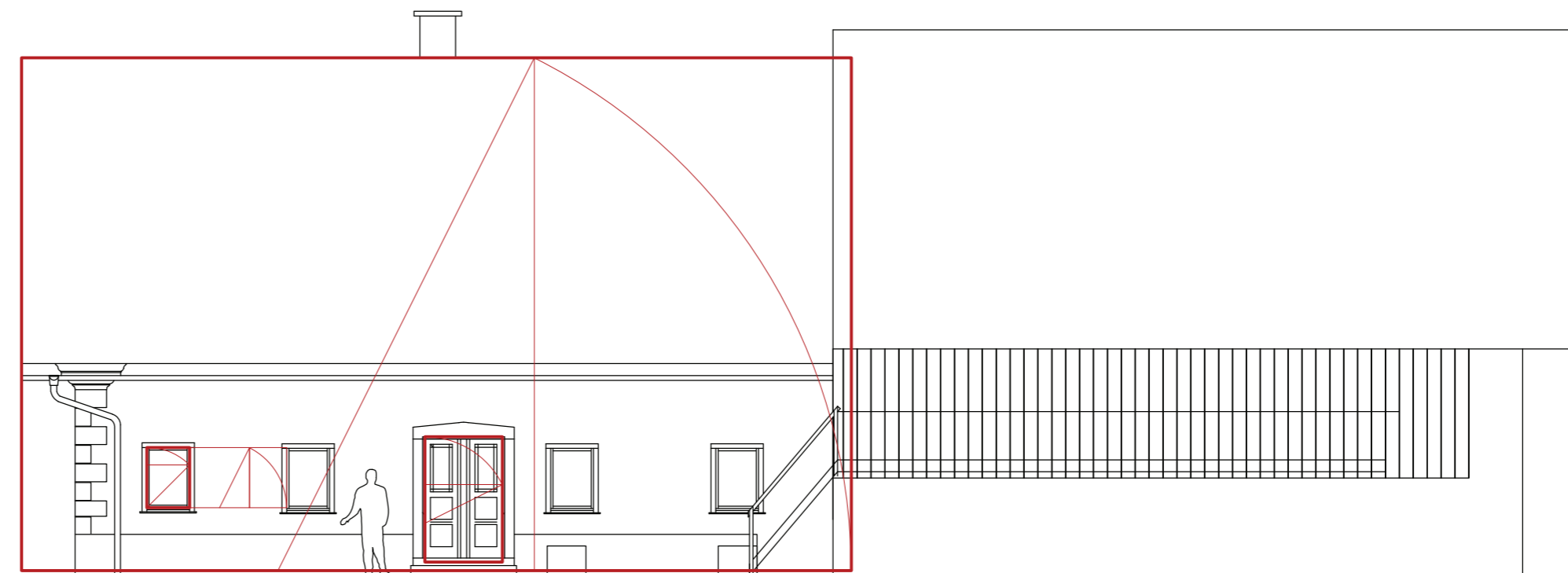

- Situacija** M 1:500
- s - stanovanjski del
  - g - gospodarski del
  - dr - drvarnica
  - d - dvorišče
  - c - cesta
  - k - kozolec
  - s2- stara hiša

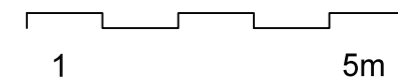

JZ fasada

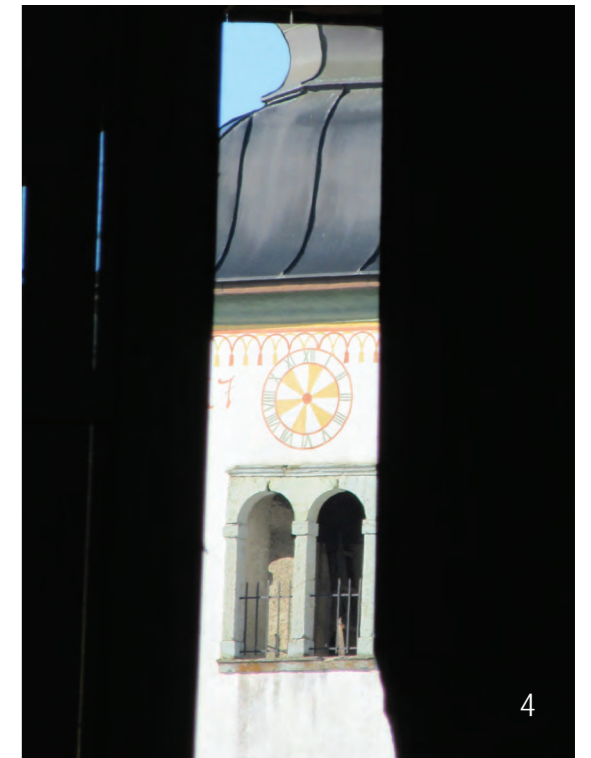
JV fasada

- Situacija** M 1:500
- s - stanovanjski del
  - g - gospodarski del
  - dr - drvarnica
  - d - dvorišče
  - c - cesta
  - k - kozolec
  - s2- stara hiša

Kosova domačija je nadstopna zidana hiša. umeščena na vrh strmega brega ki se dviga nad potokom. Za razliko od večine iztegnjenih domačij se čelno lice hiše usmerja proti severovzhodu.

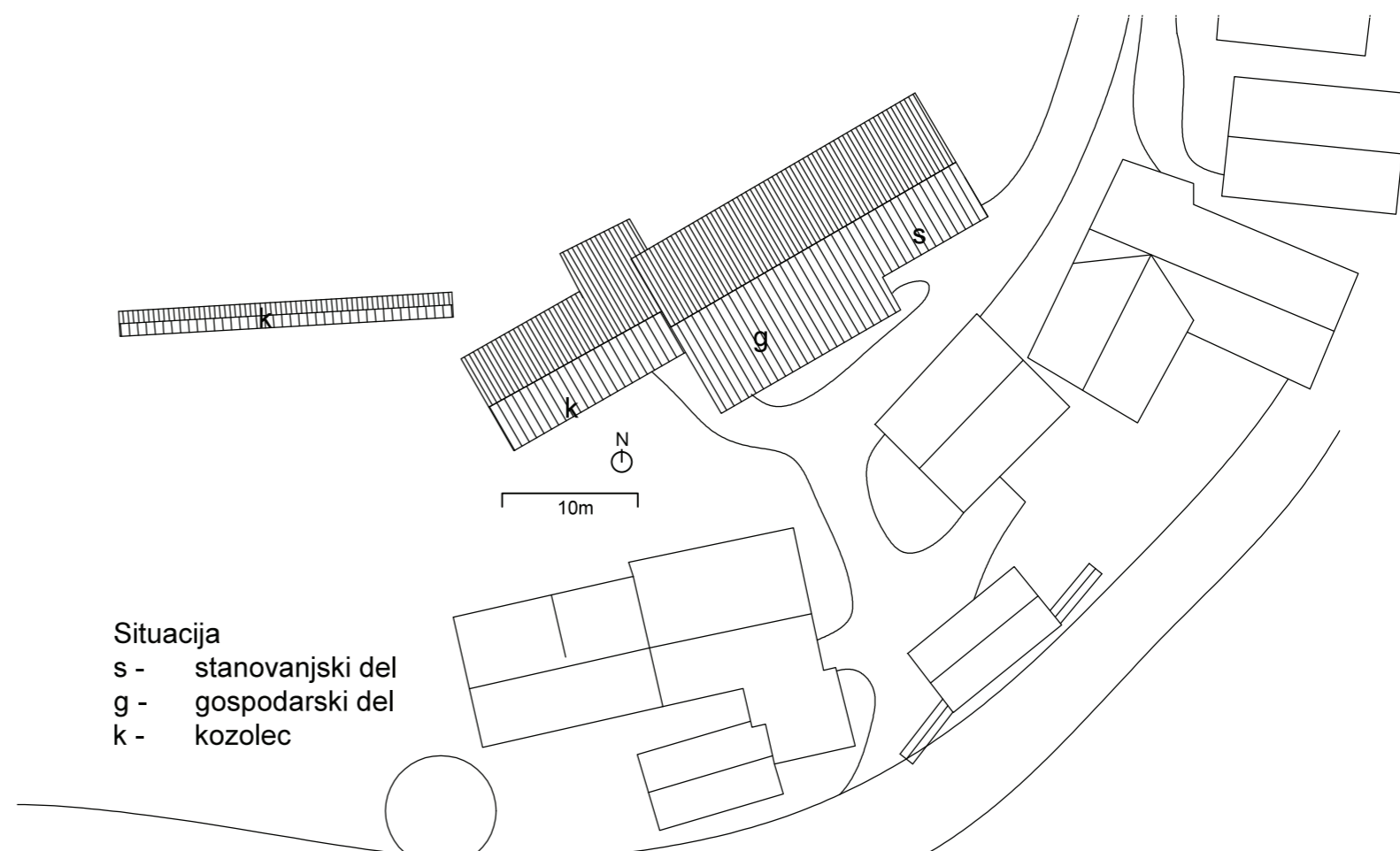
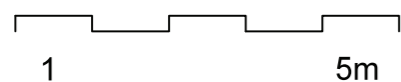
- 1 Ohranjena značilna klančina in svinjaki pod njo.
- 2 Detajl izrezljanih desk na ganku.
- 3 Izpred vhoda se skozi špranjo v opažu pokaže lina in mesto ure na zvoniku
- 4 Čelna fasada domačije
- 5 Značilna veduta proti zvoniku, na levi strani stara ter nova medjeva hiša.

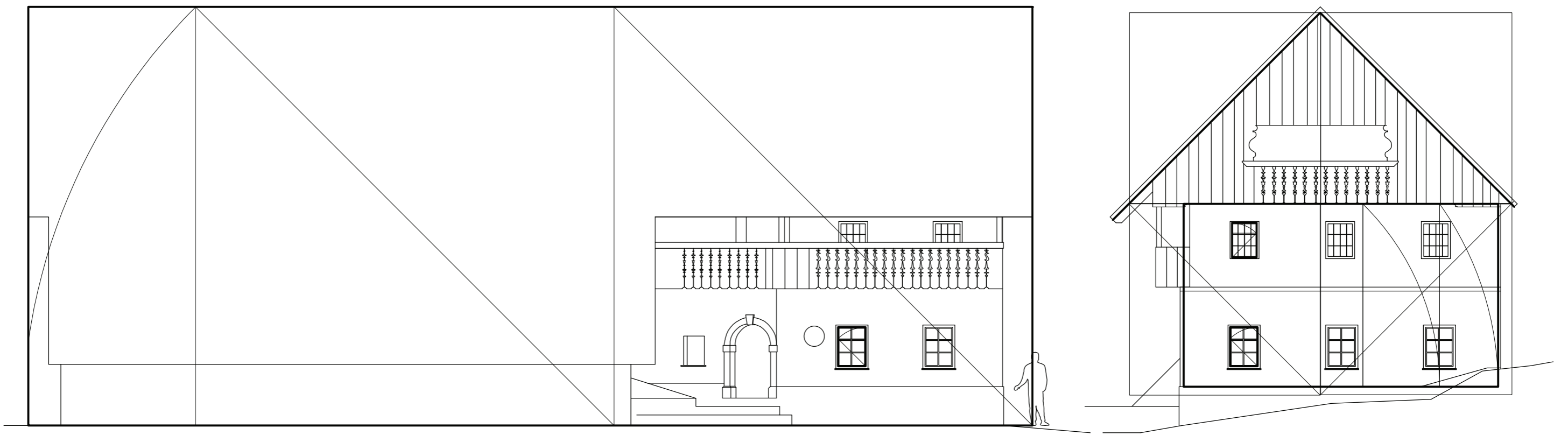
JV fasada

SV fasada

- Situacija
 s - stanovanjski del
 g - gospodarski del
 k - kozolec

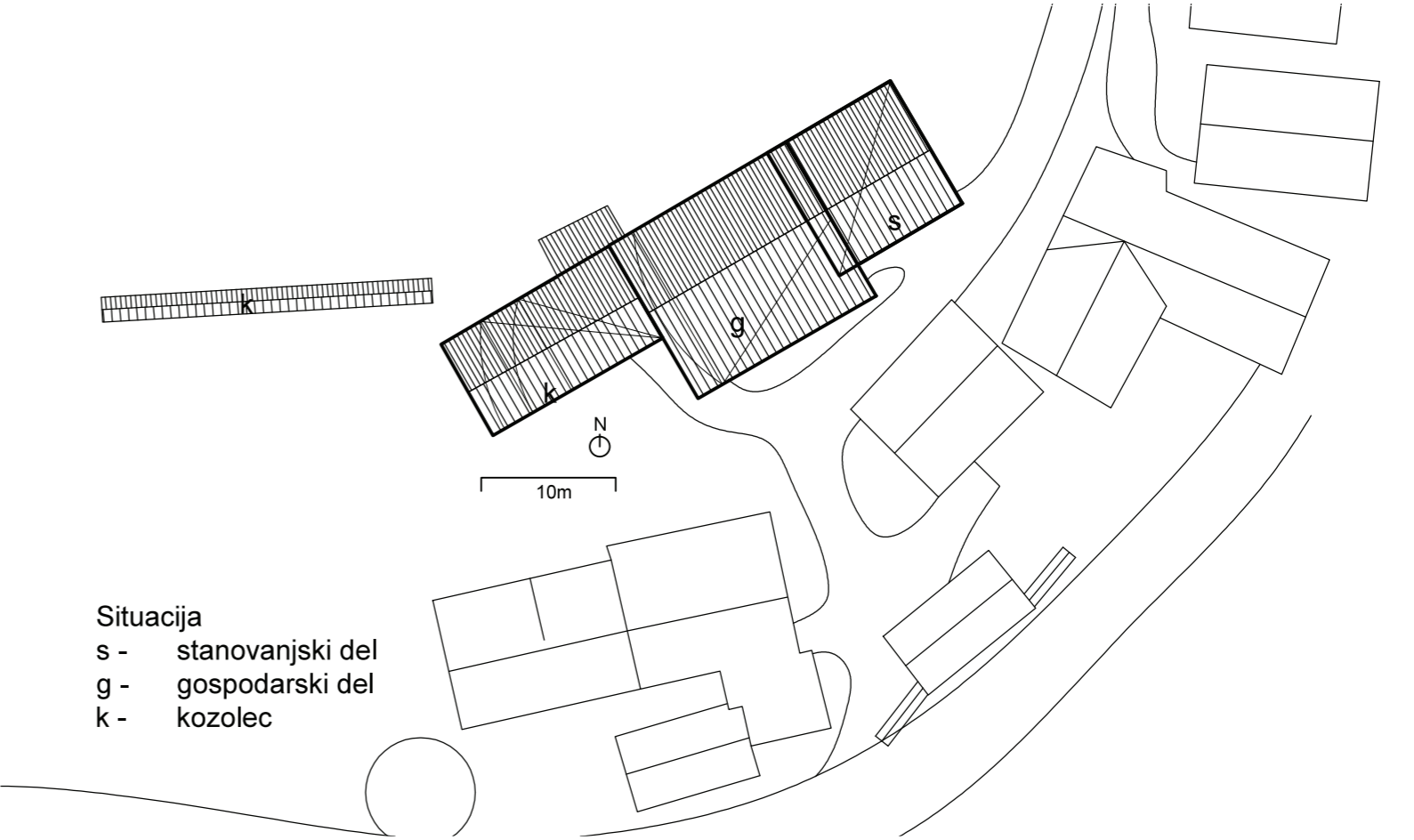

JV fasada

SV fasada

1 5m

Situacija
 s - stanovanjski del
 g - gospodarski del
 k - kozolec

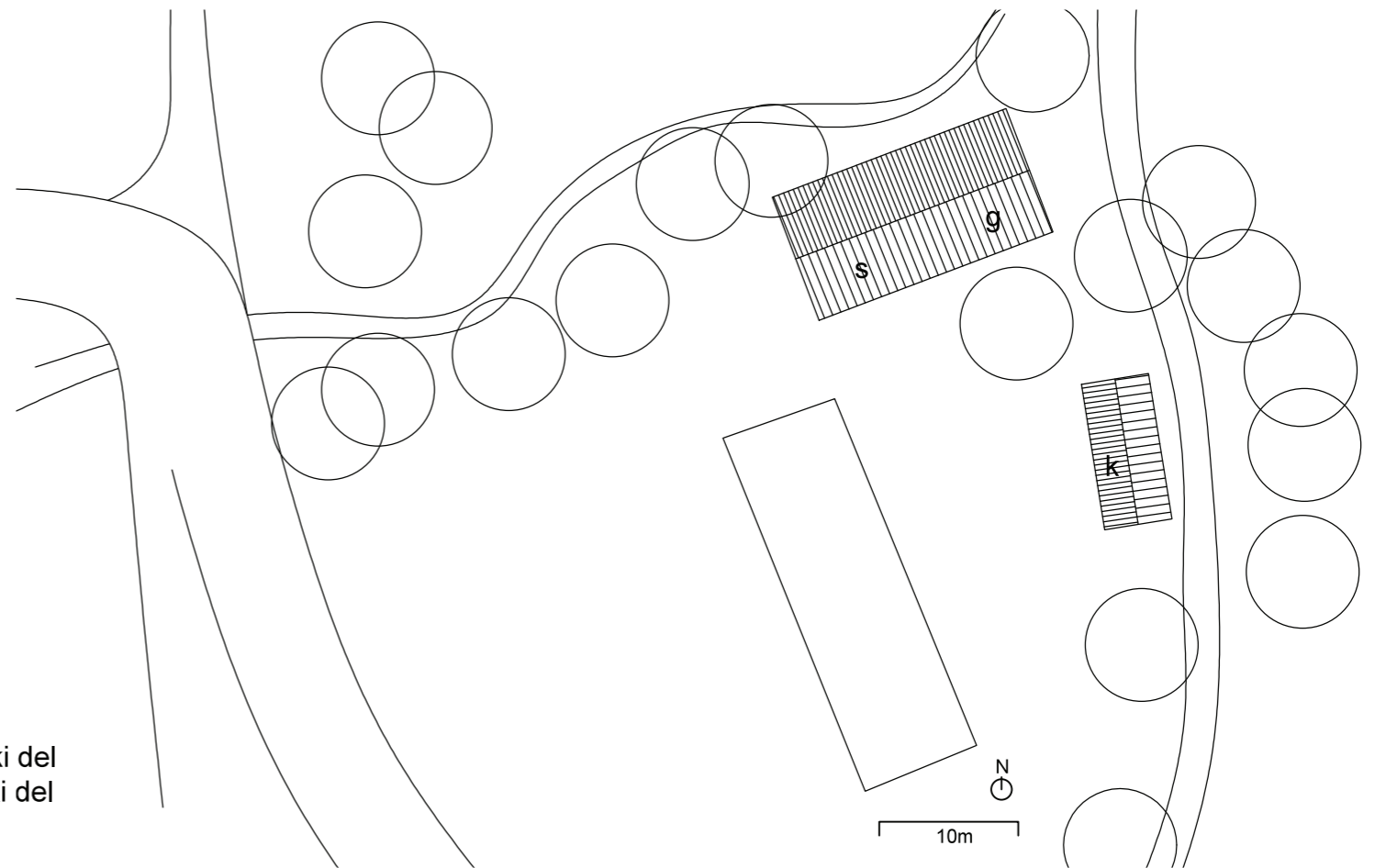
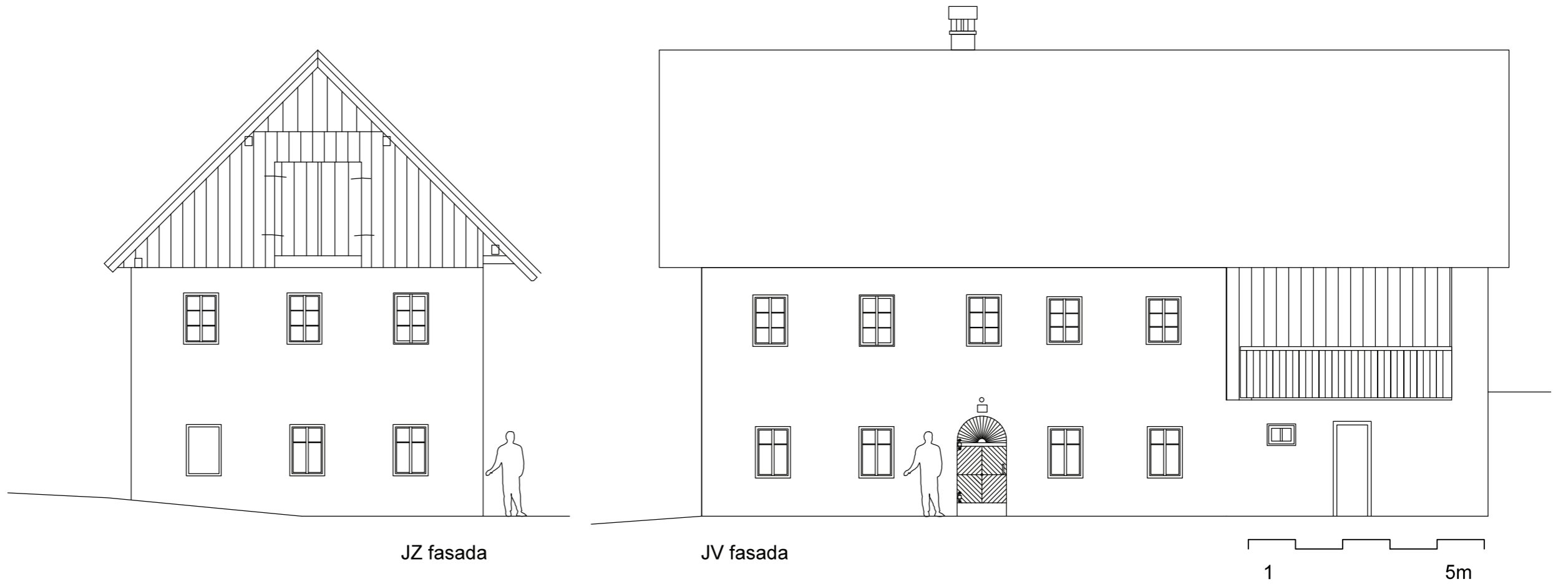

Domačija pr Kuharjo je nadstropna iztegnjena kmetija umeščena na levem bregu potoka Jereke ob potoku na robu ravnice.

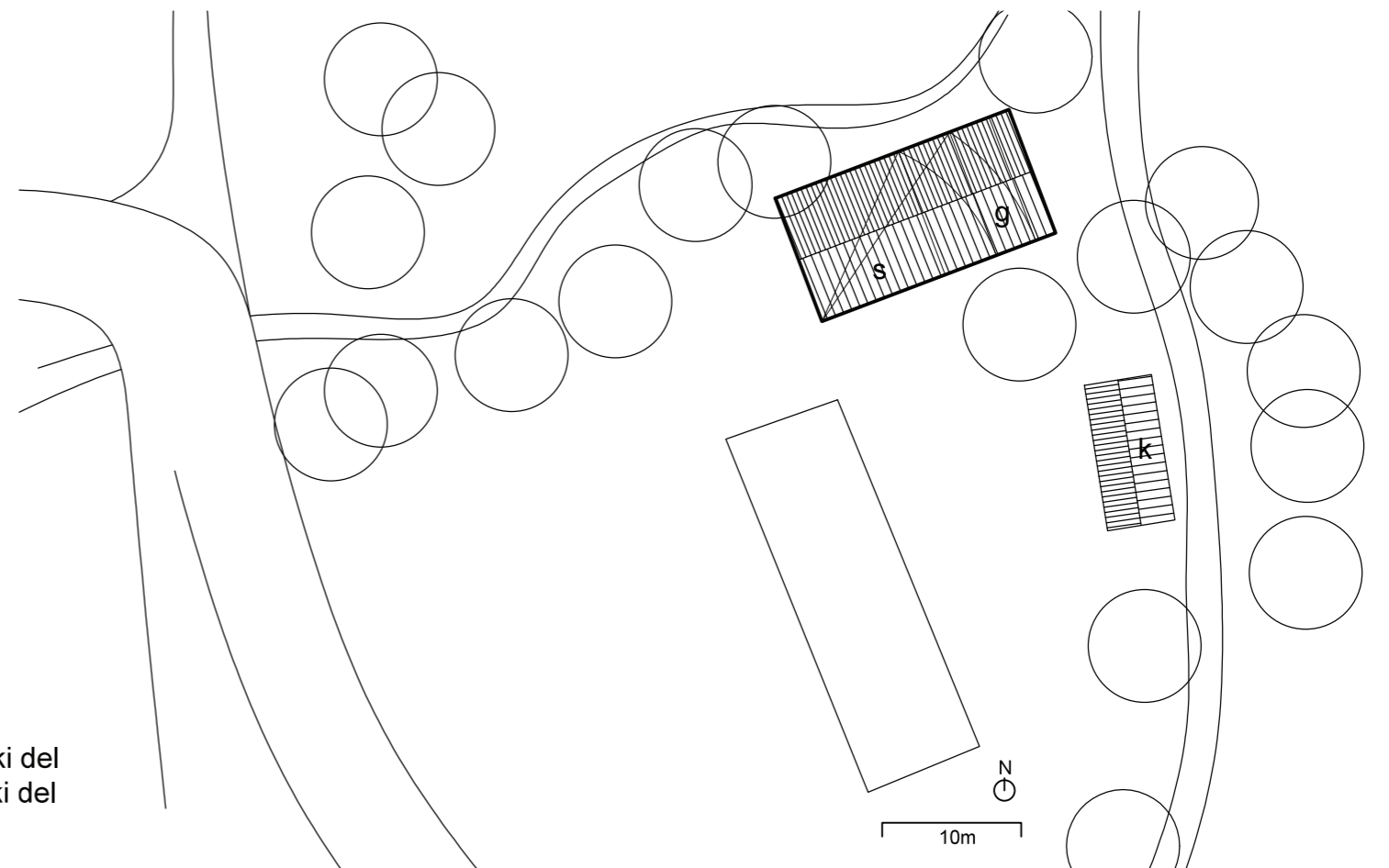
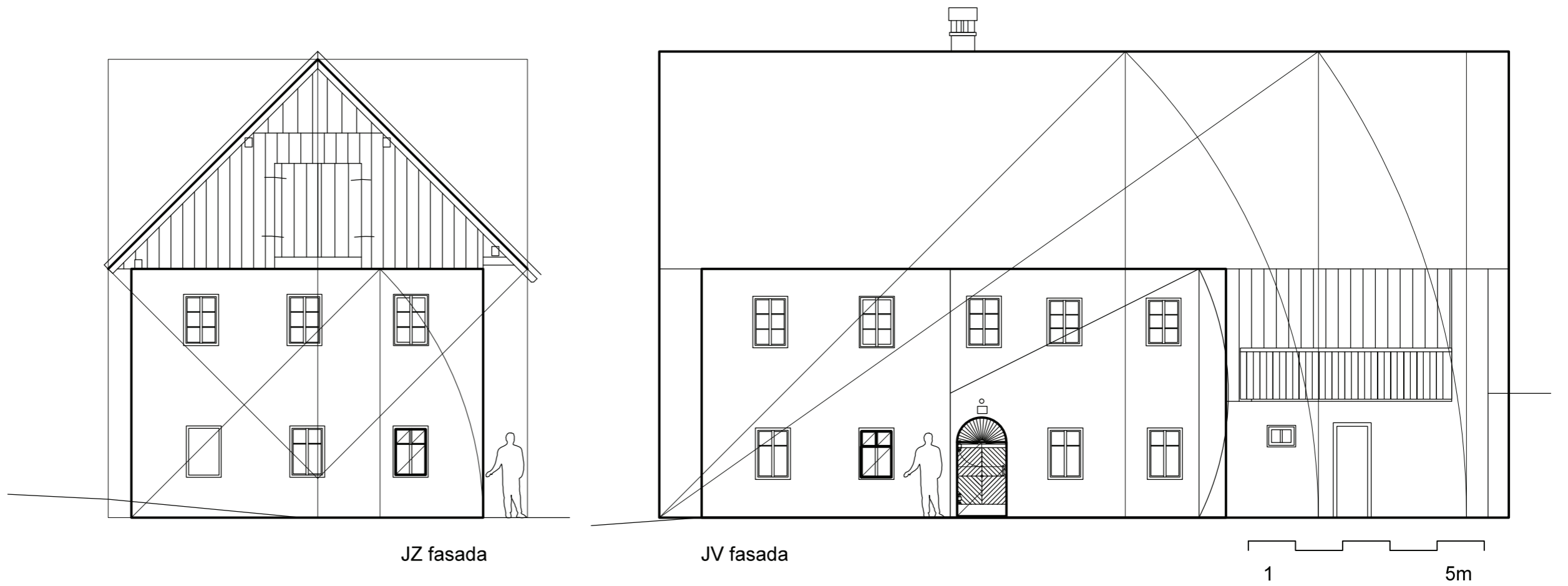

- 1 Čelna fasada
- 2 Pogled na pročelje
- 3 Hiša s kozolcem

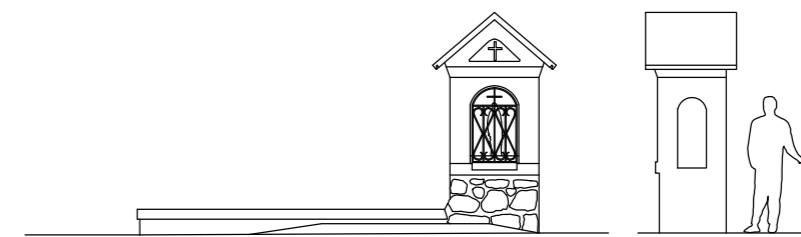
Kapelica v Jereki je skupaj s koritom osrednji element križišča ob mostu.

- 1 Pogled iz smeri mosta mimo kapelice proti Kosovi domačiji
- 2 Vodnjak poleg kapelice s pipo iz livarne Alberta Samasse
- 3 Pogled z levega brega med spuščanjem po stari poti, ko se ujame ta zvonik in kapelica.
- 4 Umestitev kapelice v osi poti
- 5 Pogled na vodnjak in kapelico med spuščanjem od kosove domačije proti mostu.

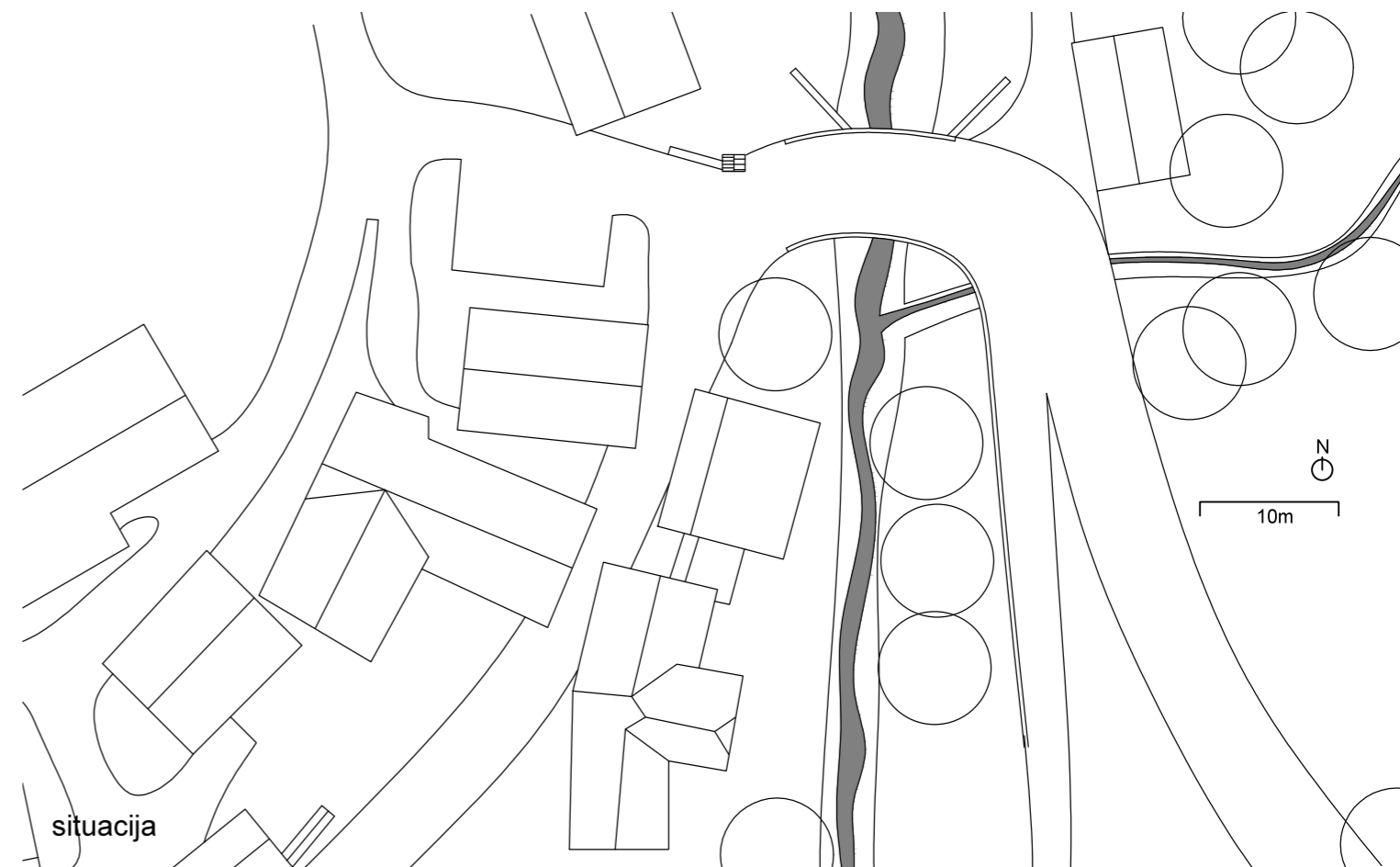
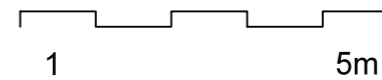

J fasada

J fasada

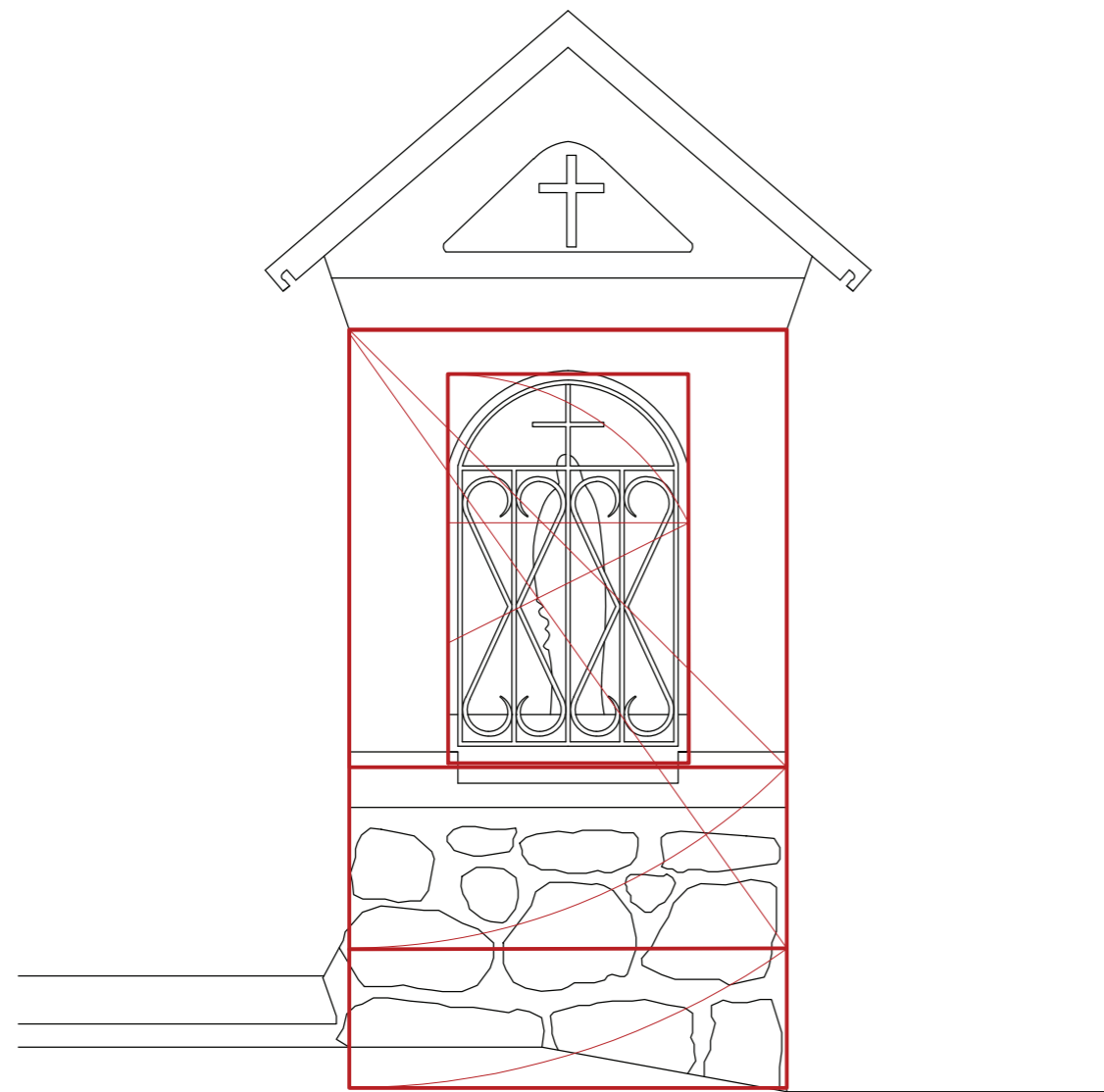
V fasada

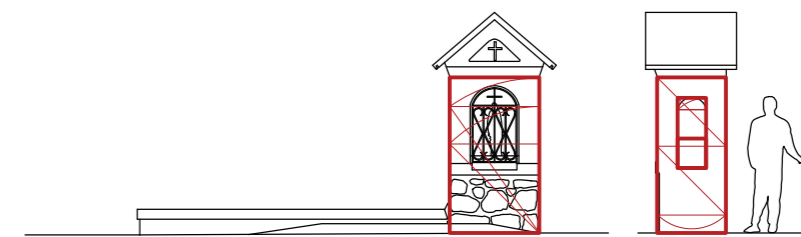
situacija

Jereka, marijina kapelica, risbe

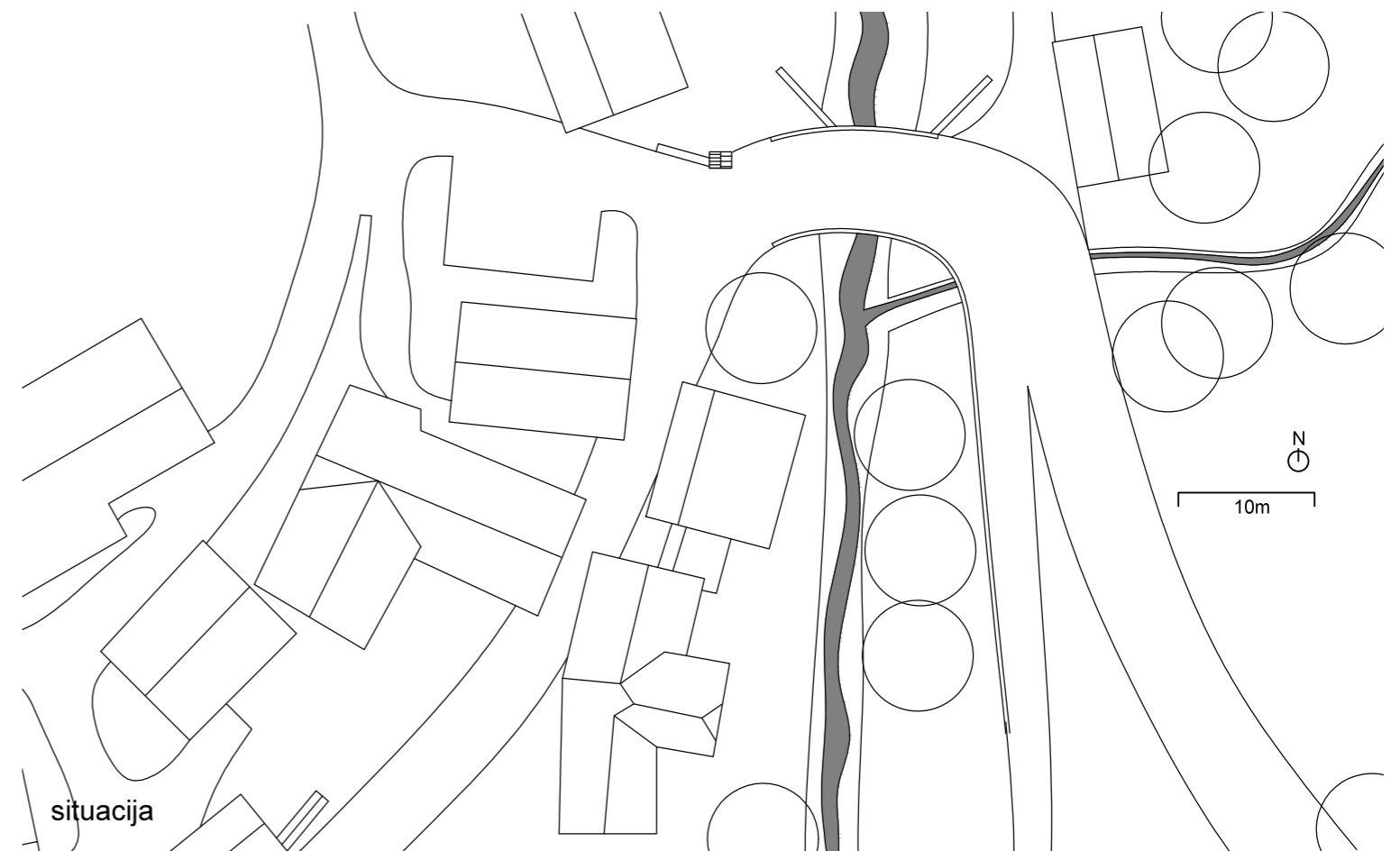
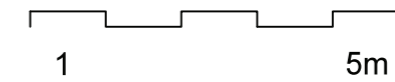

J fasada

J fasada

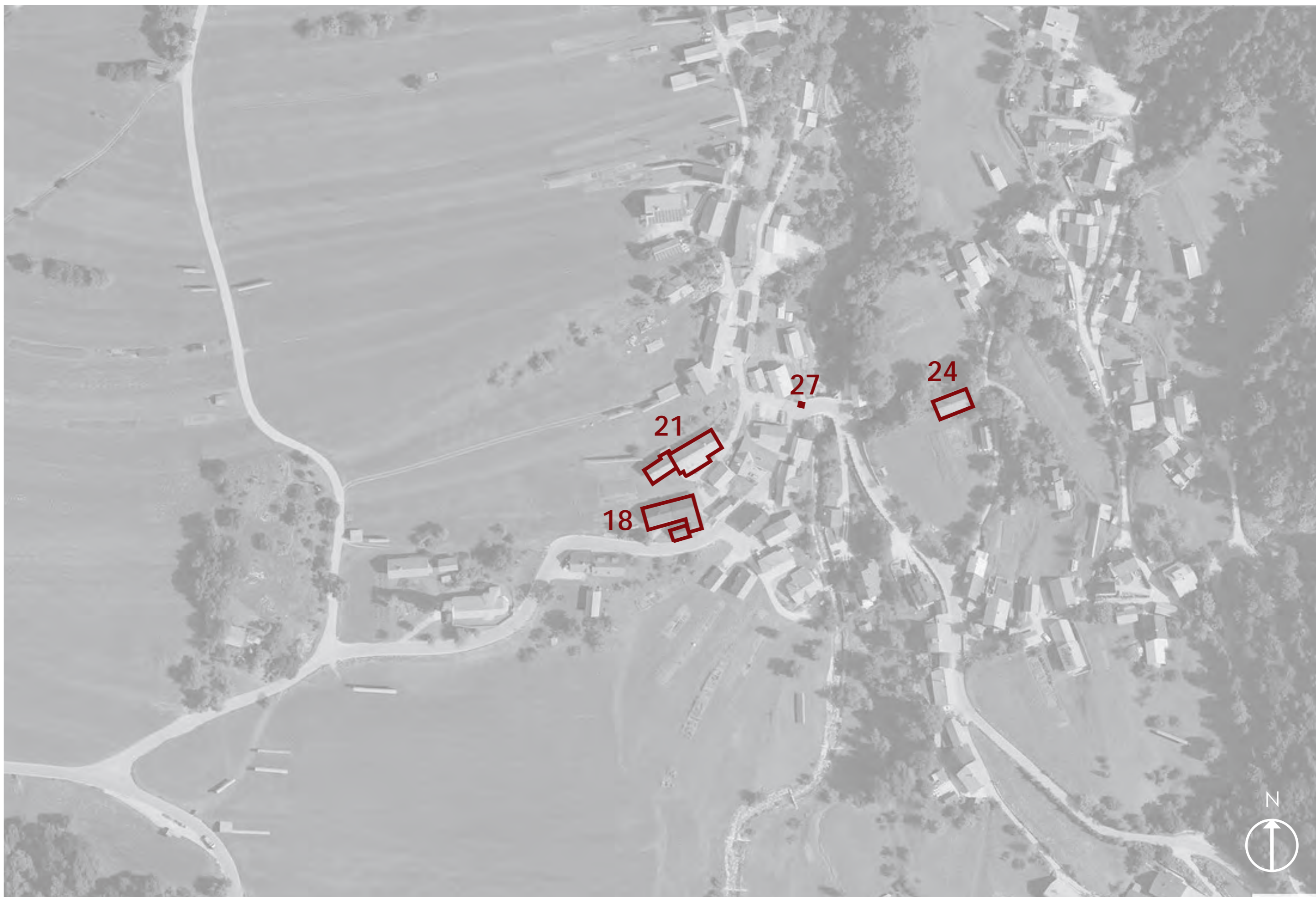
V fasada

situacija

Jereka, marijina kapelica, analiza

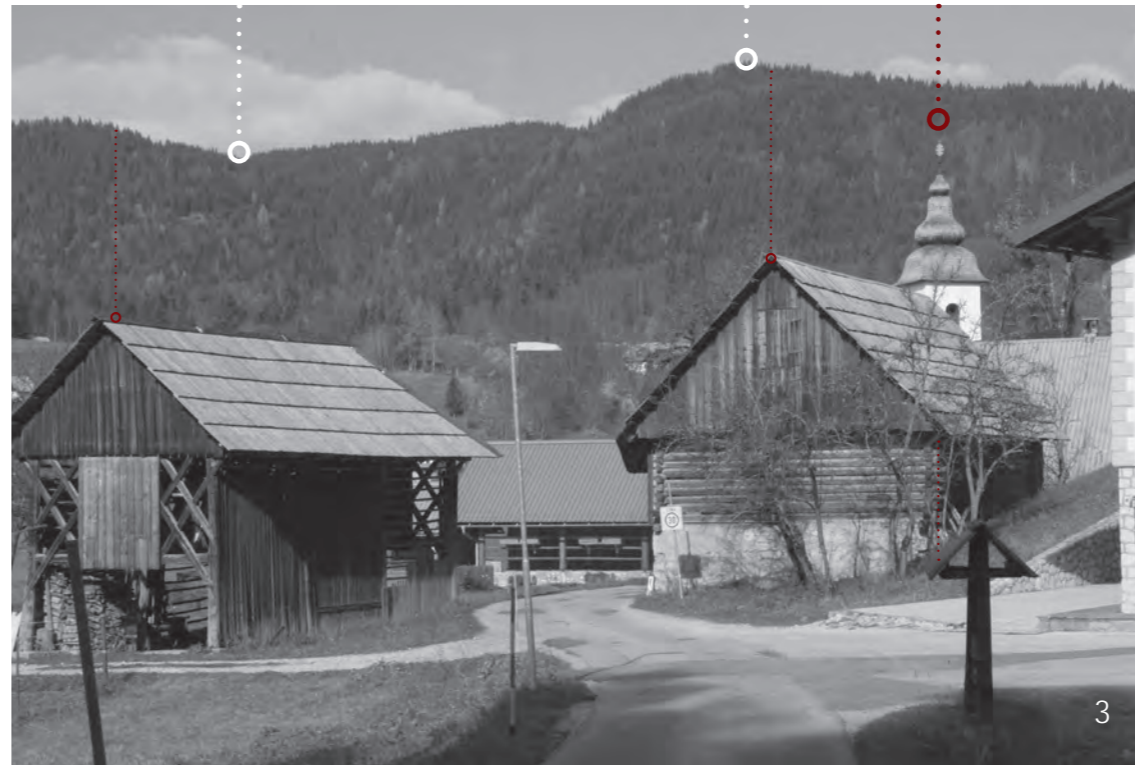

Visokogorska vas Koprivnik je razloženo naselje na prvi južni terasi Pokljuke. Naselje se je razvilo na ozemlju nekdanje češenske pašne planine. Čeprav je poselitev že v izhodišču razpršena so domačije skrbno postavljene in mojstrsko umeščene. Stavbe posamezne domačije so medsebojno uglasene in nekatere še vedno predstavljajo samozadostno enoto (celek). Kmečka gospodarstva so razporejena okrog polja v manjši kotlini Mrzlega potoka. V vasi je nekoč stal tudi mlin na veter, ki je bil kasneje porušen.

»Koprivnik je nastal na področju stare planine, ki jo je imela v višinah med 970 m in 1100 m stara vas Češnjica, nemara pa so se na planini za trajno naselili zaradi rudarstva. Gorjuše so na podoben način nastale na področju stare planine, ki jo je imela vas Nomenj.« In dalje: »A tudi, če se izkaže, da . . . so se posamezniki za trajno naselili na Koprivniku ter na Gorjušah in v Podjelju že pred razmahom rudarstva in oglarstva, smemo za trdno računati, da se je prebivalstvo v teh vaseh močno zgostilo šele v rudarski dobi. — Da sta vasi Koprivnik in Gorjuše zelo kasno nastali, je docela izven dvoma.« Anton Melik

Dostop po današnji cesti Jereka - Koprivnik.

Pot do trga med župnjiščem in cerkvijo s usmerja proti najnižji točki na horizontu pod kateri je tudi stik strehe župnjišča s hribovom za njim. Na levi strani sta dva poudarka na cerkvi. Križ na apsidi in vrh zvonika, med njima pa Lipa ki je skrita za ladjo cerkve in močno sega prek horizonta. Levo od zvonika je še najvišji vrh na horizontu.

Kapelica Sv. Martina je vidna če pogledamo mimo levega vogala cerkve prek travnika. (slika 1)

Na sredi poti v osi cerkvene ladje je višina križev nad apsidno in na zvoniku usklajena. (slika 2)

Na polovici prehoda med vaško lipo in vogalom župnišča se onkraj travnika spet pokaže znamenje Sv. Martina, tokrat pod enim izmed vrhov na horizontu. Na steni župnišča pa je doprsni kip Valentina Vodnika. (slika 1)

Dostop po stari poti iz Jereke. Zvonik in cerkev zagledamo na križpotju. (slika 1)

Dostop s severa spet nakazuje usmerjanje ceste na kulturno dominantno, ki ji na levi konkurira tudi inženirska dominantna transformatorja. (slika 2)

Izjemna kompozicija se ponuja očem med približevanjem trgu preko polja z zahodne smeri. Lipa raste tako, da je desni rob poravnava z osjo poti. Na levi strani je fasada župnišča. Vhod je umeščen v sredino fasade in je jasno viden. Na desni strani je cekveni zvonik in pod njim vhod v cerkev.

Pogled proti sedlu iz križišča, od koder se višina sedla in sleme na kozolca uravnata.

Pot iz rahle dolinice pr Mečnjeko se naravna na najnižjo točko na horizontu. Cerkevni stolp in gasilski stolp dominirata vsak na svoji strani te navidezne osi. (slika 1)

V nasprotni smeri se v pogledu uravnajo višine pritličja hiše pr Mečnjeko, zidani del kapele in spodnji del kozolca. Poleg tega se ujamejo tudi kapi streh, tako da tvorijo svojstveno triadno prostorsko kompozicijo. (slika 2)

Pogled na perspektivno uravnoteženo triado gospodarskega poslopja, hiše in kozolca (slika 1)

Kapelica Sv. Martina nad klan-
cem, je v stiku z nebom. Dreve-
sa okrog jo dodatno povdar-
jajo in zamejujejo sakralni prostor
okrog nje. Spodaj je razpotje k
domaćiji. Drugo razpotje je pred
kapelico desno v travnati breg.

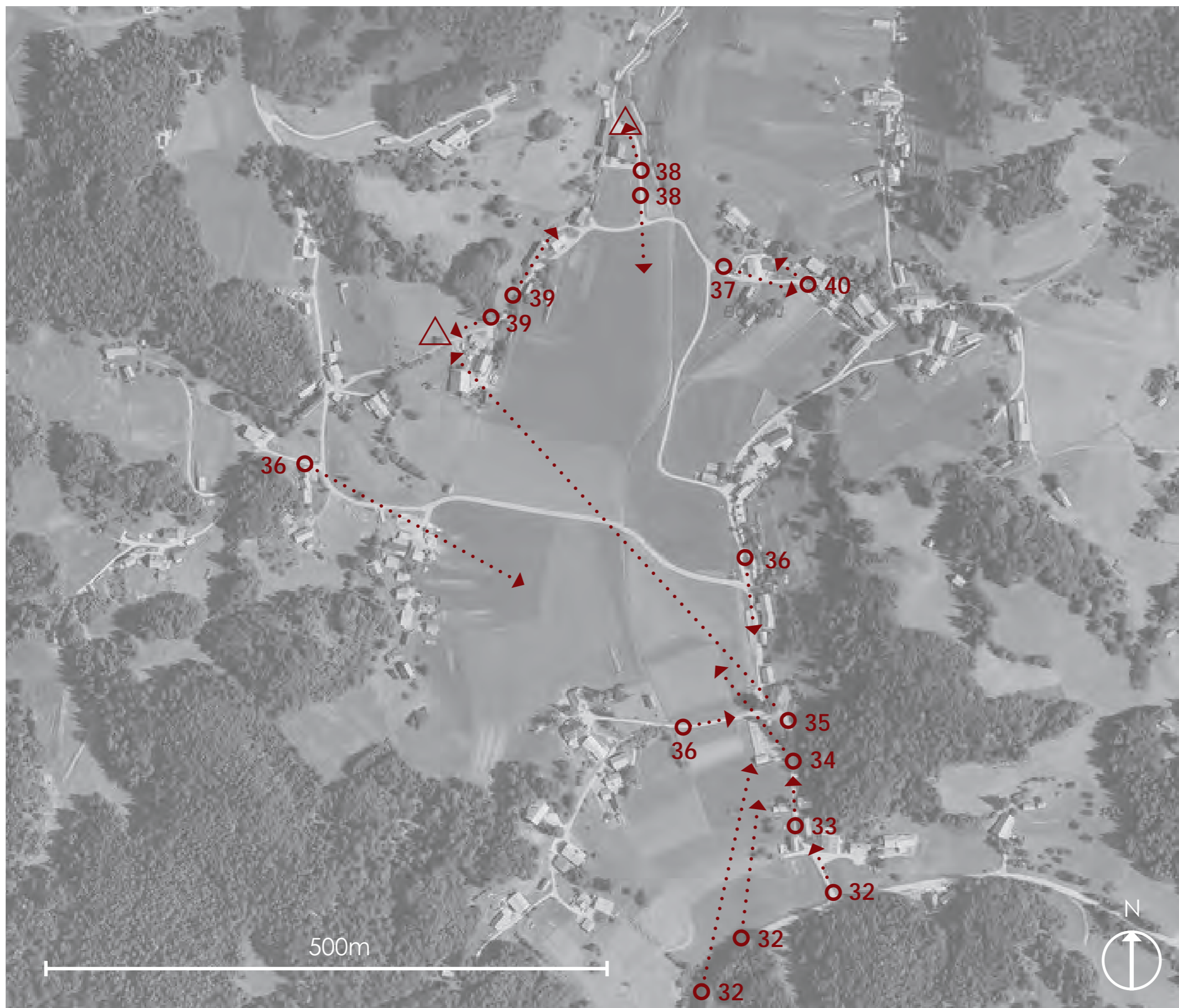

Hiša pr Vorho ima vhoda tako v hišo kot tudi v hlev umeščena tako, da sta že na daleč razvidna. Višina slemena hleva se poravna s horizontom.

- ▲
⋮
○ Pozicija in smer pogleda
- △ Znamenje

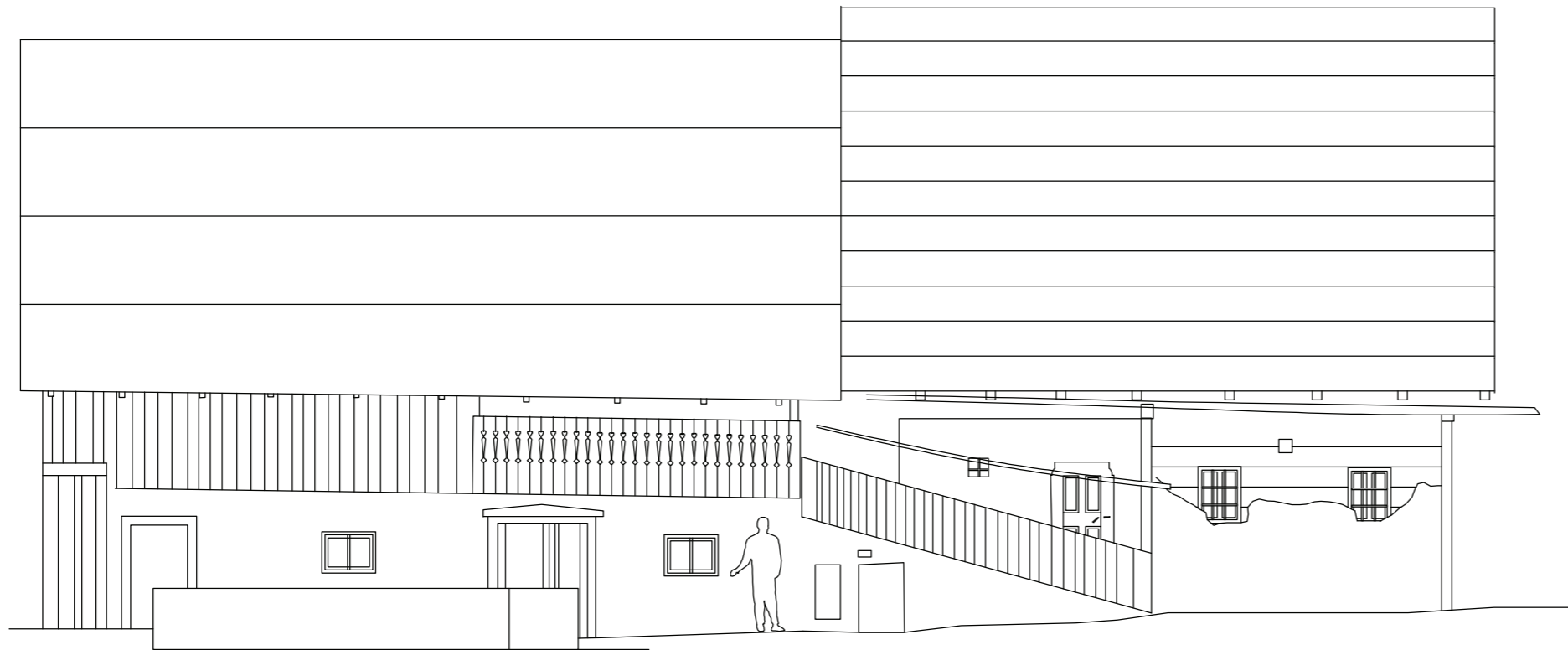

Domačija pr Vorhu je ena najlepših primerov pritlične iztegnjene domačije na Koprivniku. Po svoji avtentičnosti se približuje Oplenovi hiši v Studorju s to razliko, da nima več črne kuhinje, je pa hiša še vedno v uporabi.

Razmerje med višino pritličja in ostrejšja je zlati rez, prav tako razmerje med širino zidanega in lesenega dela čelne fasade.

- 1 Pogled na hišo s čelne strani
- 2 Kozolec
- 3 Dostop do skednja po klančini
- 4 Stranska fasada s klančino, ranto, vhodom, lino, gankom, svinjakom pod klančino, skladovnico drv ob lesenem delu.

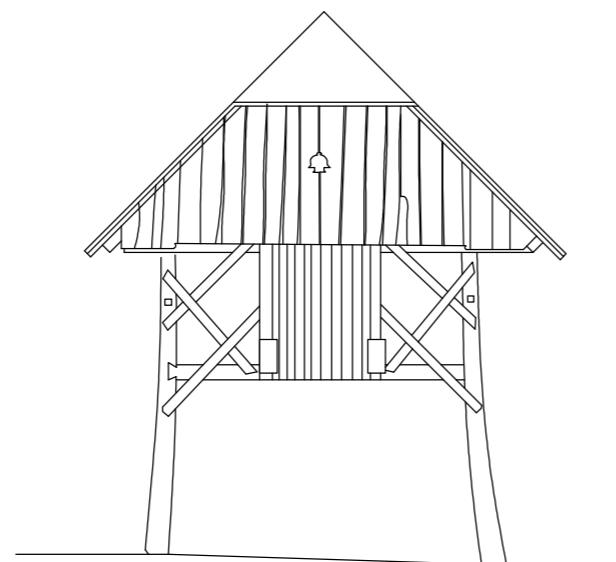
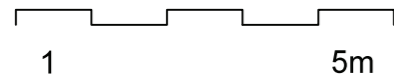

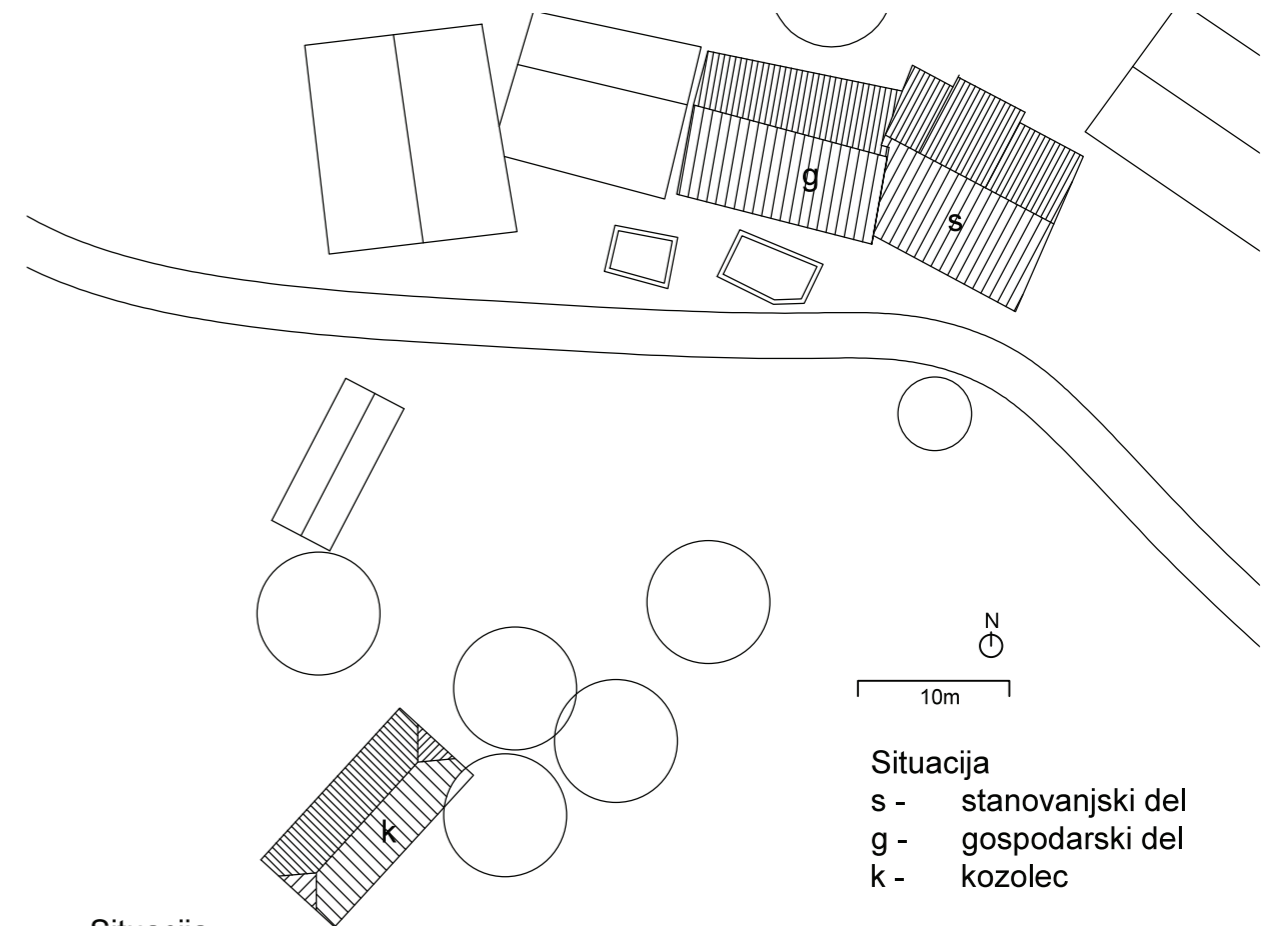
JZ fasada

JV fasada

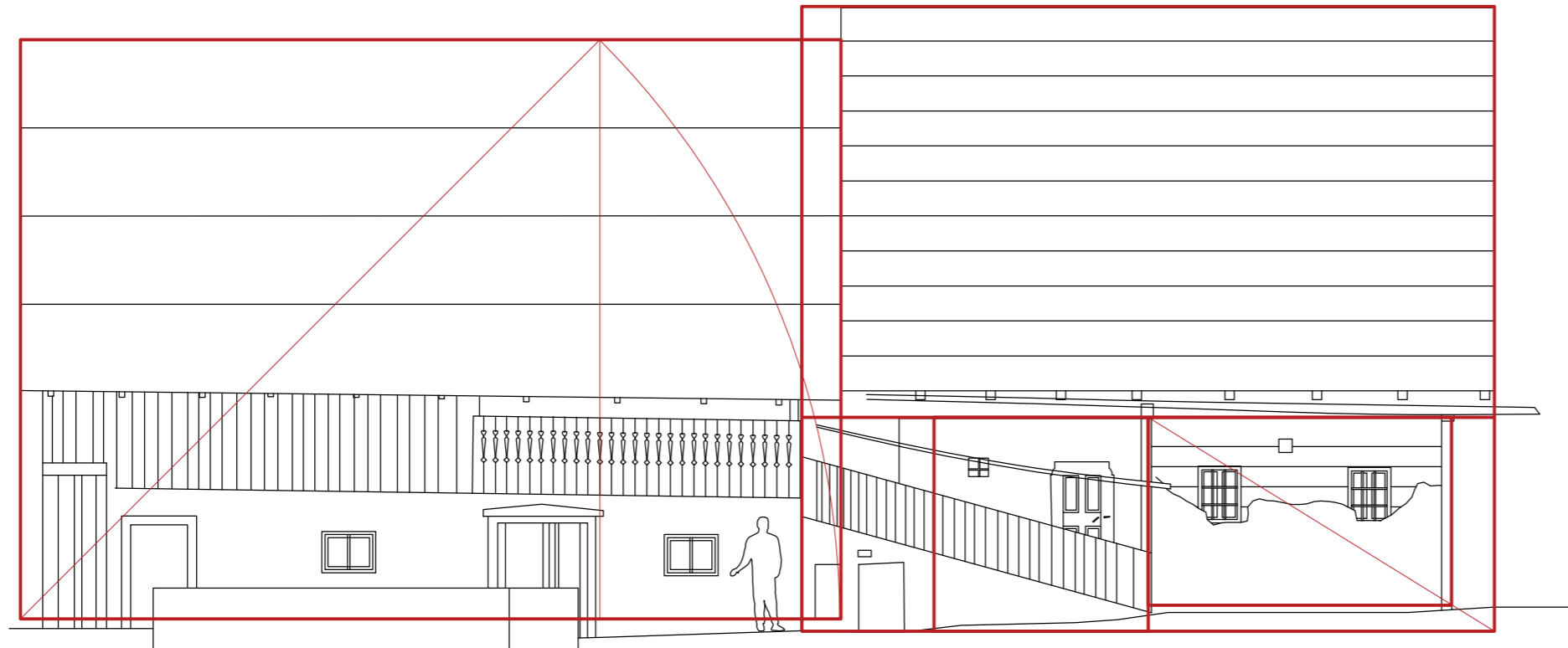
JZ fasada

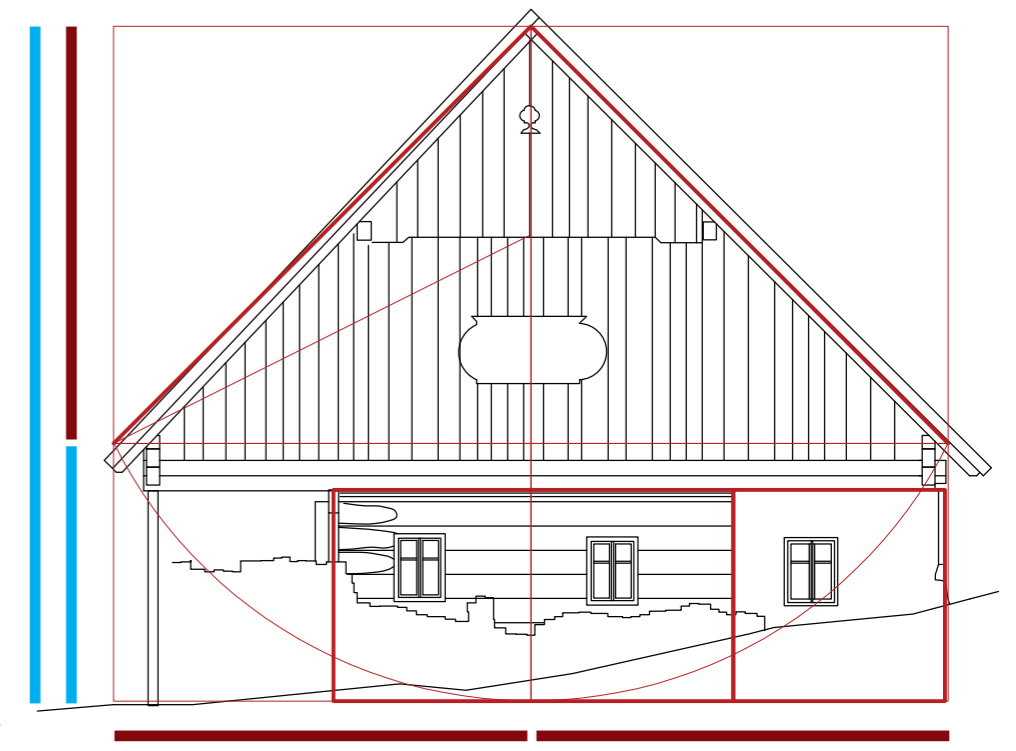
Situacija

- Situacija
- s - stanovanjski del
  - g - gospodarski del
  - k - kozolec

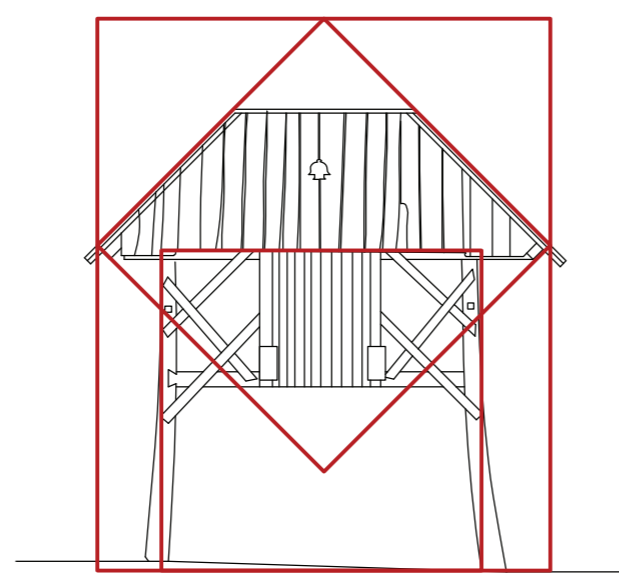
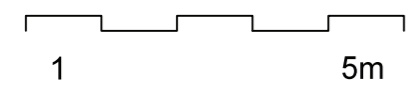

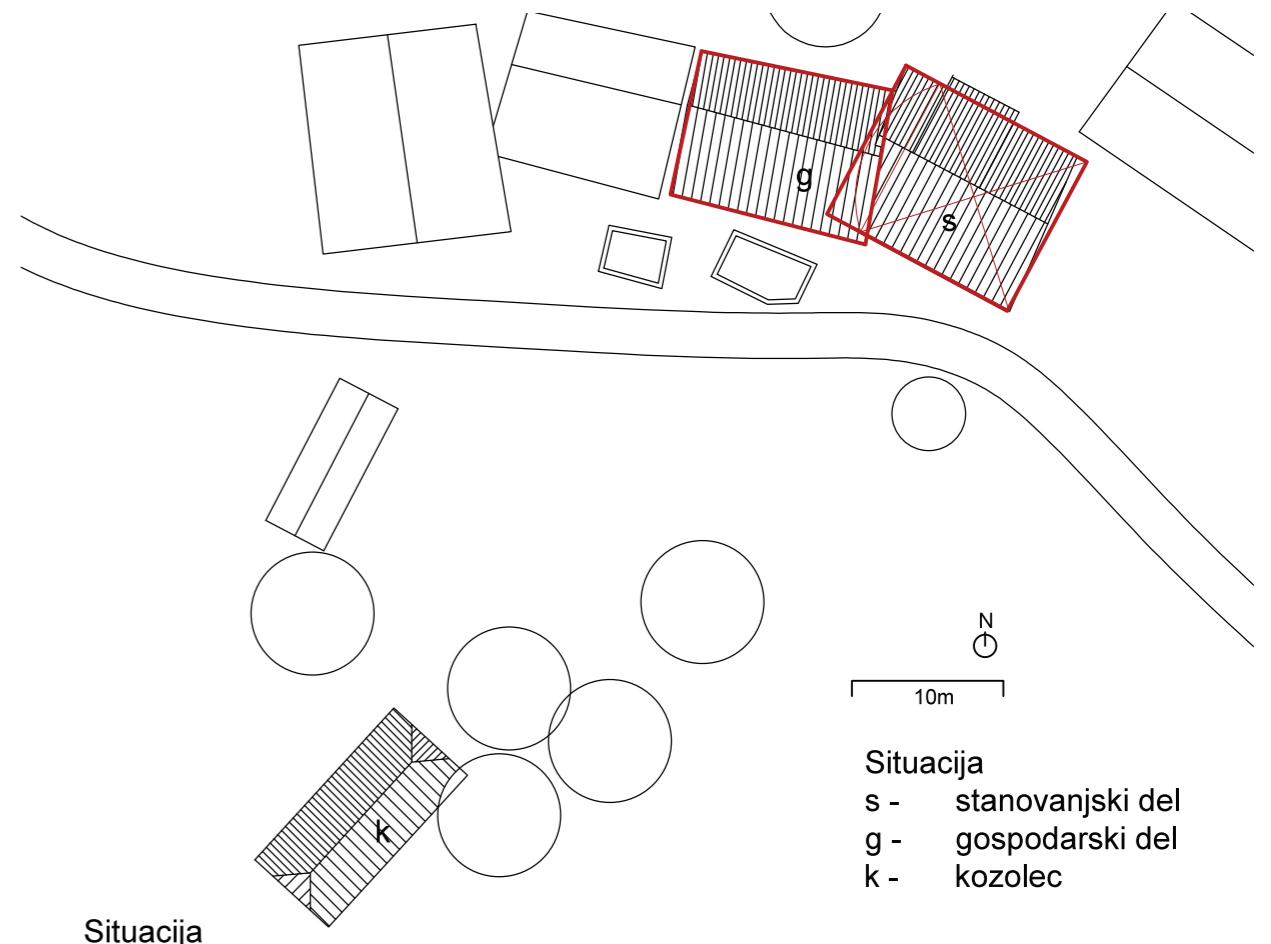
JZ fasada

JV fasada

JZ fasada

Situacija

- Situacija
- s - stanovanjski del
  - g - gospodarski del
  - k - kozolec

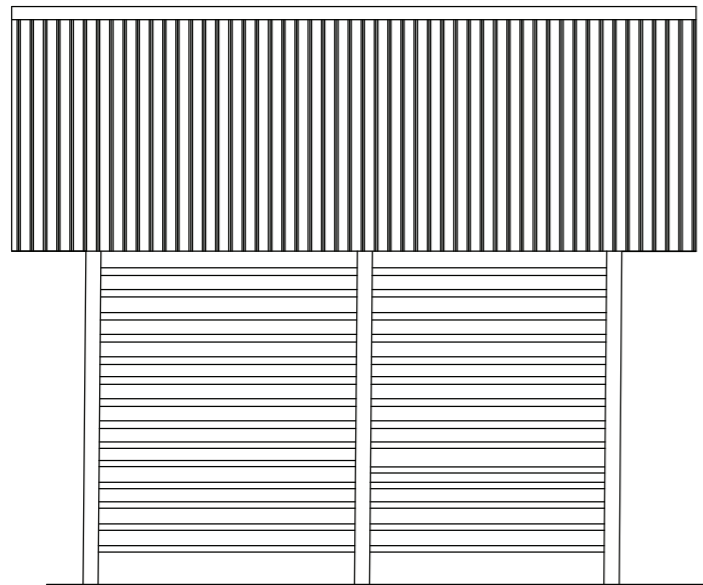

Hiša pr Mečnjeko je umeščena pravokotno na cesto in na teren, hlev in kozolec pa sta umeščena posebej vsak na svoji strani vzporedno s cesto in bregom. Hiša je primer kombinirane konstrukcije, kjer je zidani del veže, kuhinje in kamre hkrati tudi v stiku s terenom, hiša iz lesenih brun pa je na jugovzhodni strani z velikim napuščem. Umestitev vhoda je na koncu nadkritega prehoda ob hiši, pravokotno na čelno fasado.

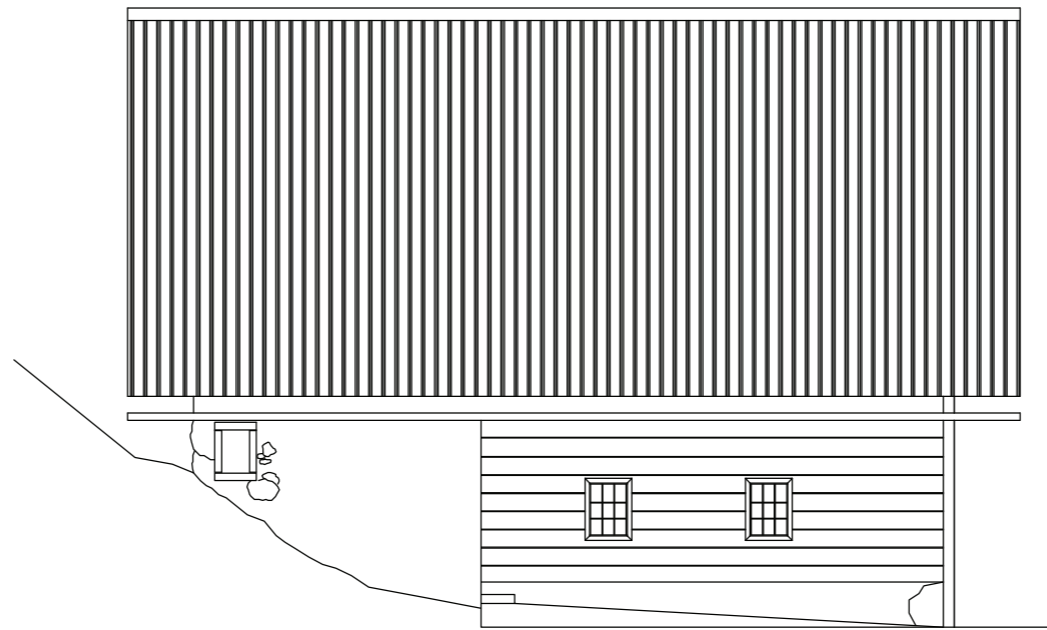
Proporcijska analiza odstira, da je v zasnovi hiše uporabljeno razmerje zlatega reza. (analiza) Višina ostrešja v odnosu do višine pritličja, širina zidanega v odnosu do lesenega dela pritličja sta oba v zlatem rezu. Gabarit čelne fasade hiše je v razmerju biaurona, stranska fasada pa v razmerju koren iz 2. Čelna fasada kozolca je pokončni koren iz 2.

- 1 Stranska fasada gospodarskega poslopja
- 2 Kozolec
- 3 Hiša s strani
- 4 Čelna fasada

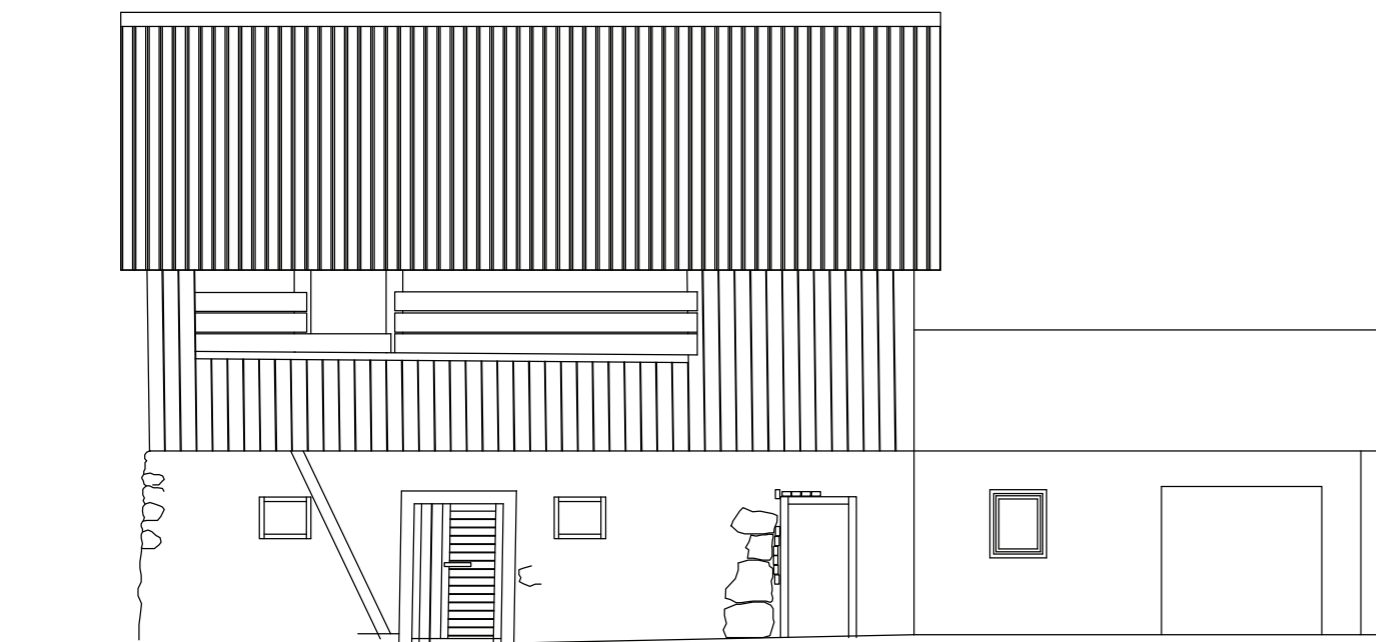
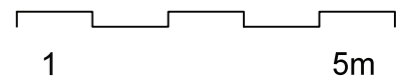
JV fasada

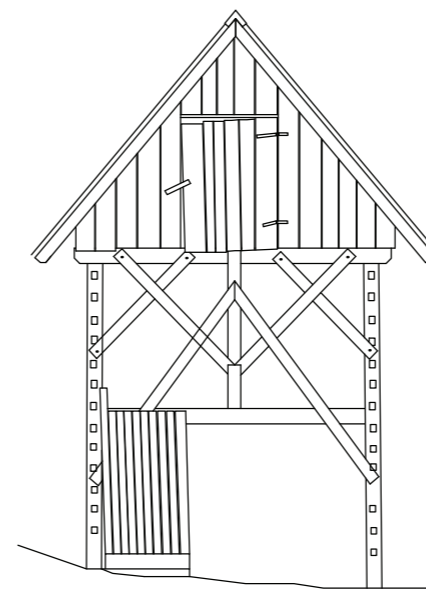
JZ fasada

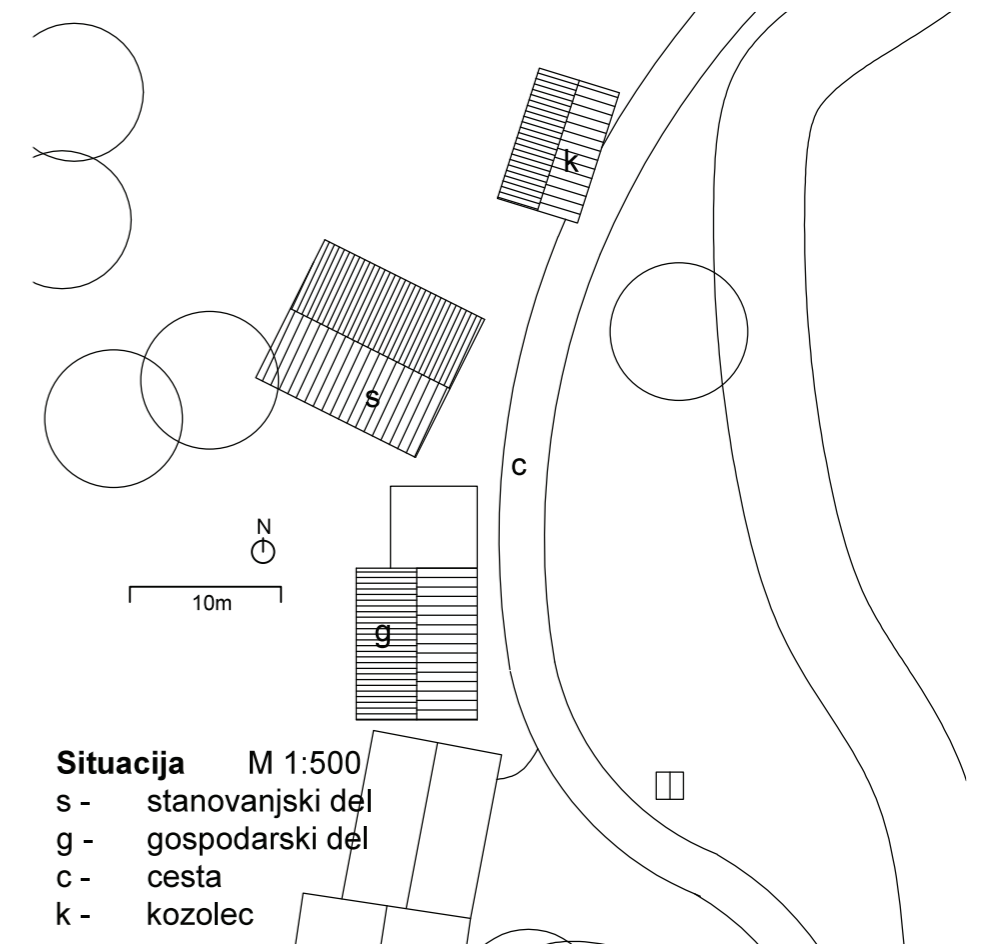
JV fasada

V fasada

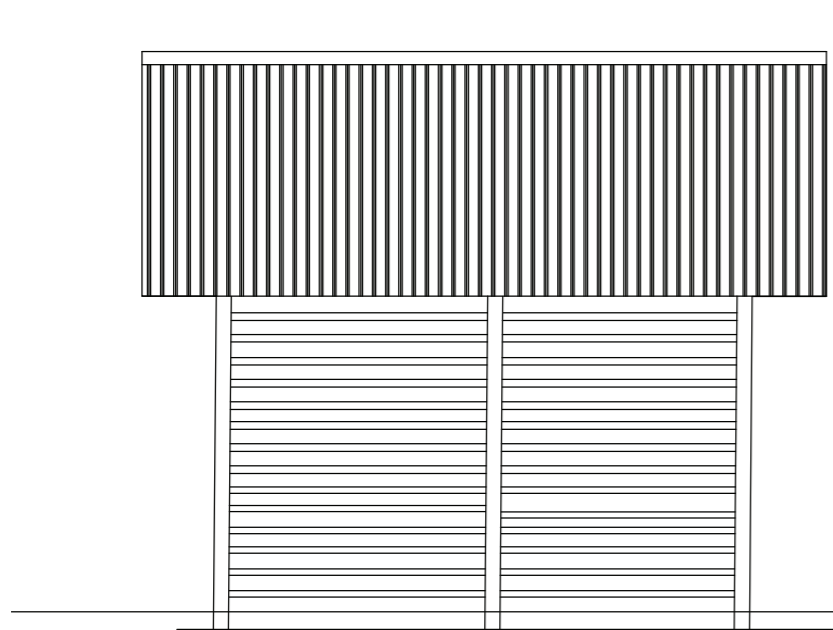
JZ fasada

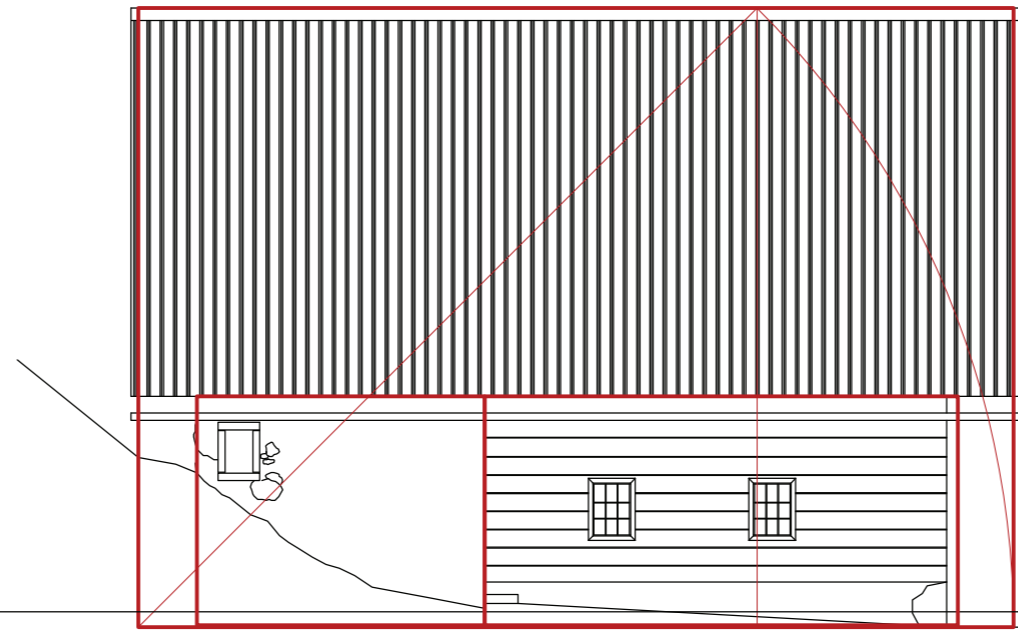
Situacija M 1:500

- s - stanovanjski del
- g - gospodarski del
- c - cesta
- k - kozolec

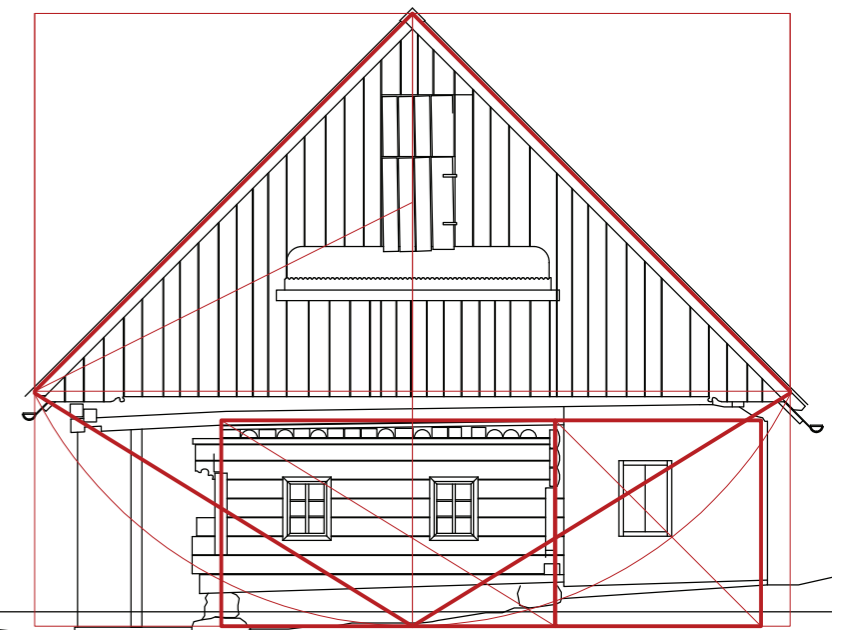

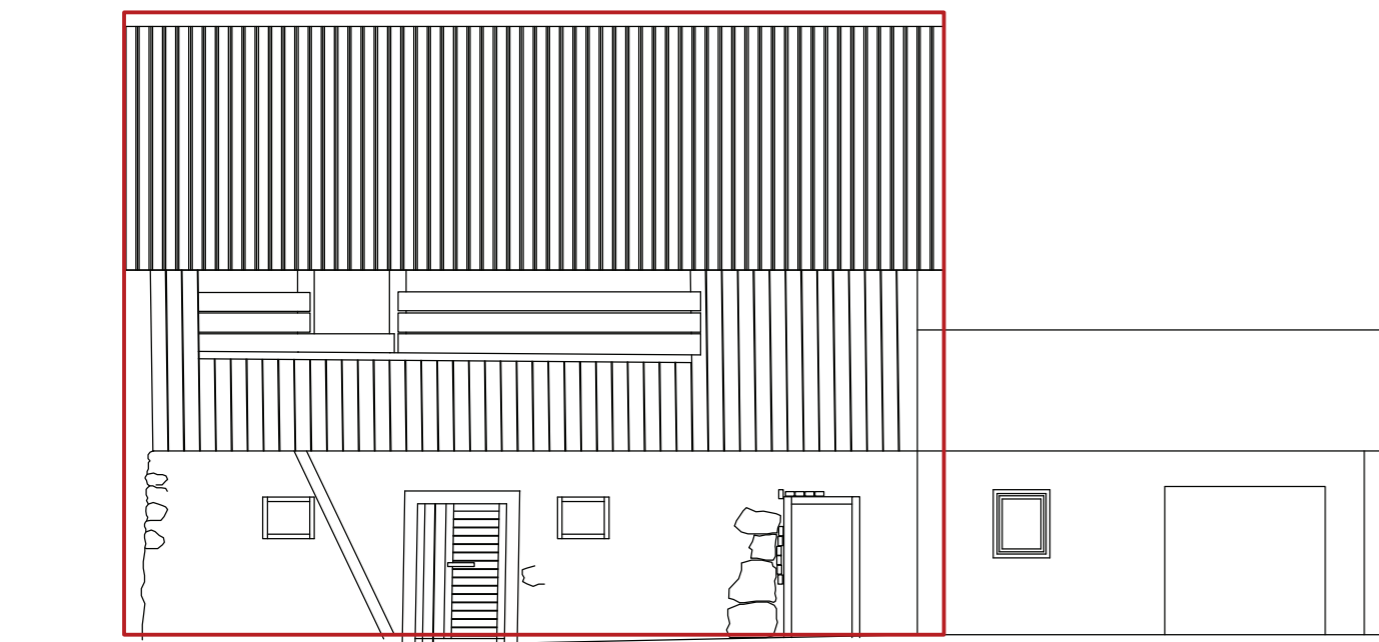
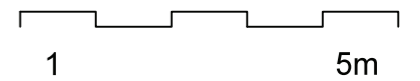
JV fasada

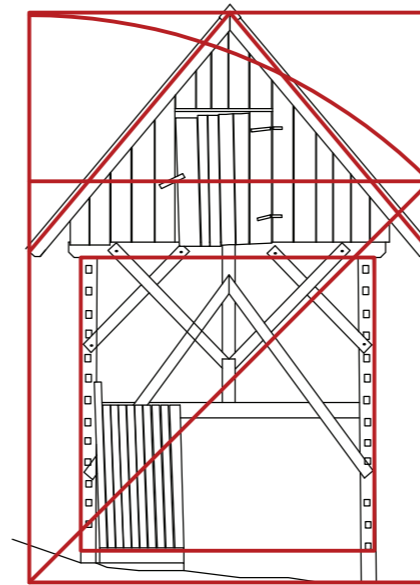
JZ fasada

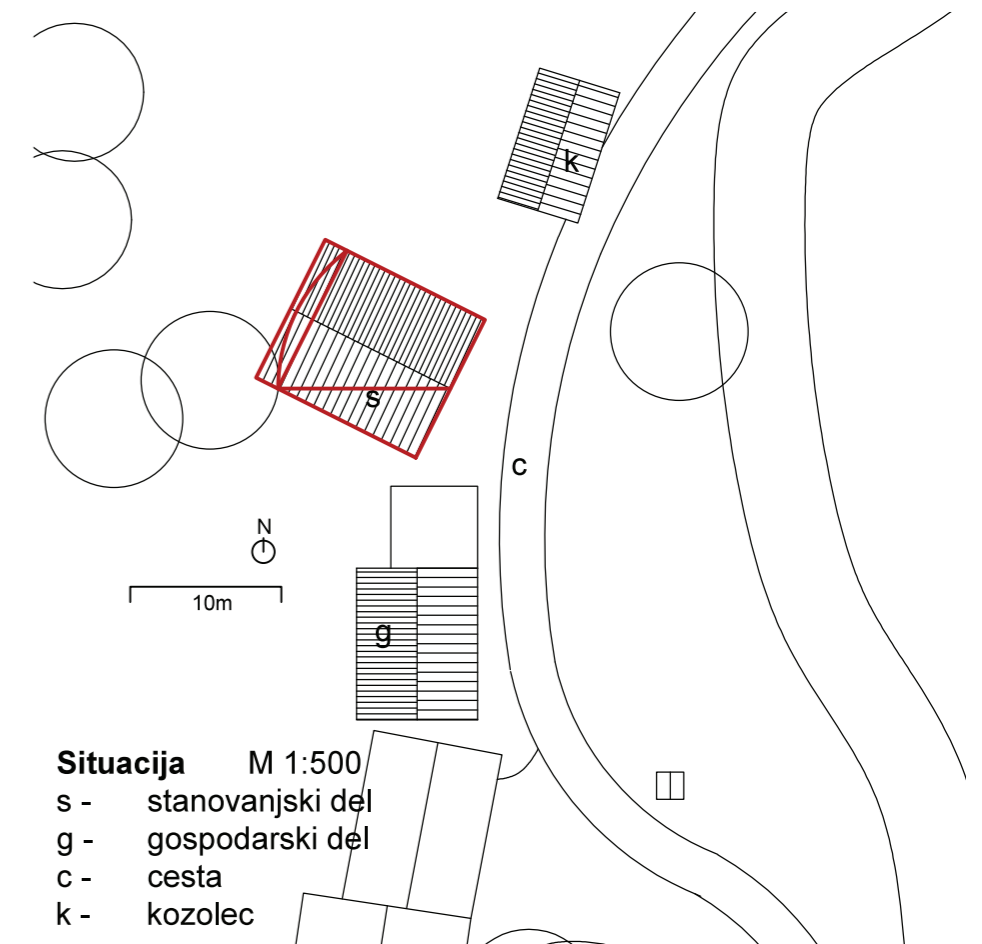
JV fasada

V fasada

JZ fasada

Situacija M 1:500

- s - stanovanjski del
- g - gospodarski del
- c - cesta
- k - kozolec

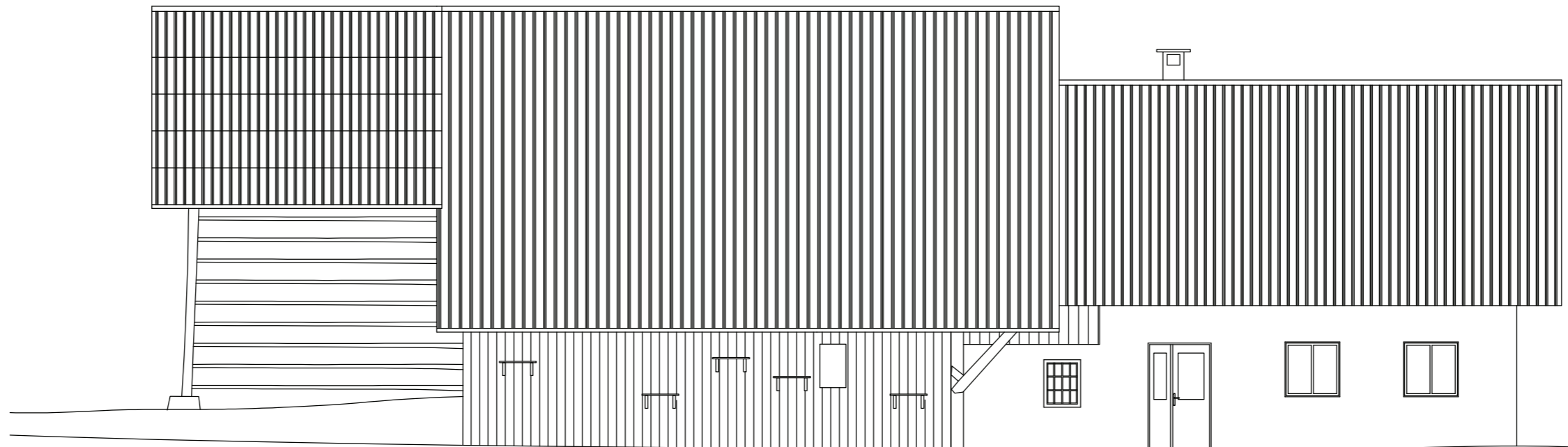

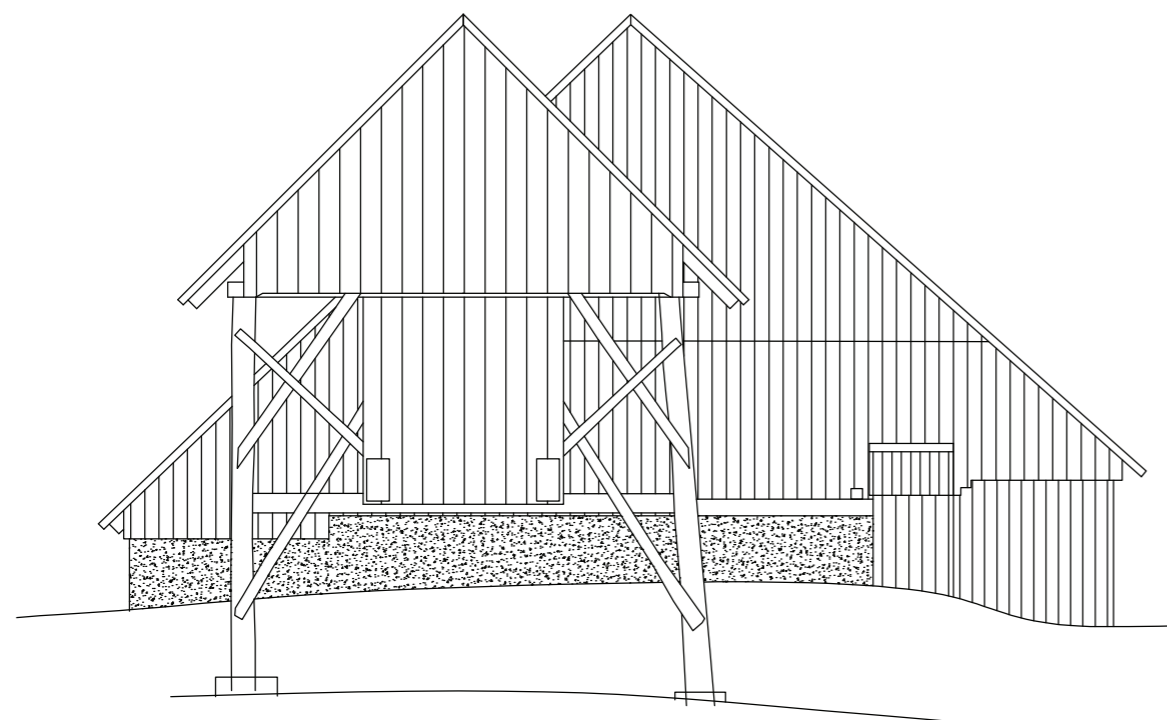
Domačija Pr Djako je umeščena na nizek kucelj nad ravnico od koder se odpira razgled. Hiša, gospodarsko poslopje in kozolec so nagnjeni skupaj v v eni osi (slika 3). Dostopna pot do hiše se usmerja ja vogal hiše (slika 4). Pot se iz obeh smeri naravna na hišo.

- 1 Pogled na kozolec in dostop do skednja iz zadnje strani
- 2 Pogled izpred glavnega vhoda
- 3 Zadnja fasada
- 4 Dostop do hiše

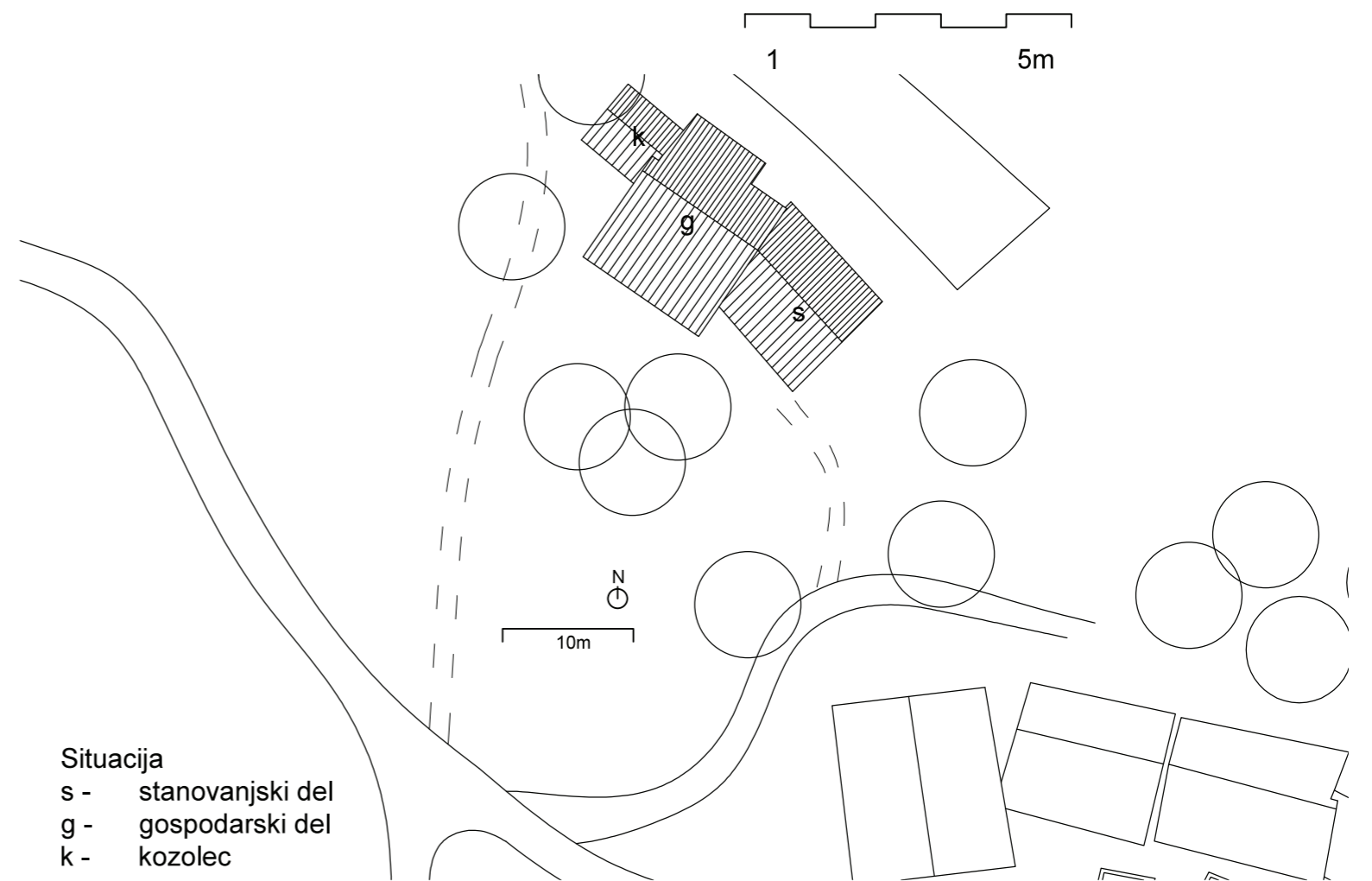

JZ fasada

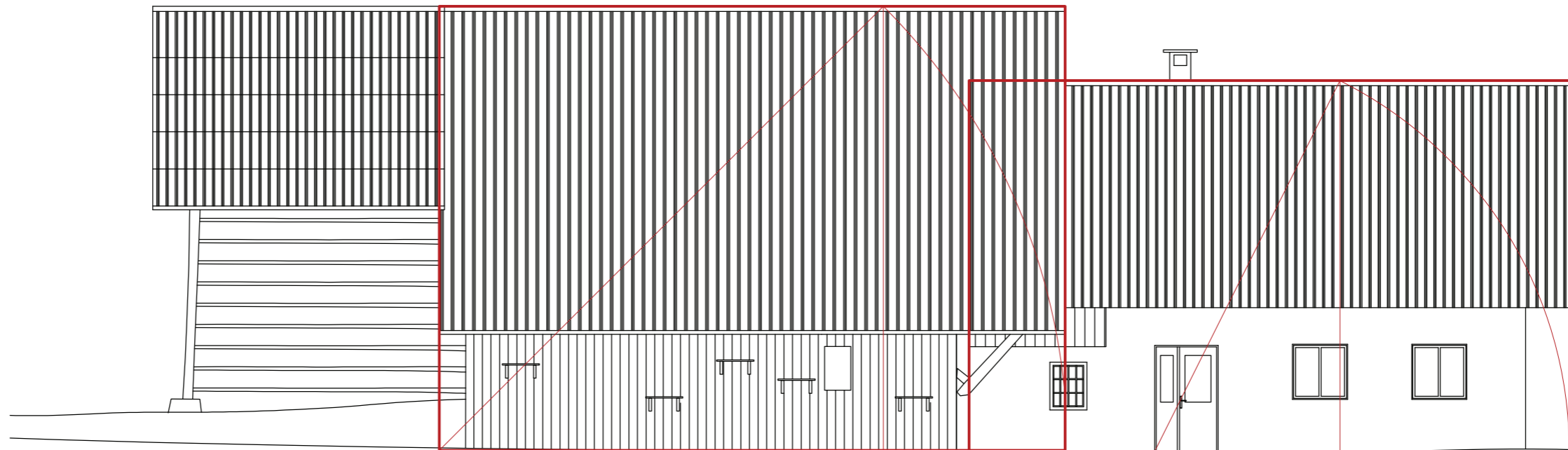

SZ fasada

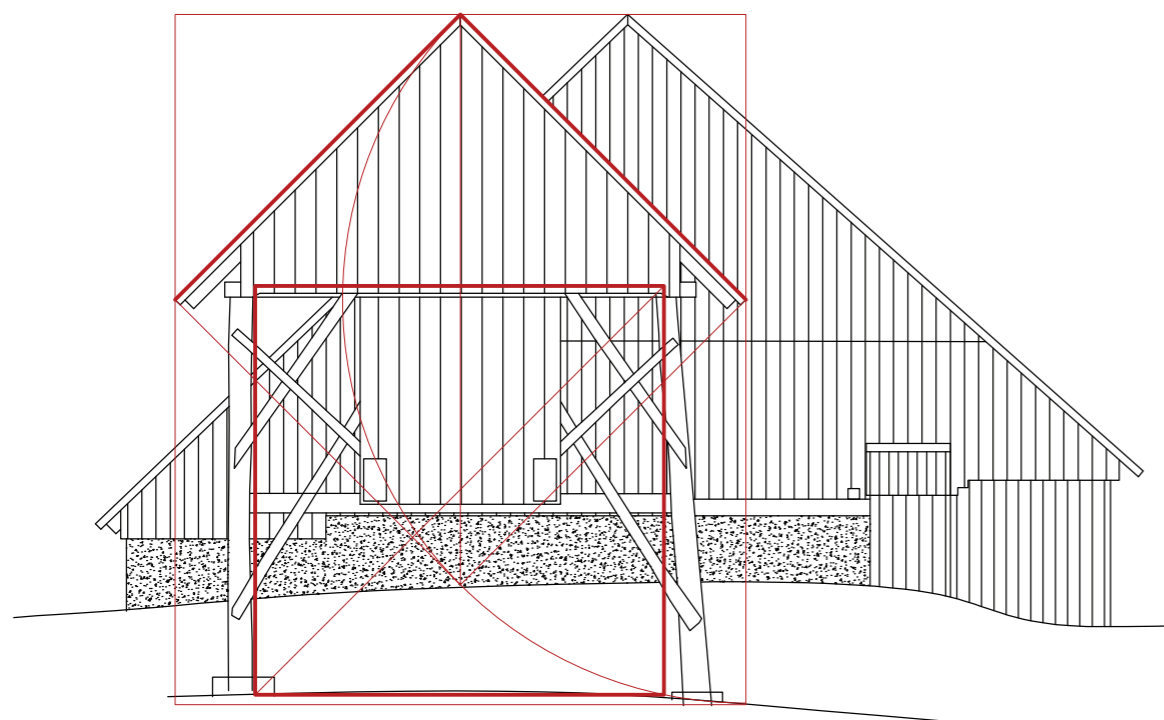

Situacija
 s - stanovanjski del
 g - gospodarski del
 k - kozolec

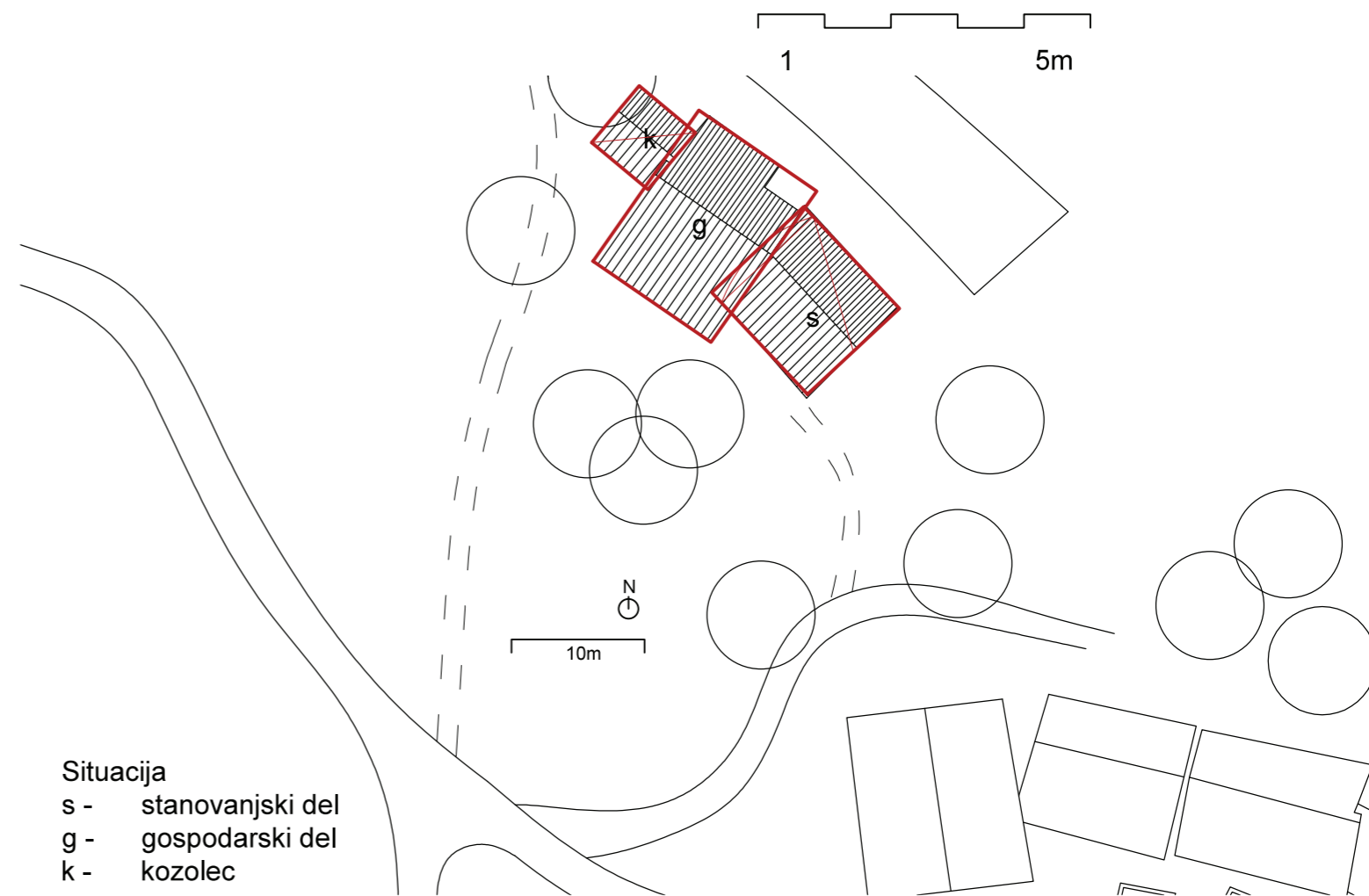

JZ fasada

SZ fasada

- Situacija
 s - stanovanjski del
 g - gospodarski del
 k - kozolec

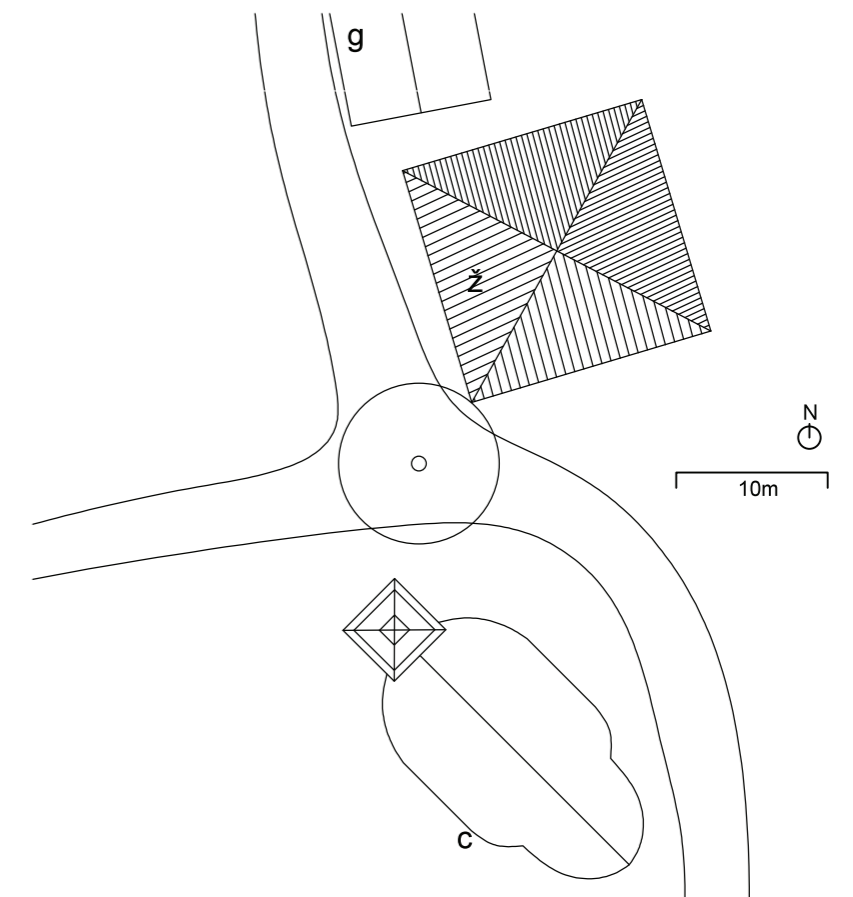
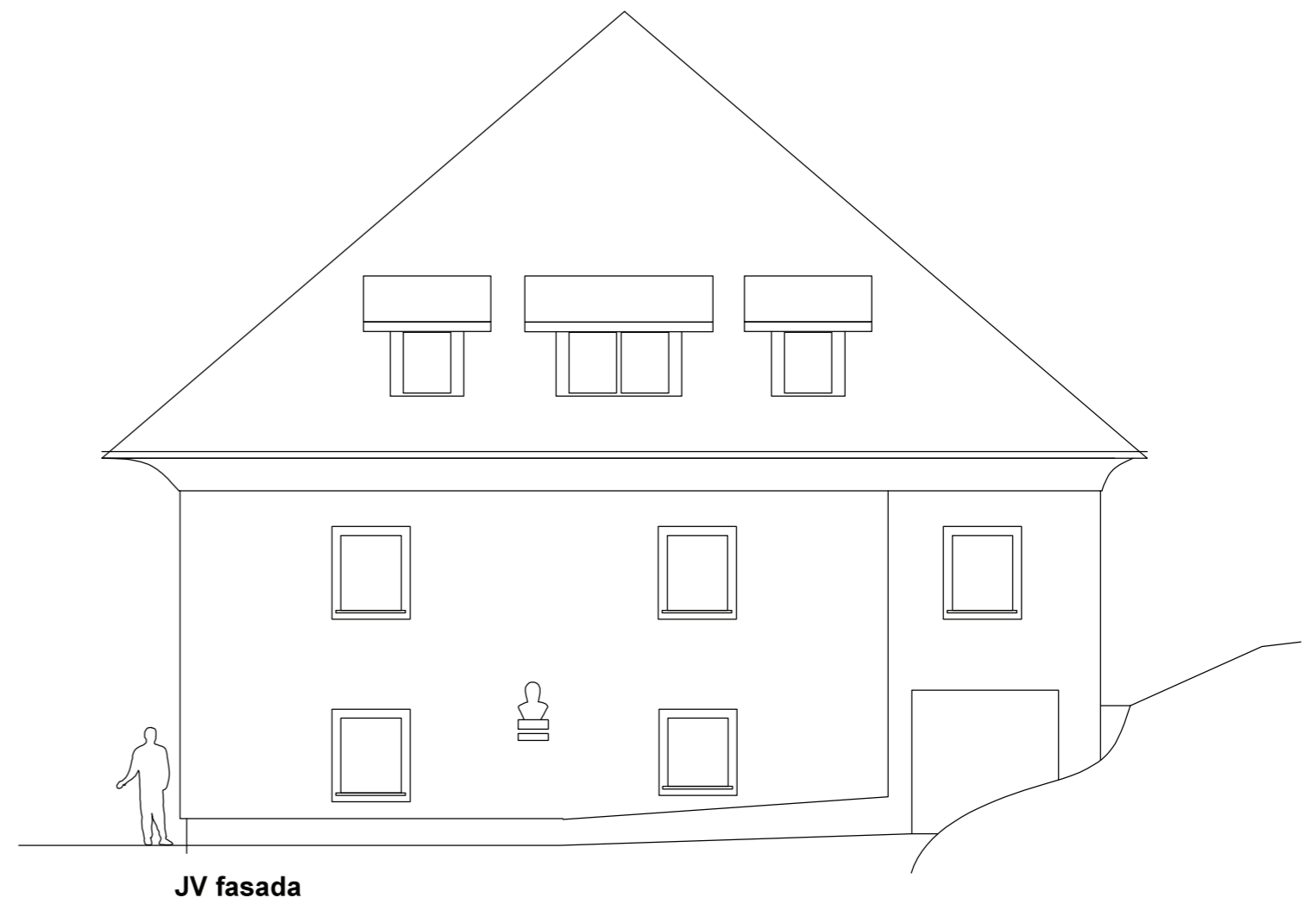

Župnišče je staba kvadratnega tlorisa in piramidne strehe in kot taka izstopa od tipične gradnje.

Proporcija zidanega dela fasad je srebrni rez.

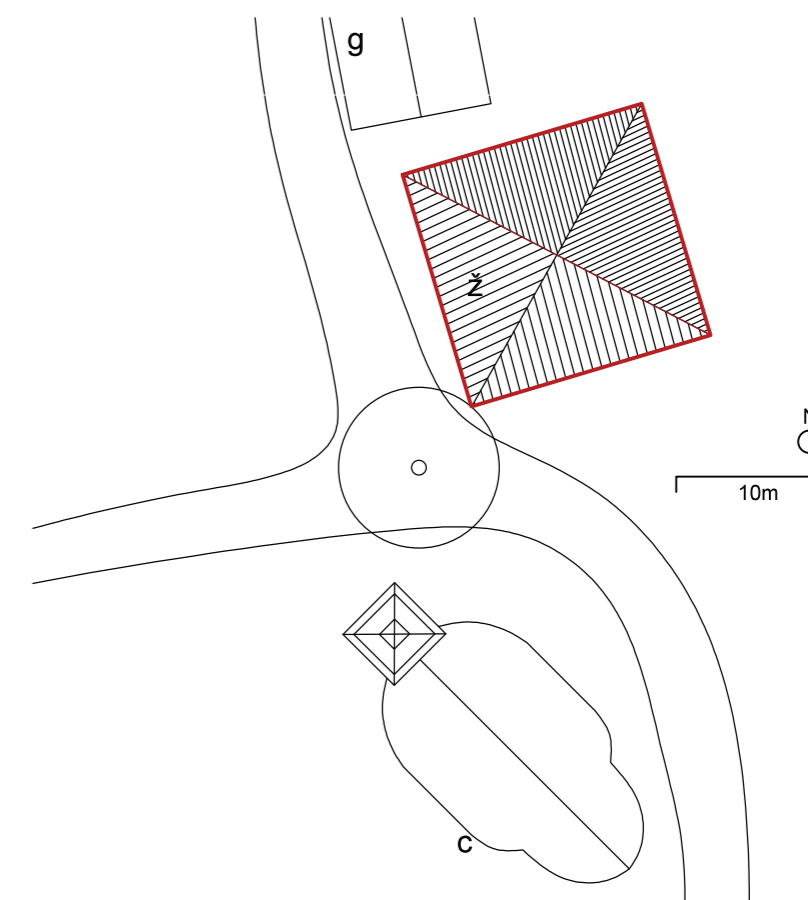
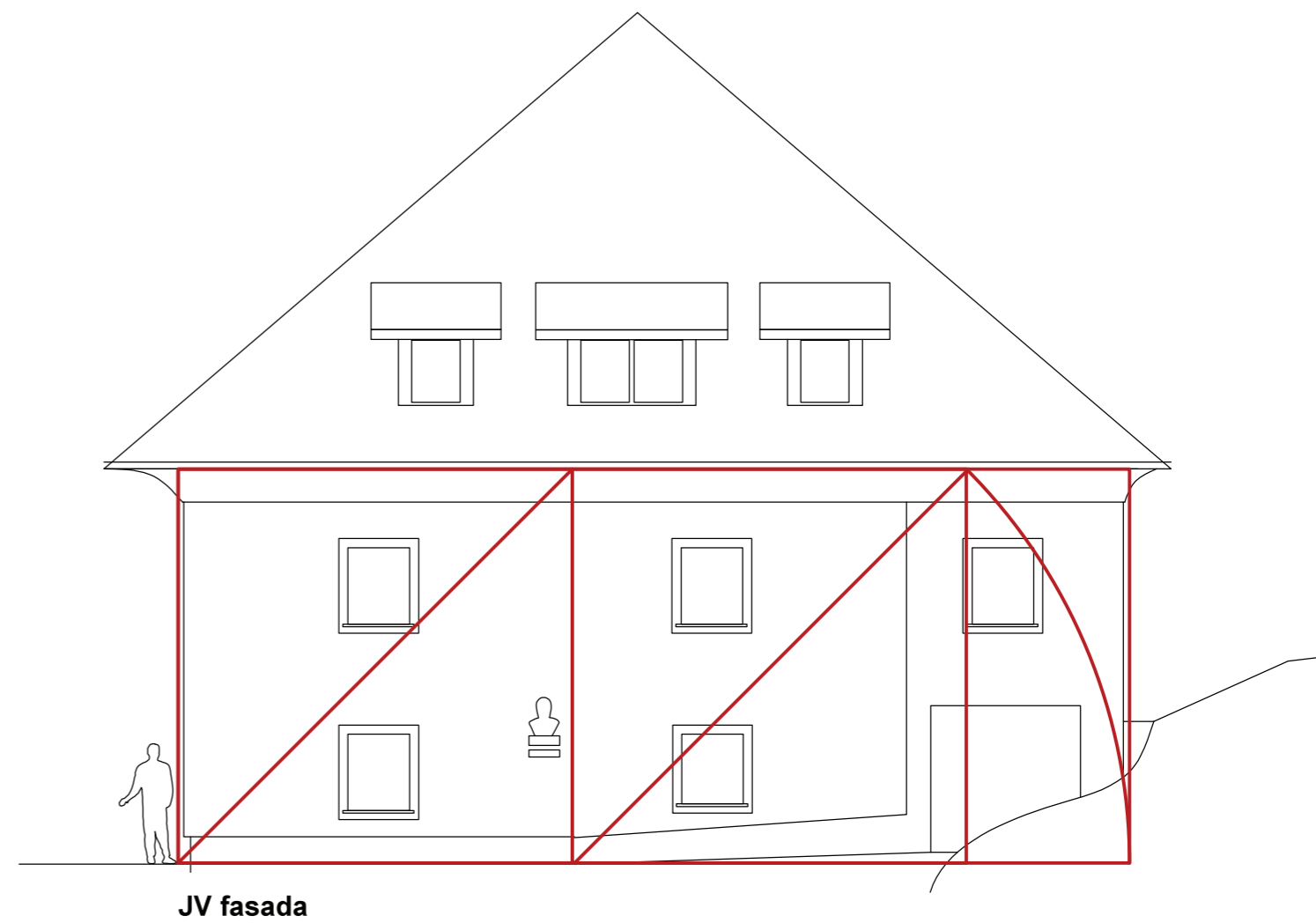
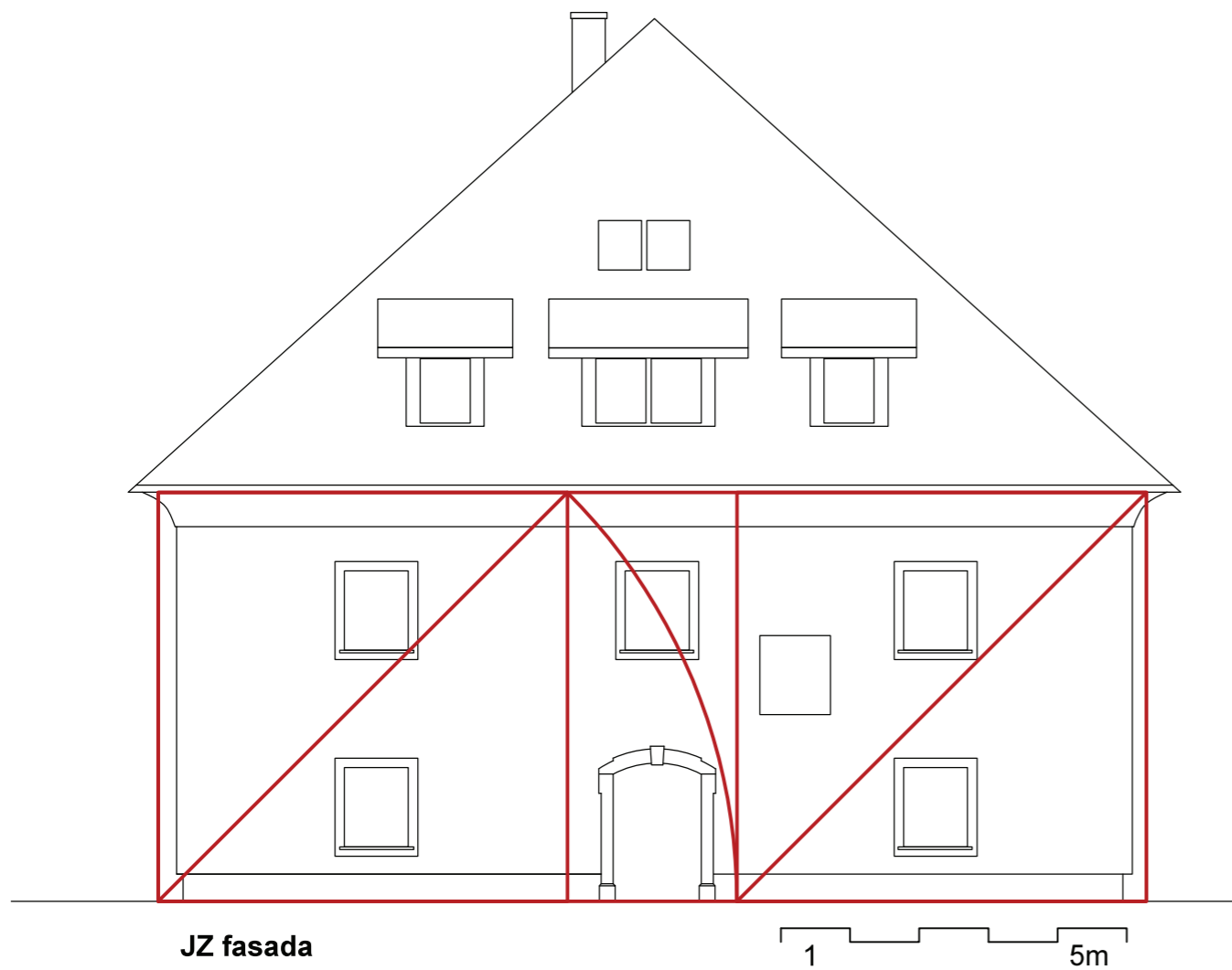
- 1 Približevanje stavbi mimo cerkve
- 2 Vhodna vrata
- 3 Kompozicij župnišča, lipe in cerkve
- 4 Pročelje župnišča

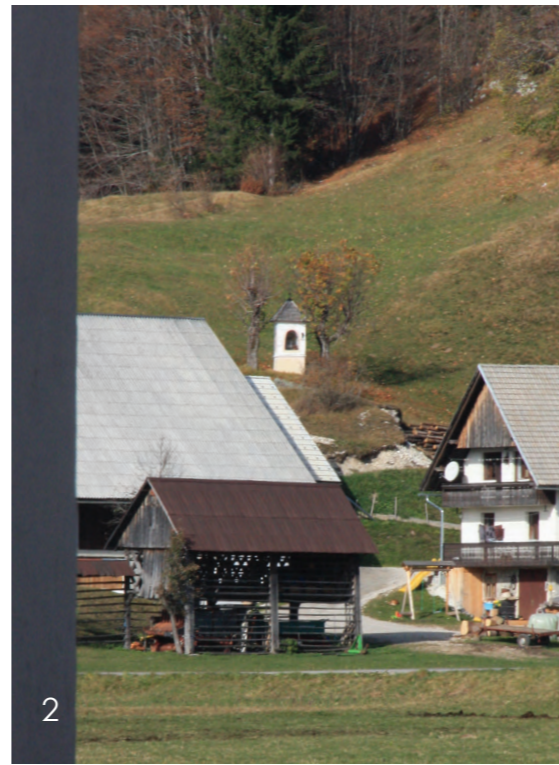
Situacija
 ž - župnišče
 g - gospodarski del
 c - cerkev

Situacija
 ž - župnišče
 g - gospodarski del
 c - cerkev

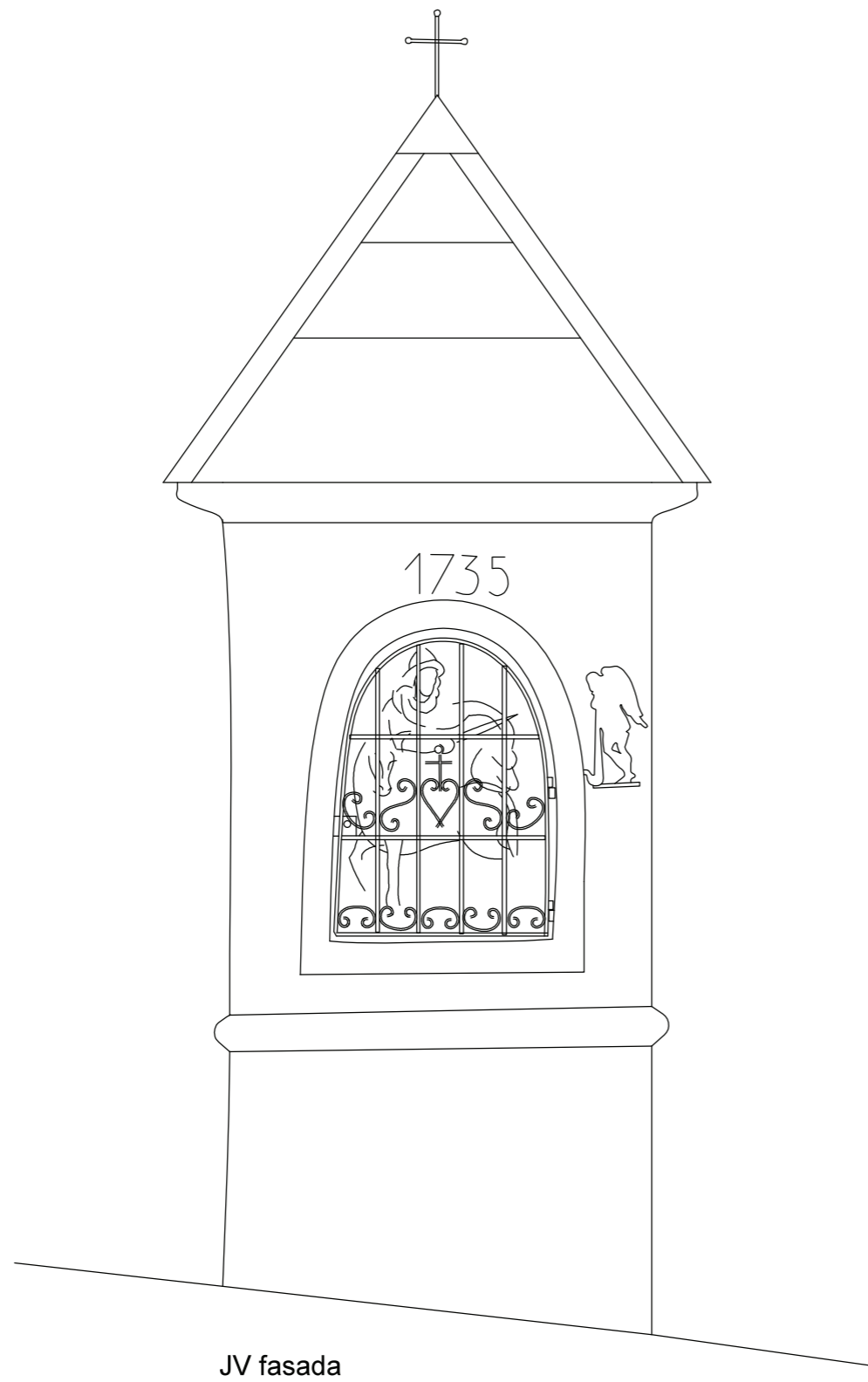

Znamenje ob poti je pravzaprav znamenje na križpotju glavne in poljske poti. Vidno je že od cerkve.

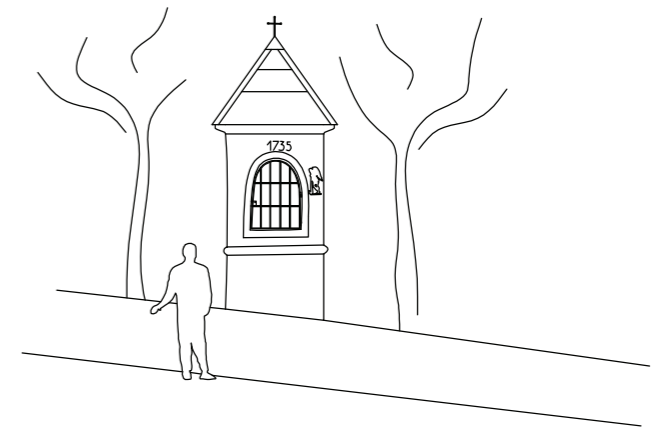
Proporcijska zgornjega dela je kvadrigon, višina podstavka pa predstavlja manjši del zlatega reza glede na širino znamenja.

- 1 Pogled na kapelico izpod klanca
- 2 Pogled na kapelico od cerkve
- 3 Pogled izza kapelice proti cerkvi
- 4 Kip Sv. Martina v niši
- 5 Pogled z zgornje strani

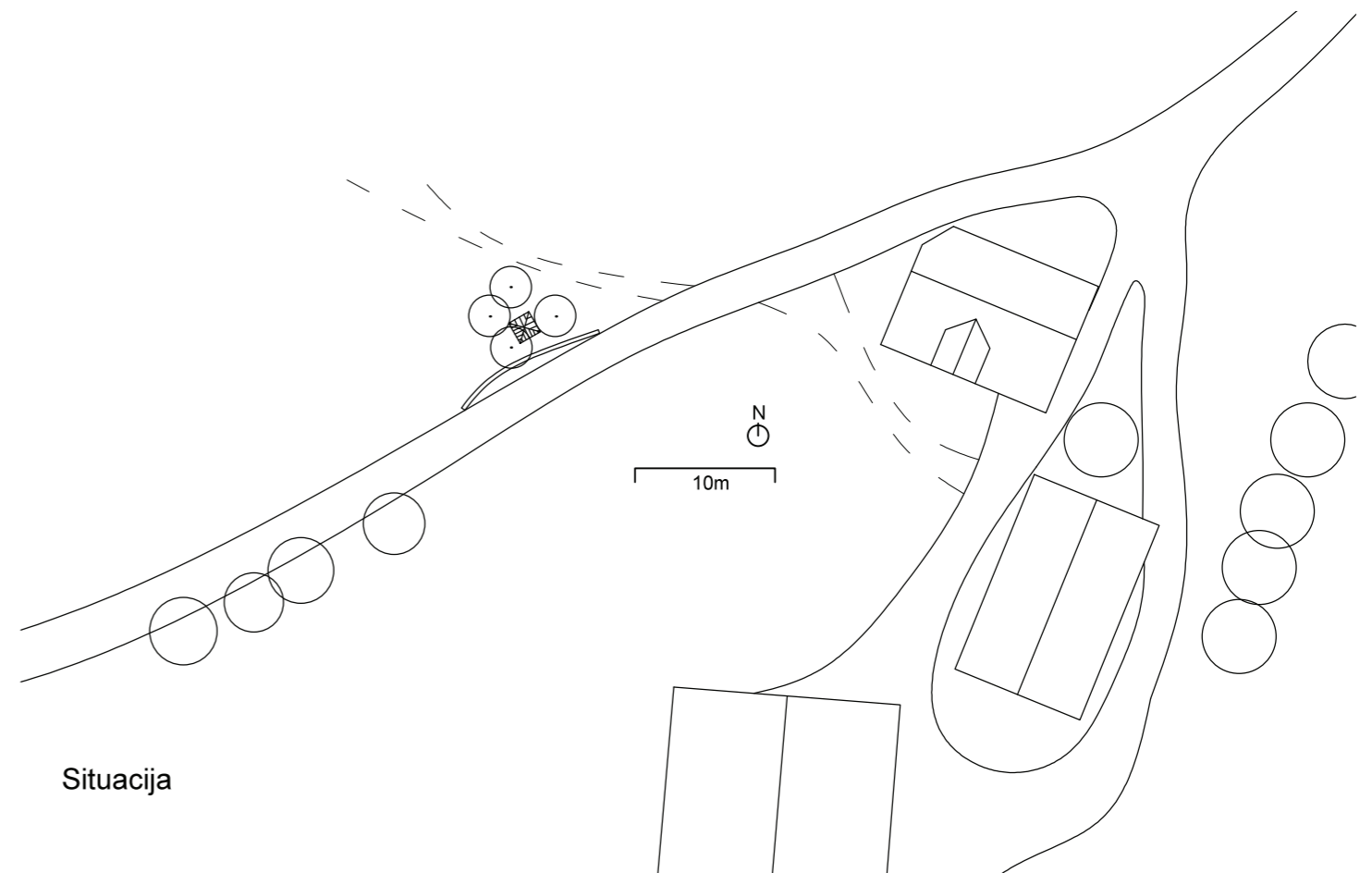
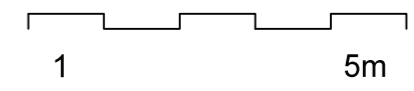

JV fasada

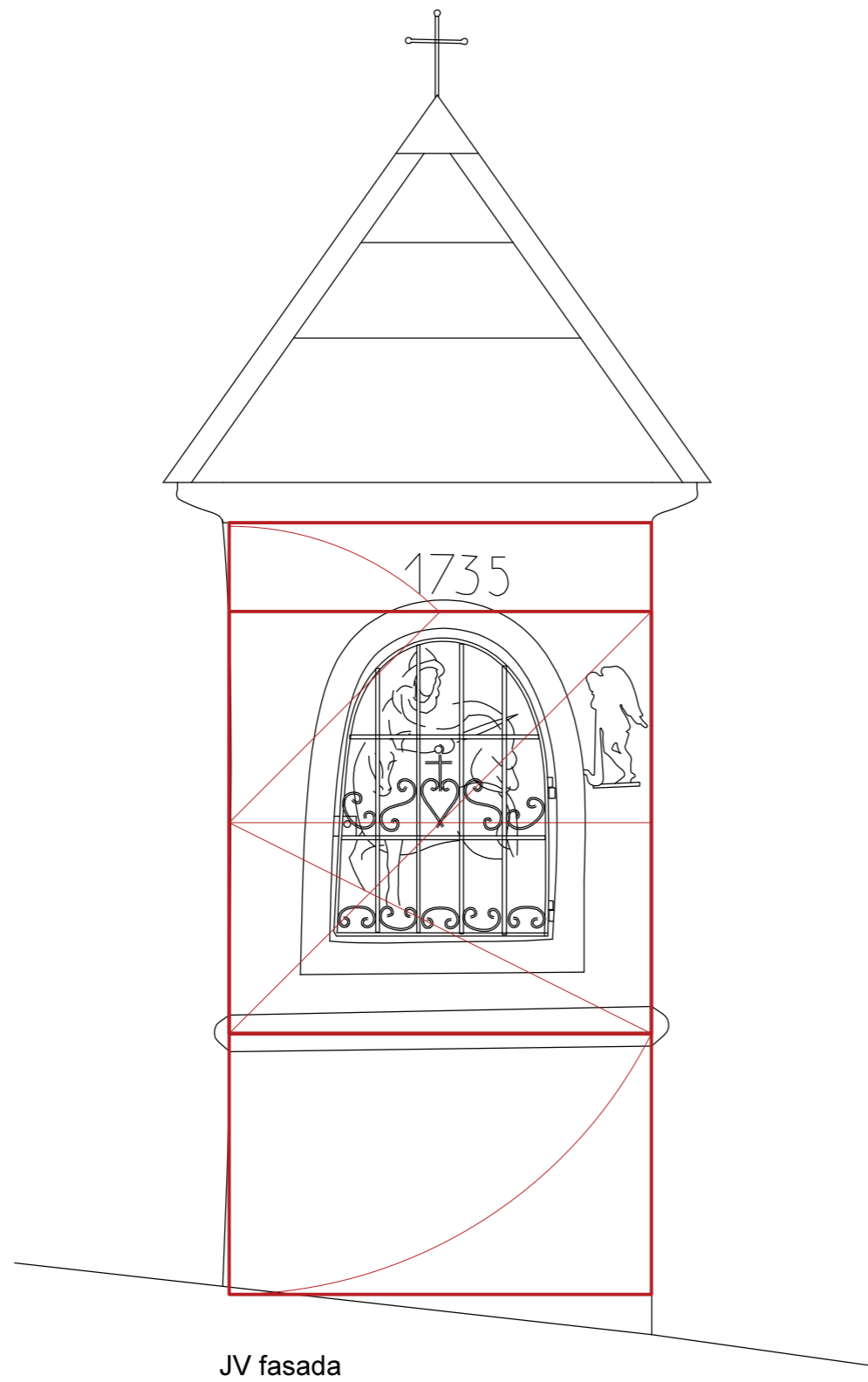

JV fasada

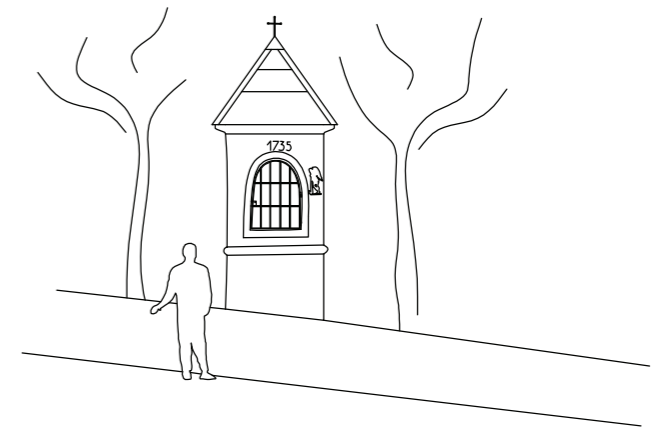

Situacija

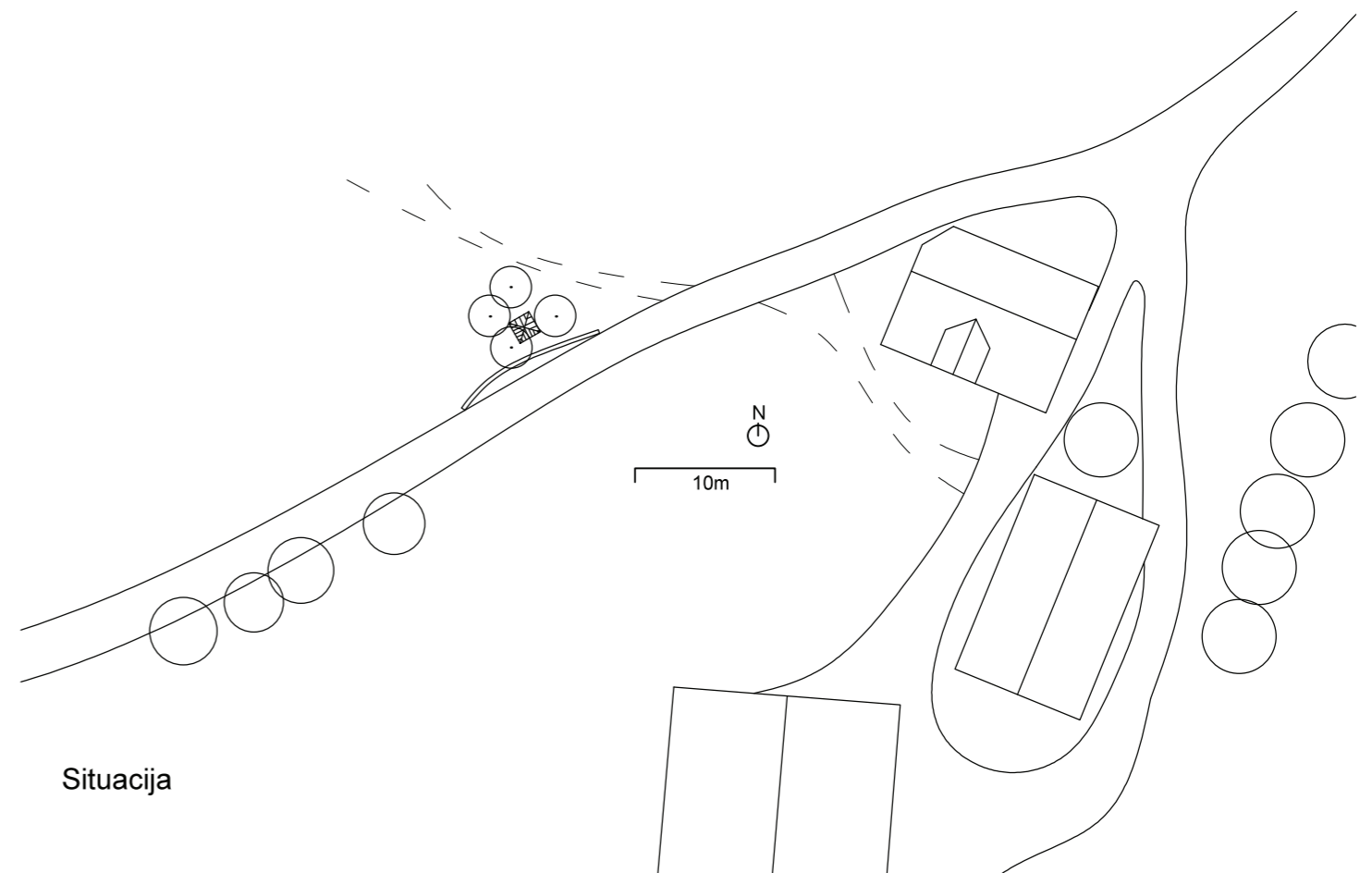
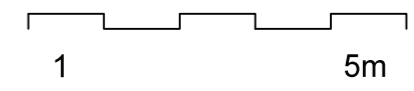

JV fasada

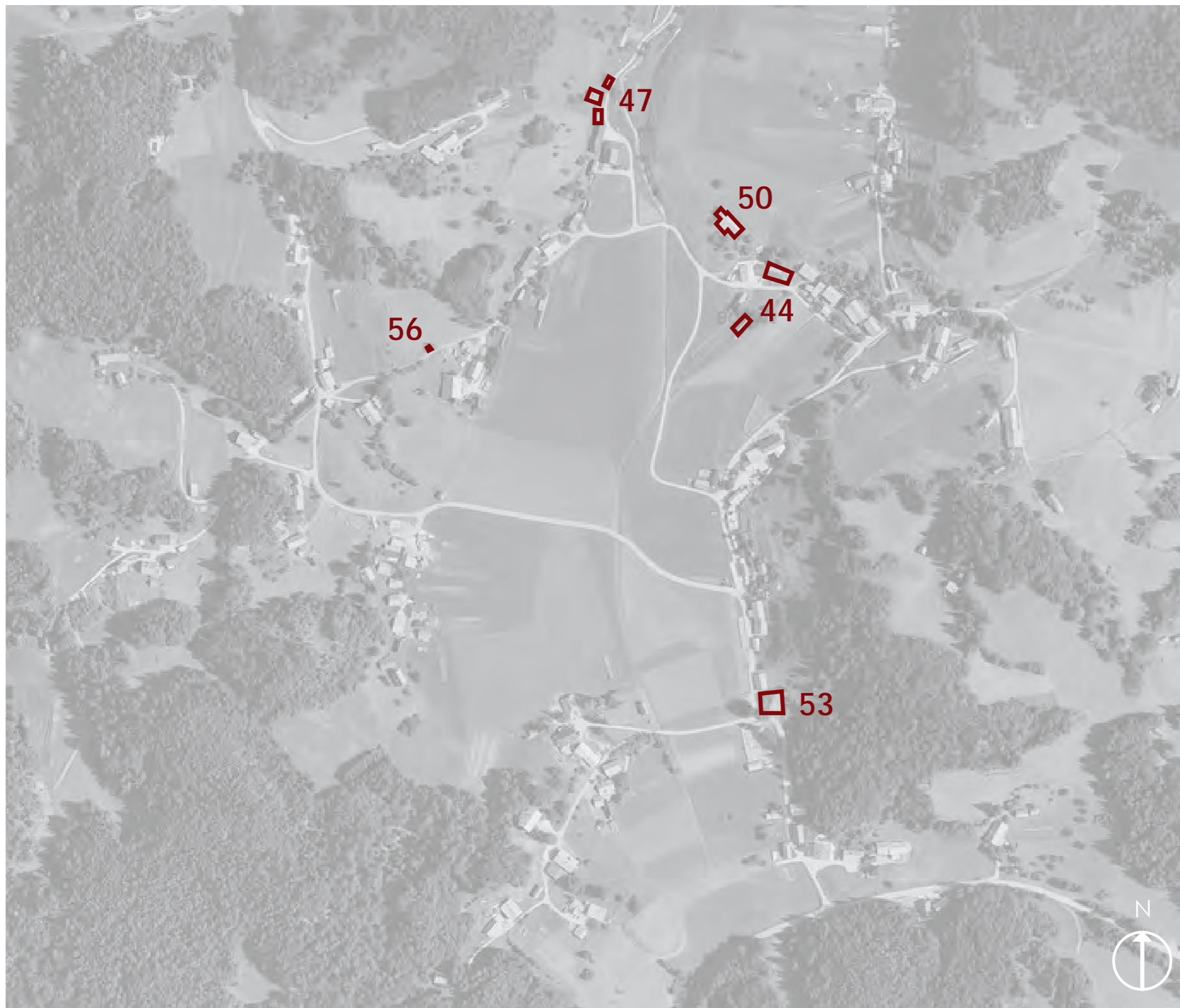

JV fasada

Situacija

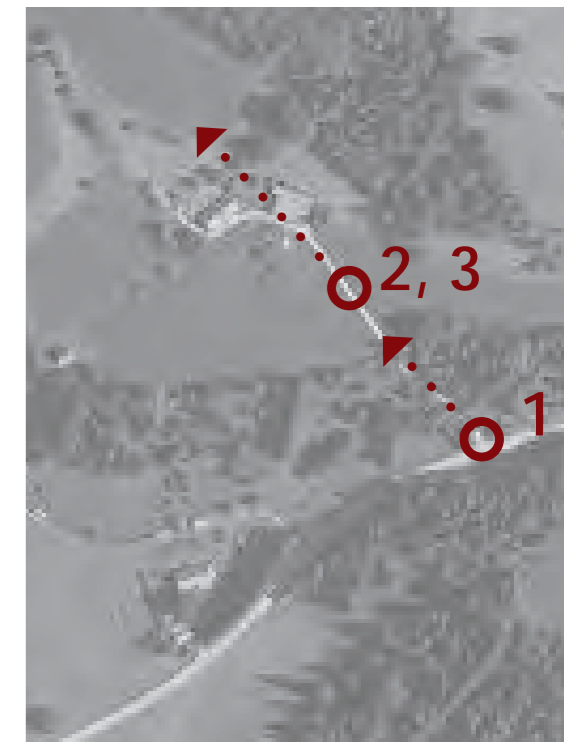
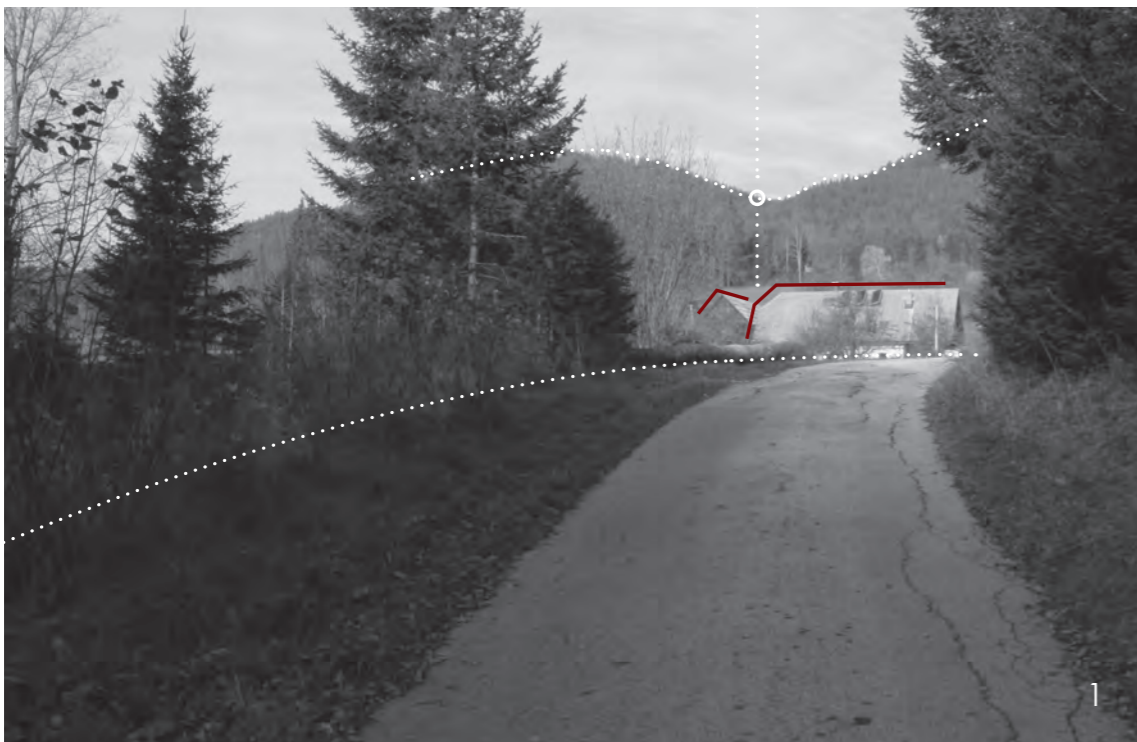

Gorjuše so razloženo naselje s tremi zaselki, Spodnje, Srednje in Zgornje Gorjuše. Ležijo na prisojnih terasah Pokljuke na nadmorski višini od 900 do 1100 mnm in z bližnjim Koprivnikom spadajo med najvišje ležeča naselja v Sloveniji. Vsi trije zaselki so se razvili na prostoru nekdanjih pašnih planin vasi Nomenj.

V Gorjušah je še ohranjeno izdelovanje pip (lokalno ime zanje je čedra), ki se je razvilo pred nekaj stoletji. Čedre so prodajali po srednji Evropi in Dalmaciji. Gorjuške pipe, ki so jih izdelovali iz hruškovega, javorjevega in pušpanovega lesa, so bile različnih oblik, okrašene s srebrno pločevino in vložki iz biserne matice. Dandanes čedre izdelujeta le še dva prebivalca.

Število stalnih prebivalcev se krči, pravih kmetij je vedno manj, narašča pa število počitniških hišic.

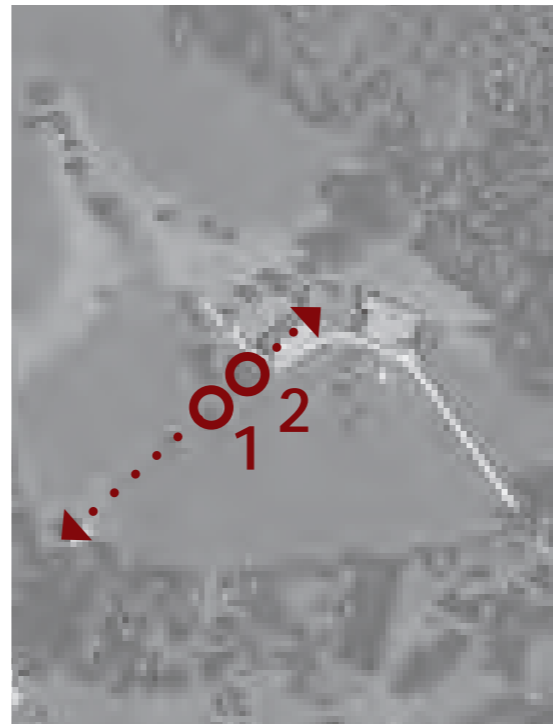

Ob dostopu z glavne ceste se se pot usmerja proti sedlu na horizontu, pod njim pa se vidi stik streh hiše in kozolca. (slika 1)

Stari hlev se je poravnal s potjo ki je vodila med hišo in hlevom in se usmerjala na vrh na horizontu. Vhoda v hišo in hlev sta takoj vidna. (slika 2)

Med približevanjem domačiji se v daljavi na skrajni levi že kažejo obrisi naslednje domačije. (slika 3)

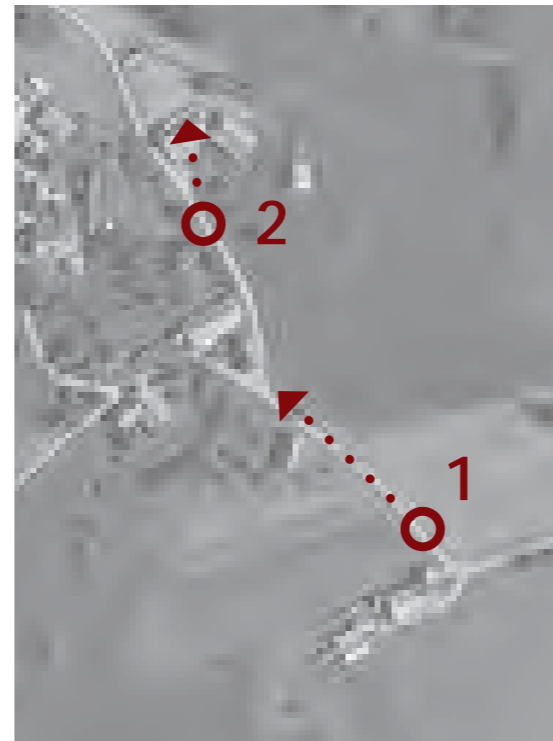

Pot ki vodi vzporedno s hišo in dalje proti Zgornjim Gorjušam se usmerja proti objektu šole. (slika 1)

Čelna fasada hiše in stari hlev v ozadju. Vhod v hlev je viden izpred vhoda v hišo.

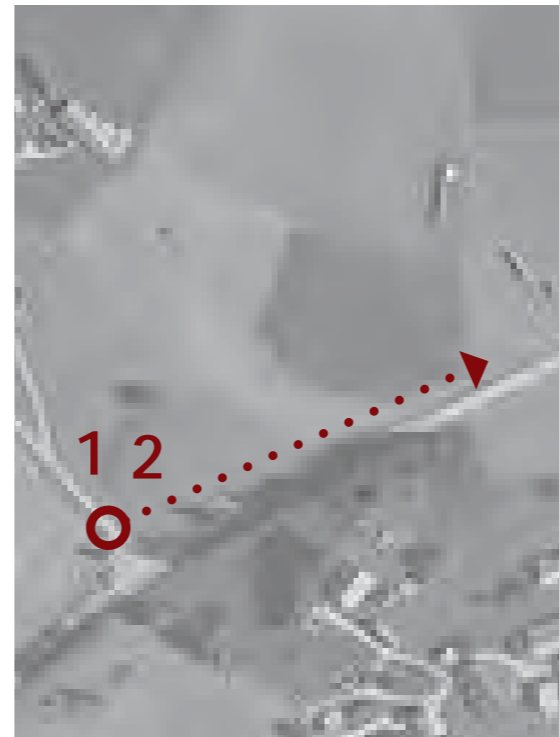

Med približevanjem kmetiji pr Jurjovco vidimo gručaste skupine domačij in kozolcev pod vrhovi na horizontu. (slika 1)

Ko se cesta v navkreber zravna in usmeri na najnižjo točko na horizontu, sta jasno vidna vhoda v hišo in hlev. Na levi strani se na hribčku pod vrhom hriba pokaže pročelje sosednje hiše. Na levi strani ceste nasproti domačije je razpelo.

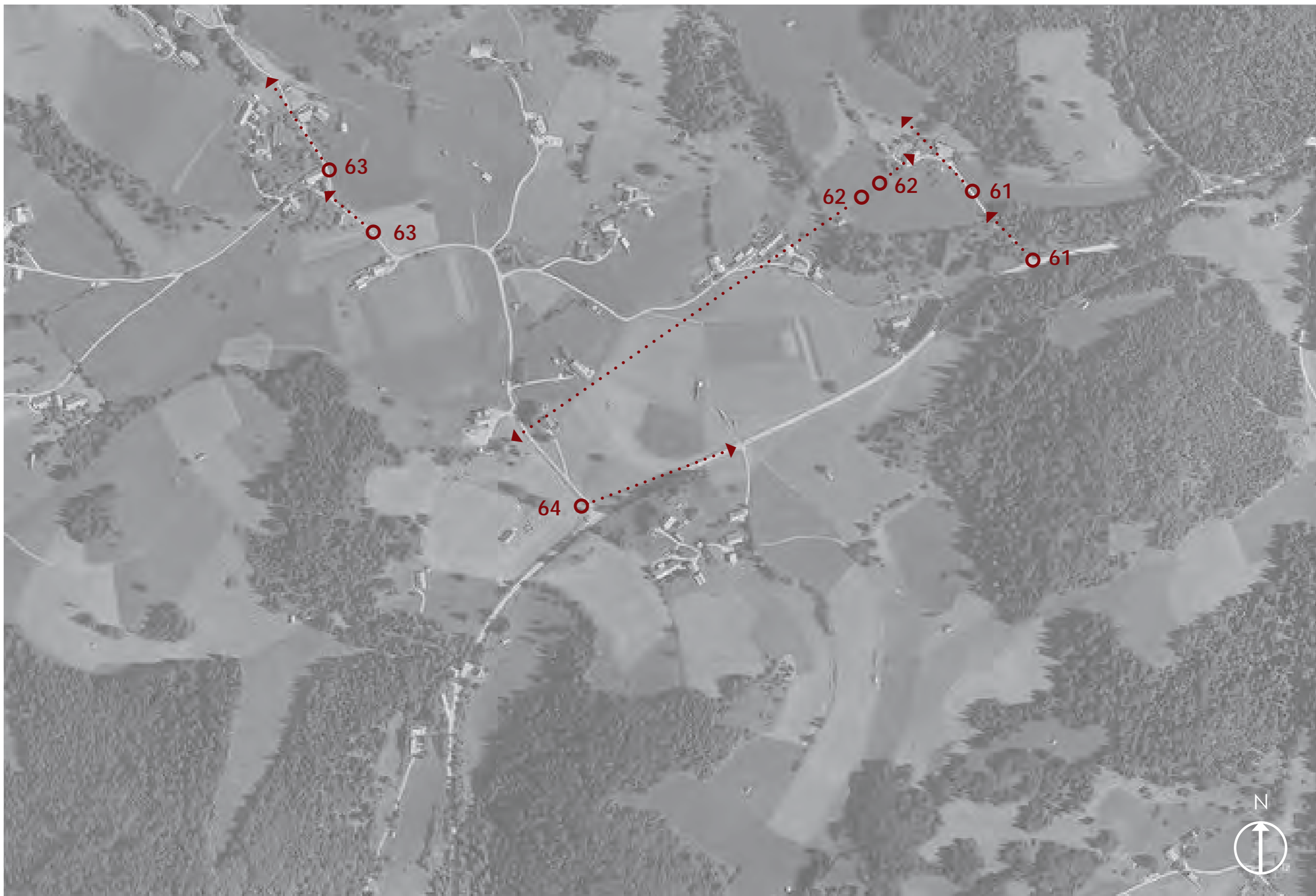

Znamenje ob poti je usmerjeno tako da je točno za njim križpotje polske poti in ceste.

Domačija je skrita na obrobju Spodnjih Gorjuš. Iztegnjeni tip kmetije so v najboljših časih dopolnjevali pomožni objekti, danes pa samo še ruševine. Umeščenost stavbe vzporedno s plastnicami, ob poti, ter ob rob manjše travnate kotanje. V smeri dostopa se izza vzpetine najprej pokaže samo sleme hiše (slika 4), nato pa se pot spusti vzdolž stavbe. Klančina na hlev je umeščena na zgornjo stran in tako učinkovito izkoristi izoblikovanost terena. Čelna fasada je presenetljivo zidana do slemena in brez čopa. Poleg hiše je tudi vodnjak.

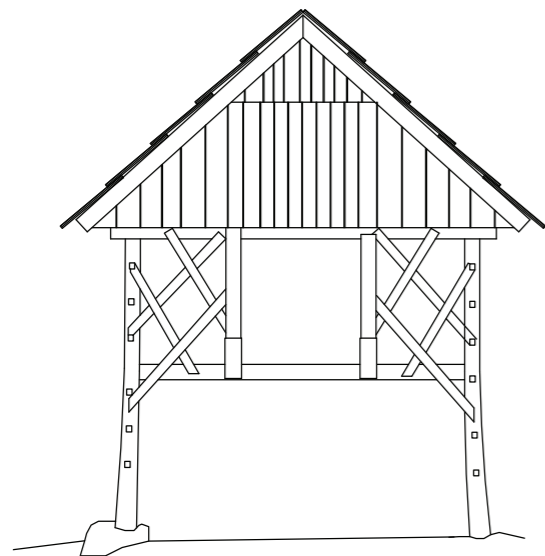
- 1 Čelna fasada
- 2 Kozolec
- 3 Hiša s kozolcem
- 4 Dostop do skrite hiše, ki je tudi razlog za slikovito ime domačije
- 5 Portal v hišo

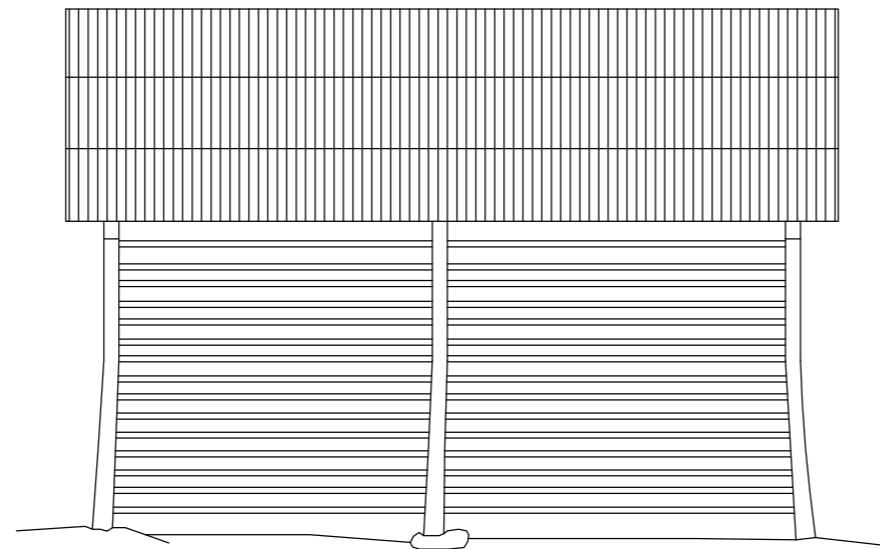

JZ fasada

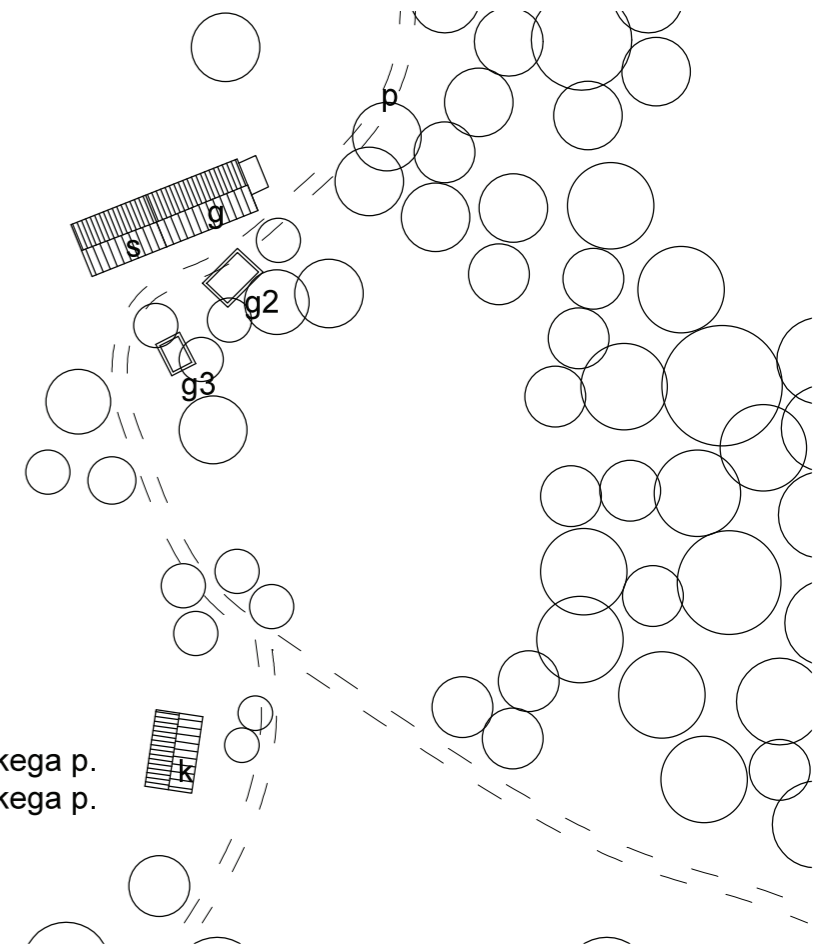
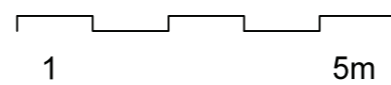
JV fasada

SV fasada

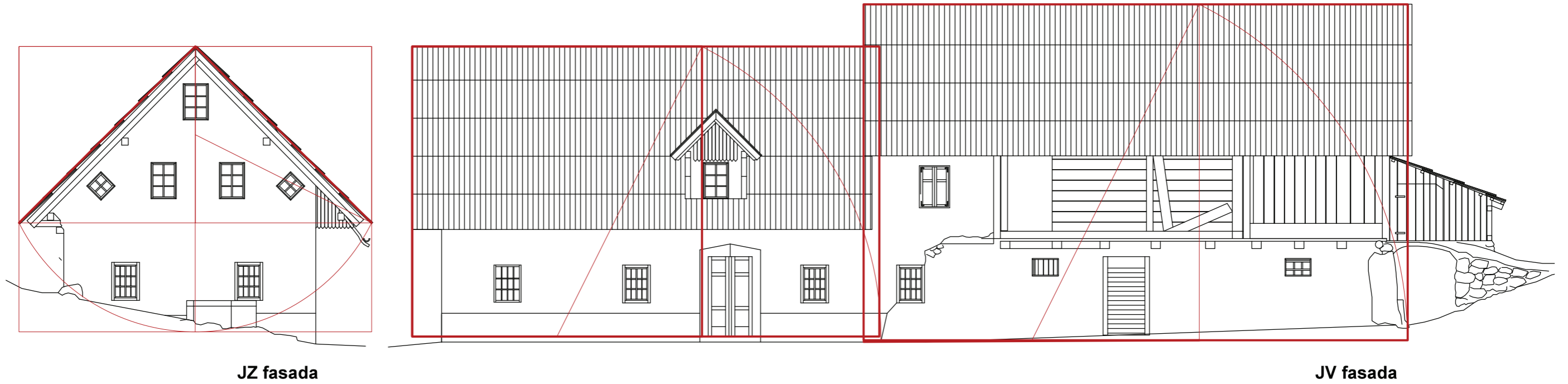
SZ fasada

Situacija M 1:1000

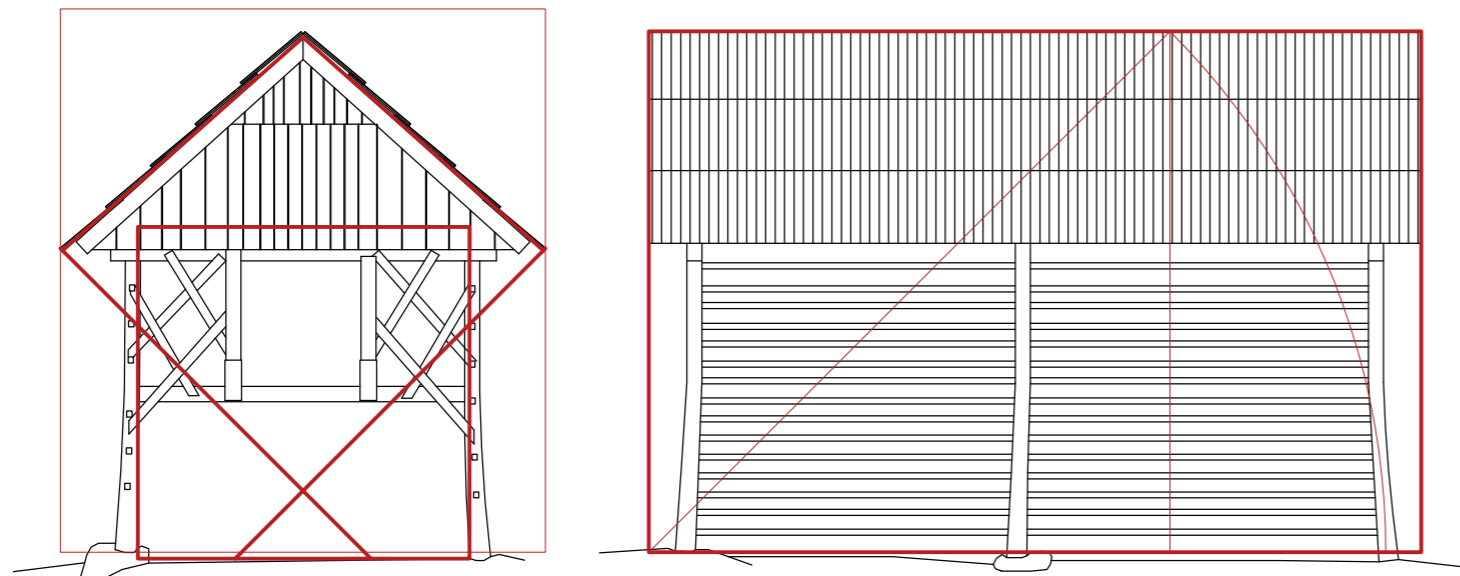
- s - stanovanjski del
- g - gospodarski del
- g2- ruševina gospodarskega p.
- g3- ruševina gospodarskega p.
- p - pot
- k - kozolec

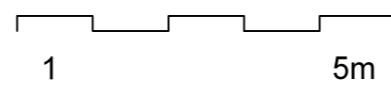
JZ fasada

JV fasada

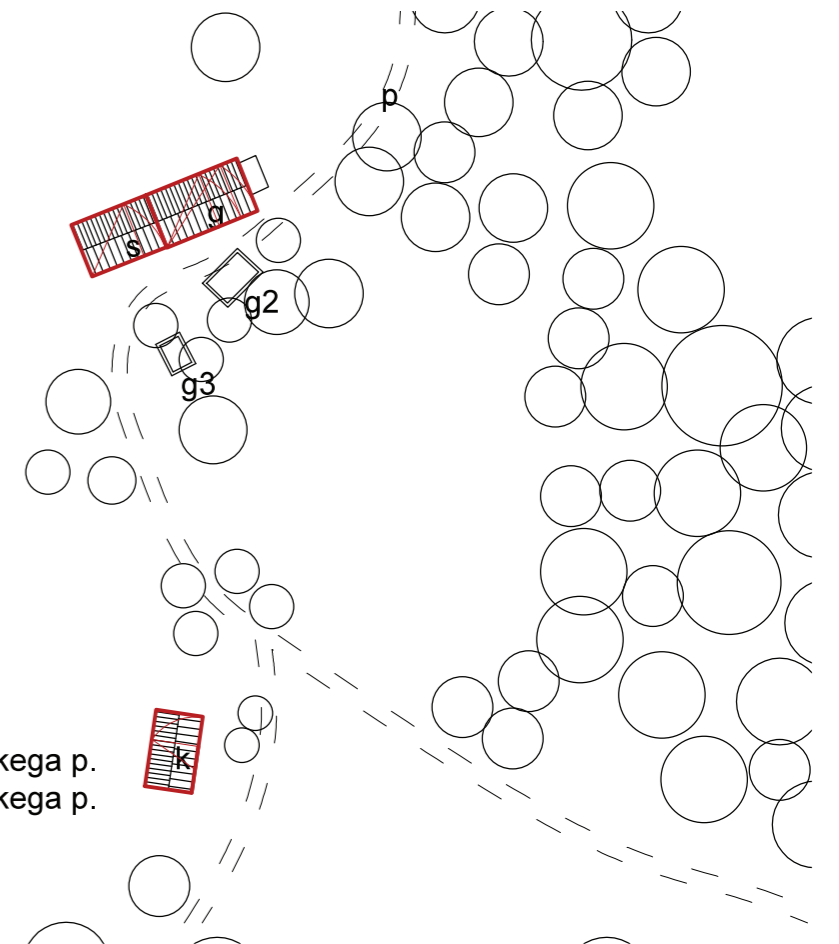
SV fasada

SZ fasada

Situacija M 1:1000

- s - stanovanjski del
- g - gospodarski del
- g2- ruševina gospodarskega p.
- g3- ruševina gospodarskega p.
- p - pot
- k - kozolec

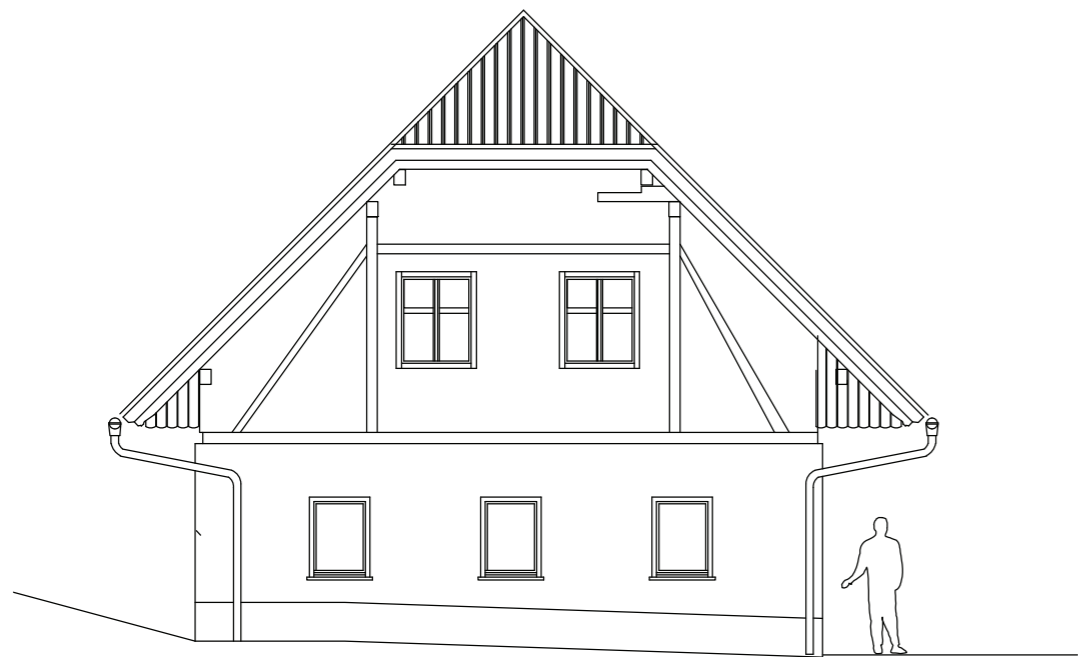

Ansambel objektov domačije pr Četenjak je umeščen vdolž dveh glavnih smeri poti (situacija). Hlev je v kamnit in obokan, skedenj pa iz brun. Stavba je v slabem stanju.

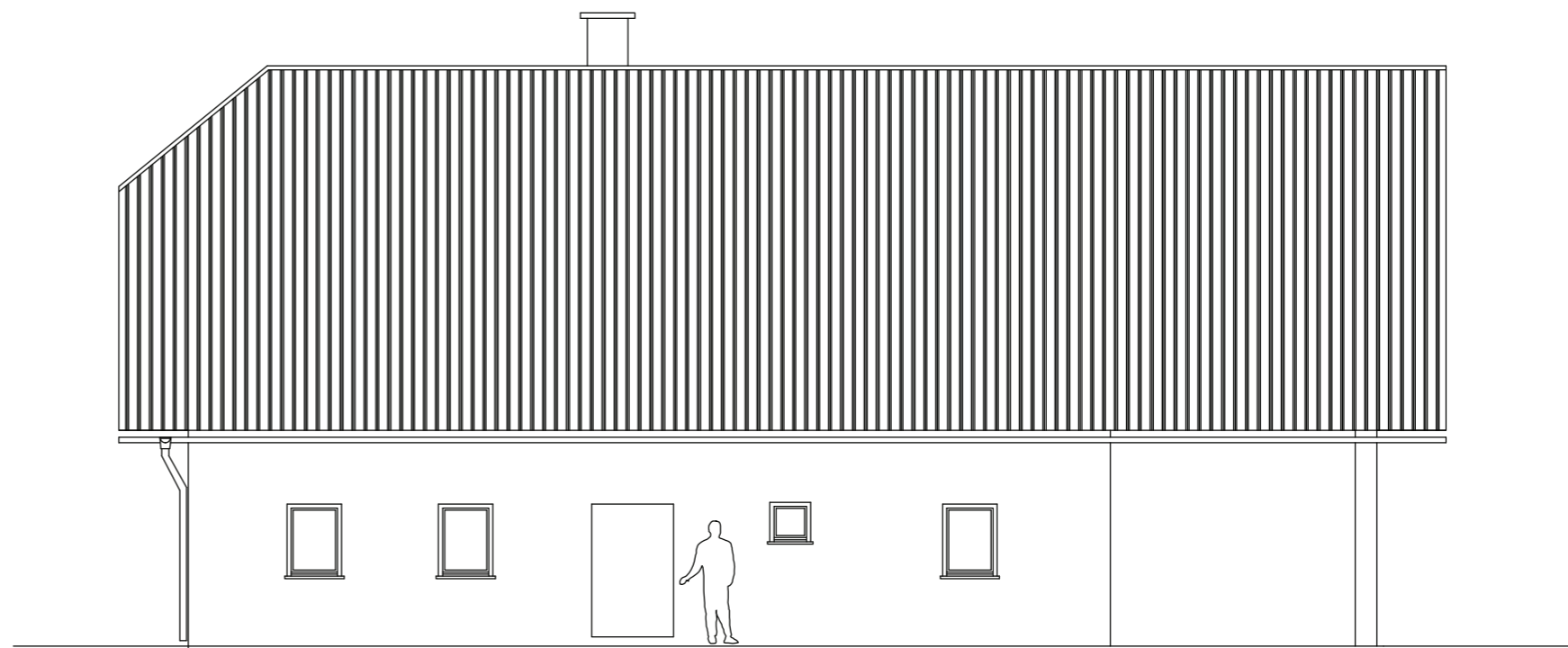
Proporcija pritličnega bivalnega objekta je biauron. Hlev je na spodnji strani v kvadratu. Kozolec je v razmerju pokončnega kvadrigna.

- 1 Pogled na domačiji iznad kozolca
- 2 Kozolec
- 3 Stari hlev
- 4 Pogled na čelno fasado hiše, v ozadju stari in novi hlev

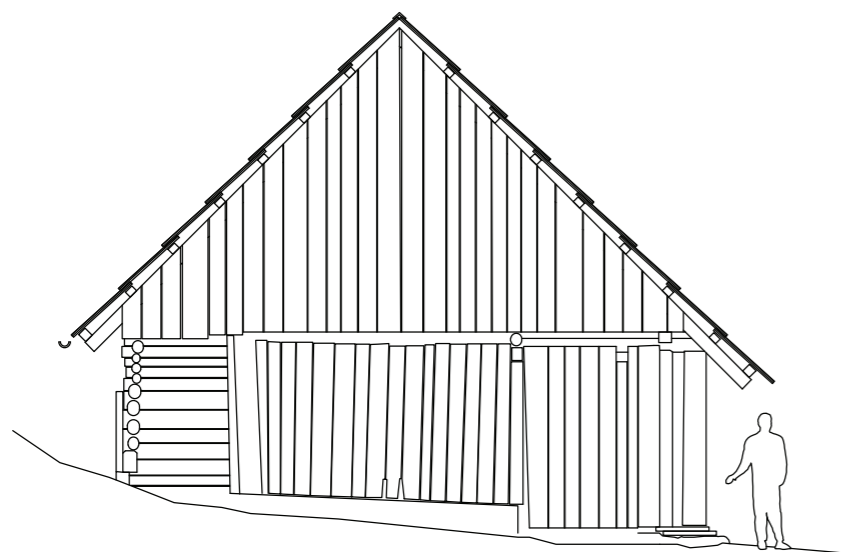
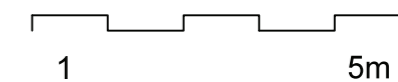

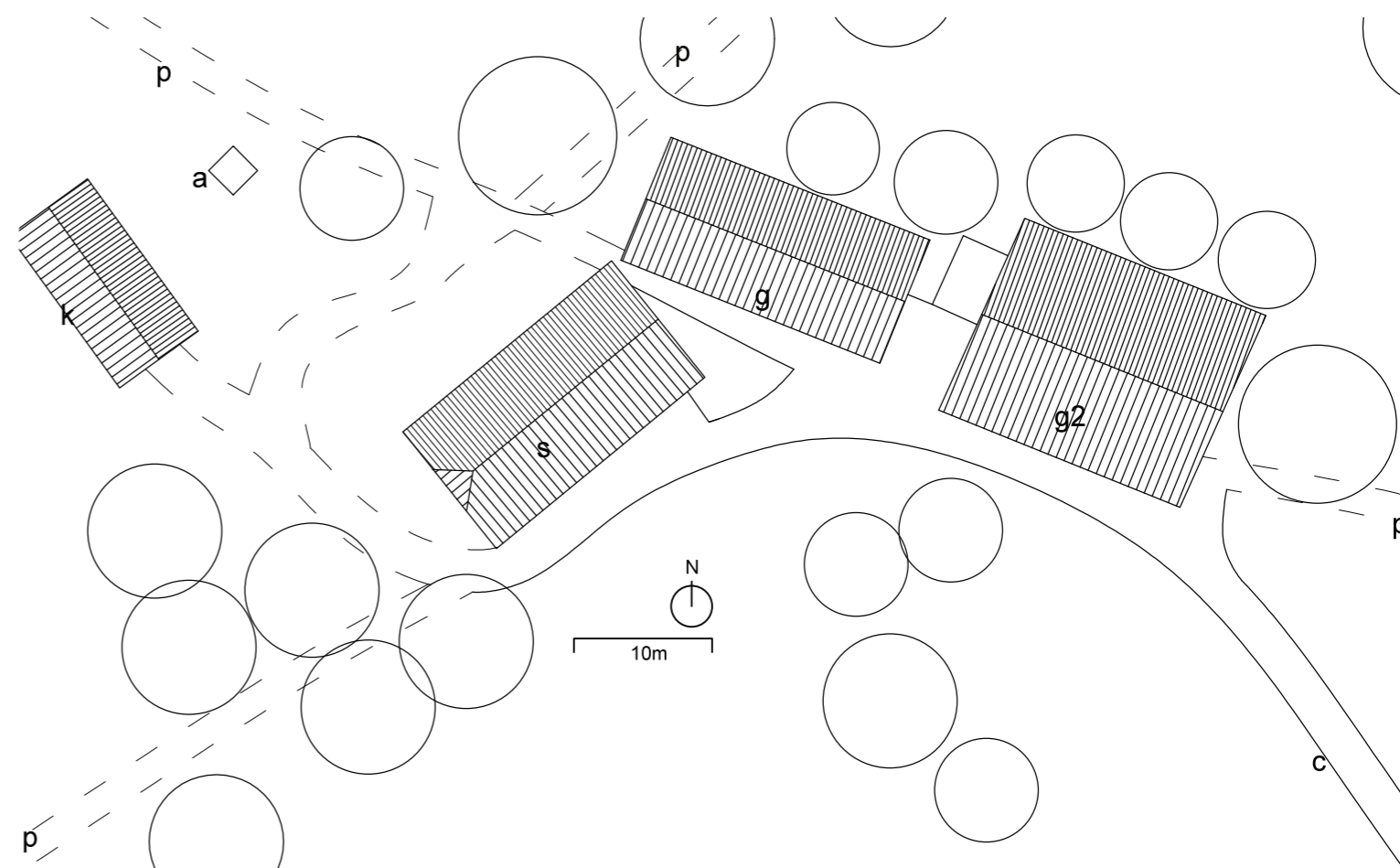
JZ fasada

JV fasada

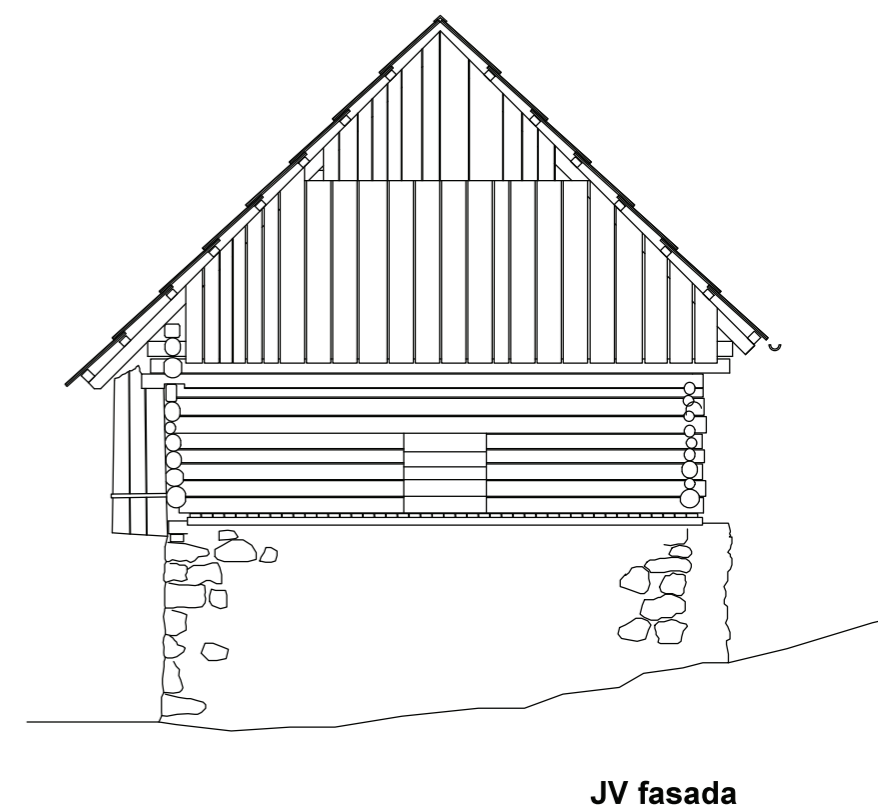
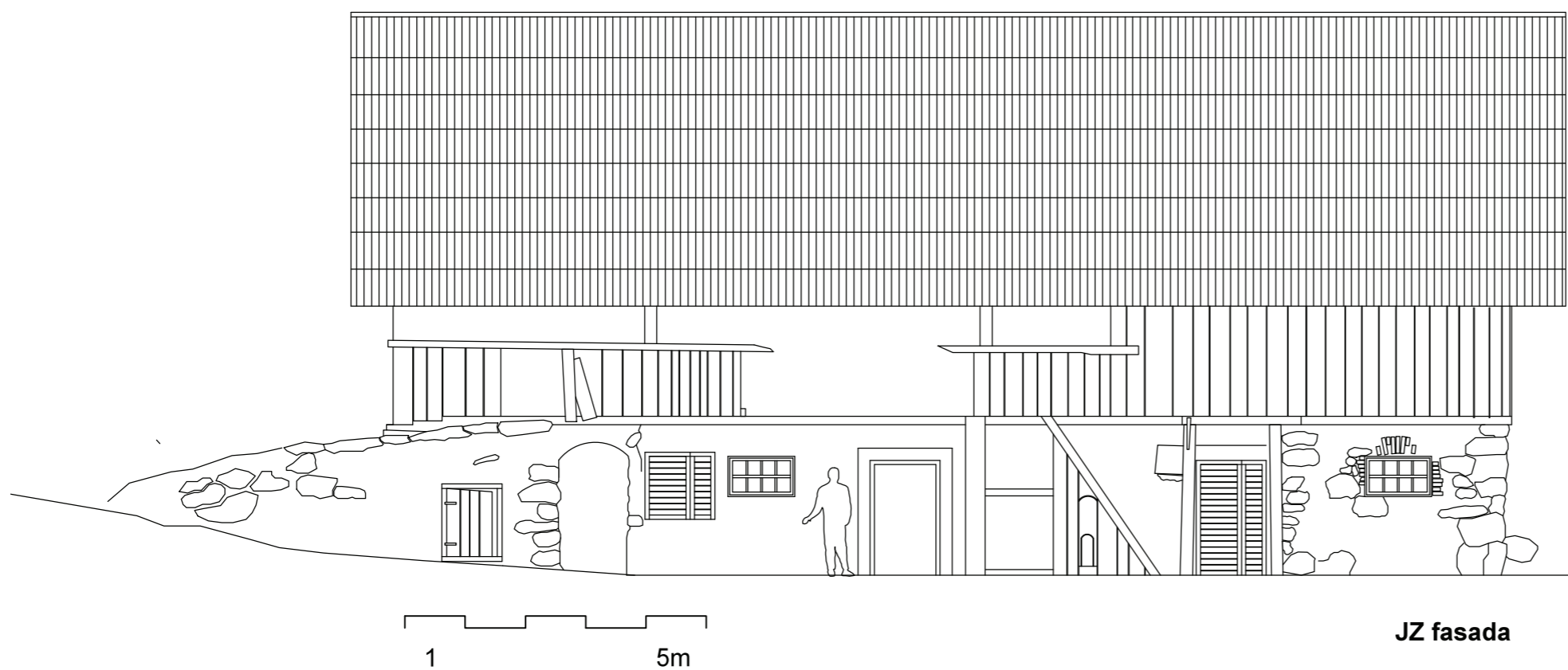
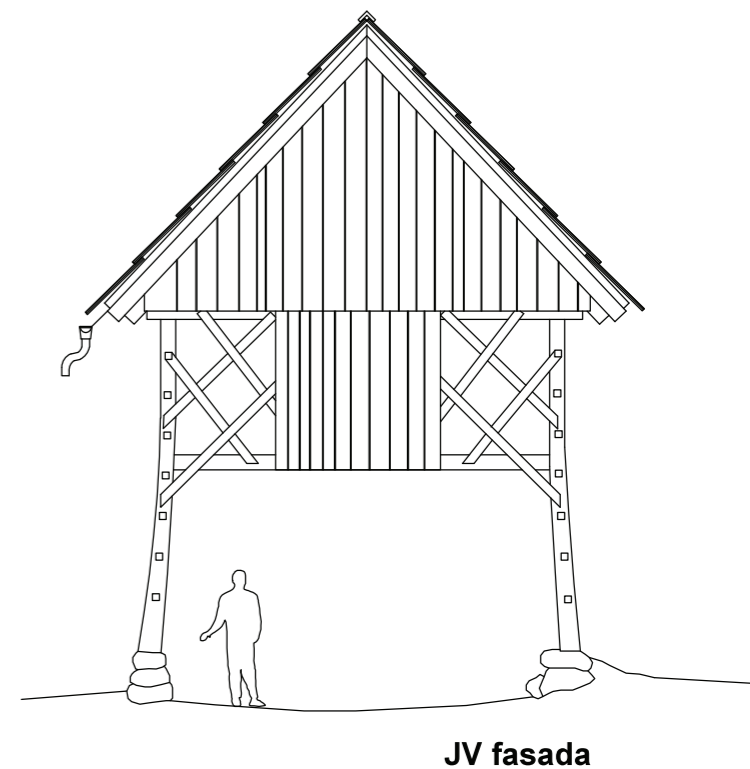
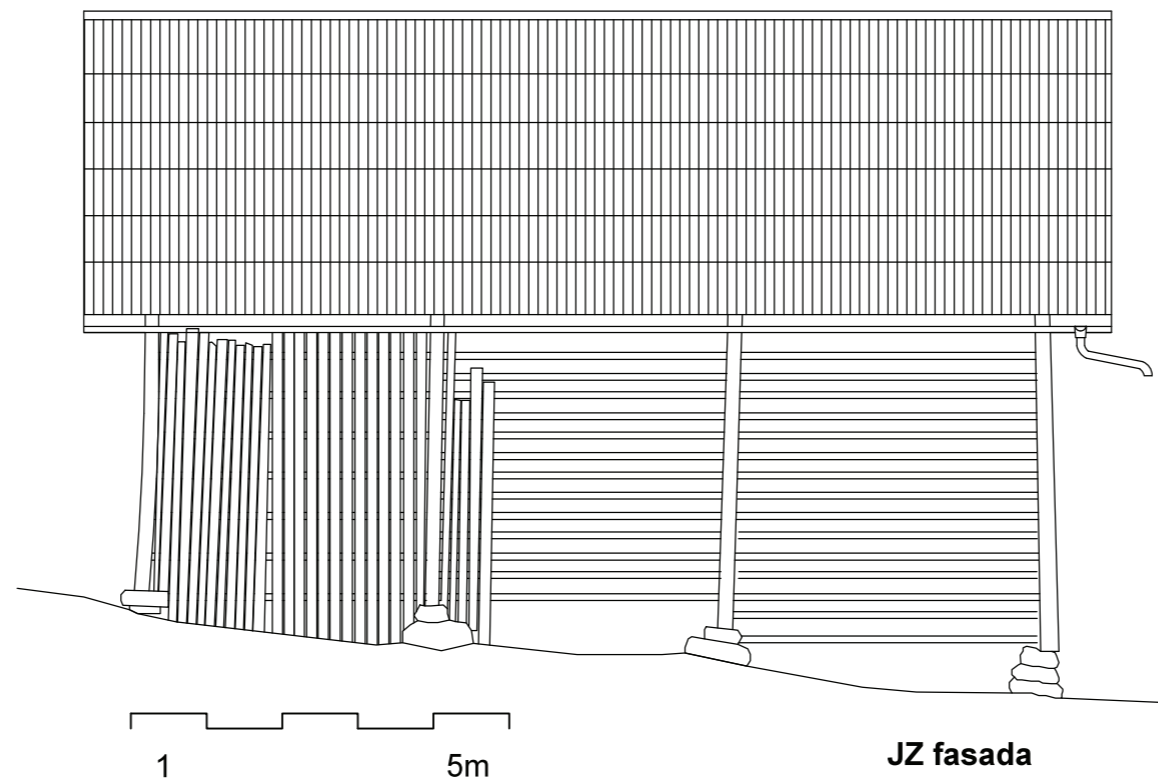

SZ fasada

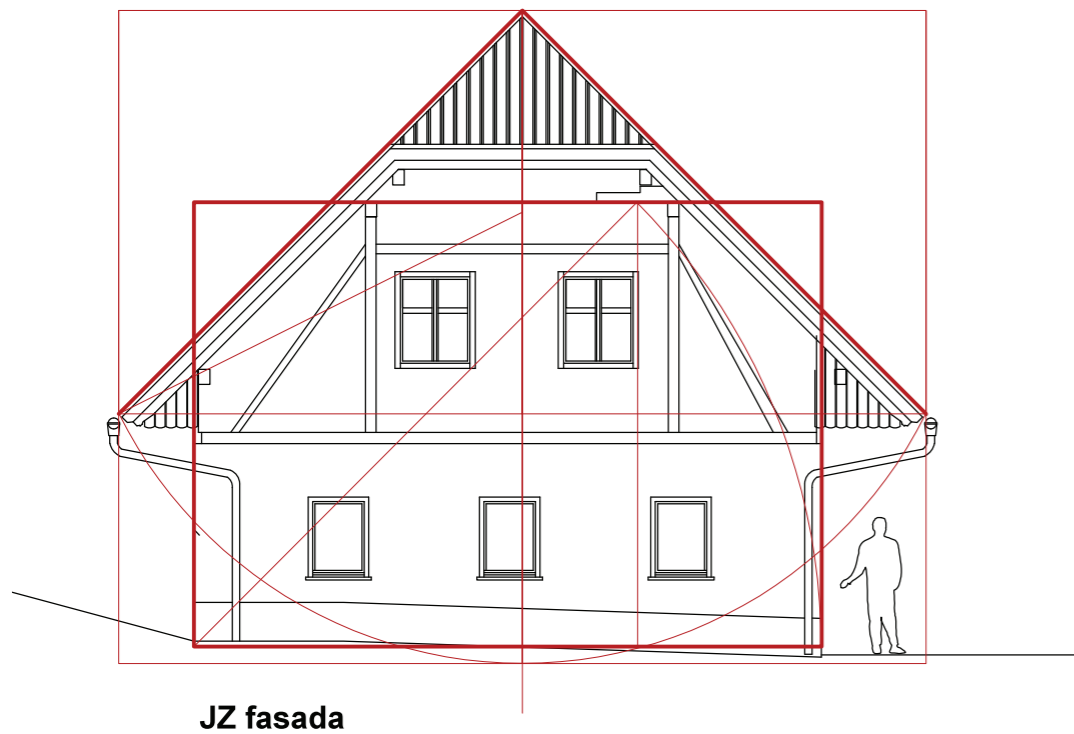

- Situacija** M 1:500
- s - hiša
  - g - stari hlev
  - g3- novi hlev
  - c - cesta
  - p - pot
  - k - kozolec
  - a - apnica

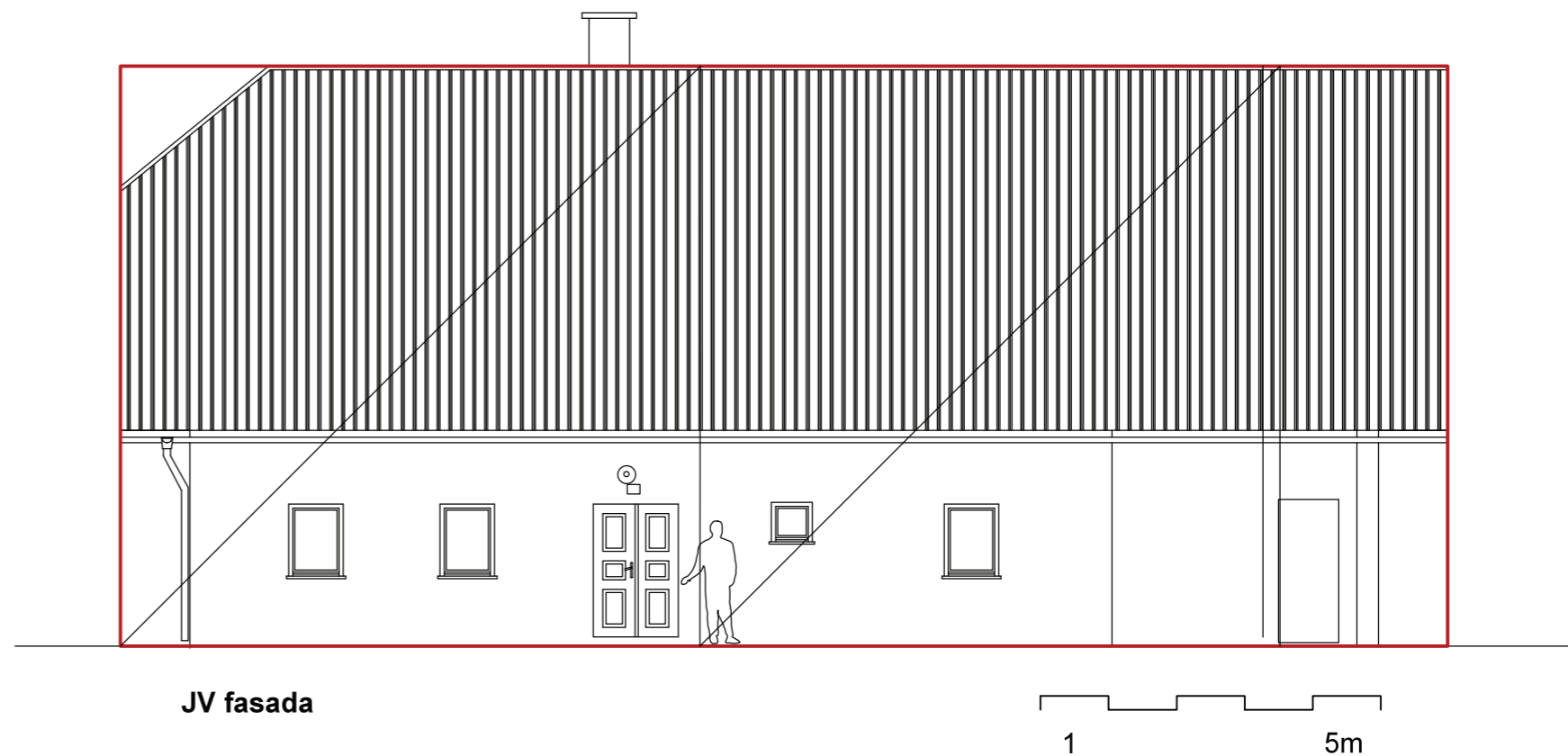

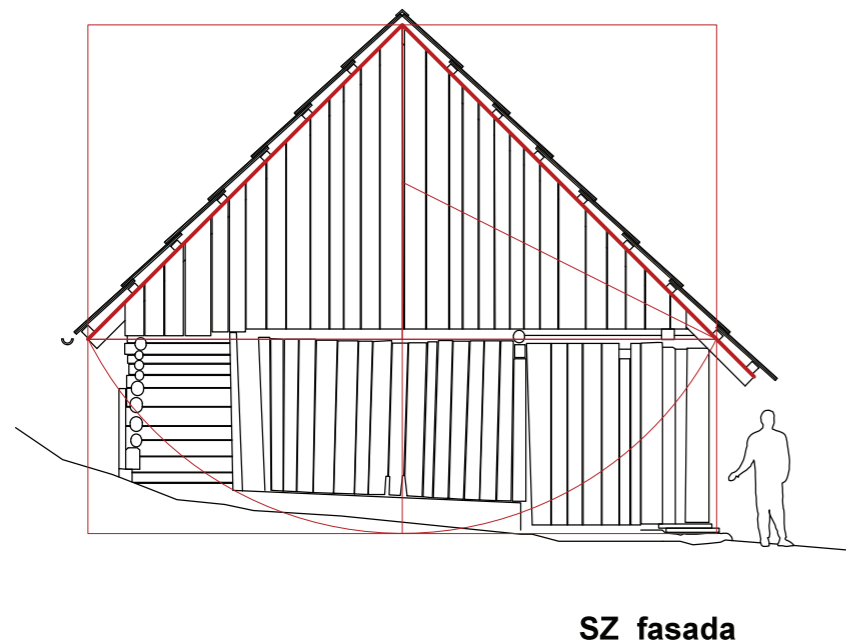

JZ fasada

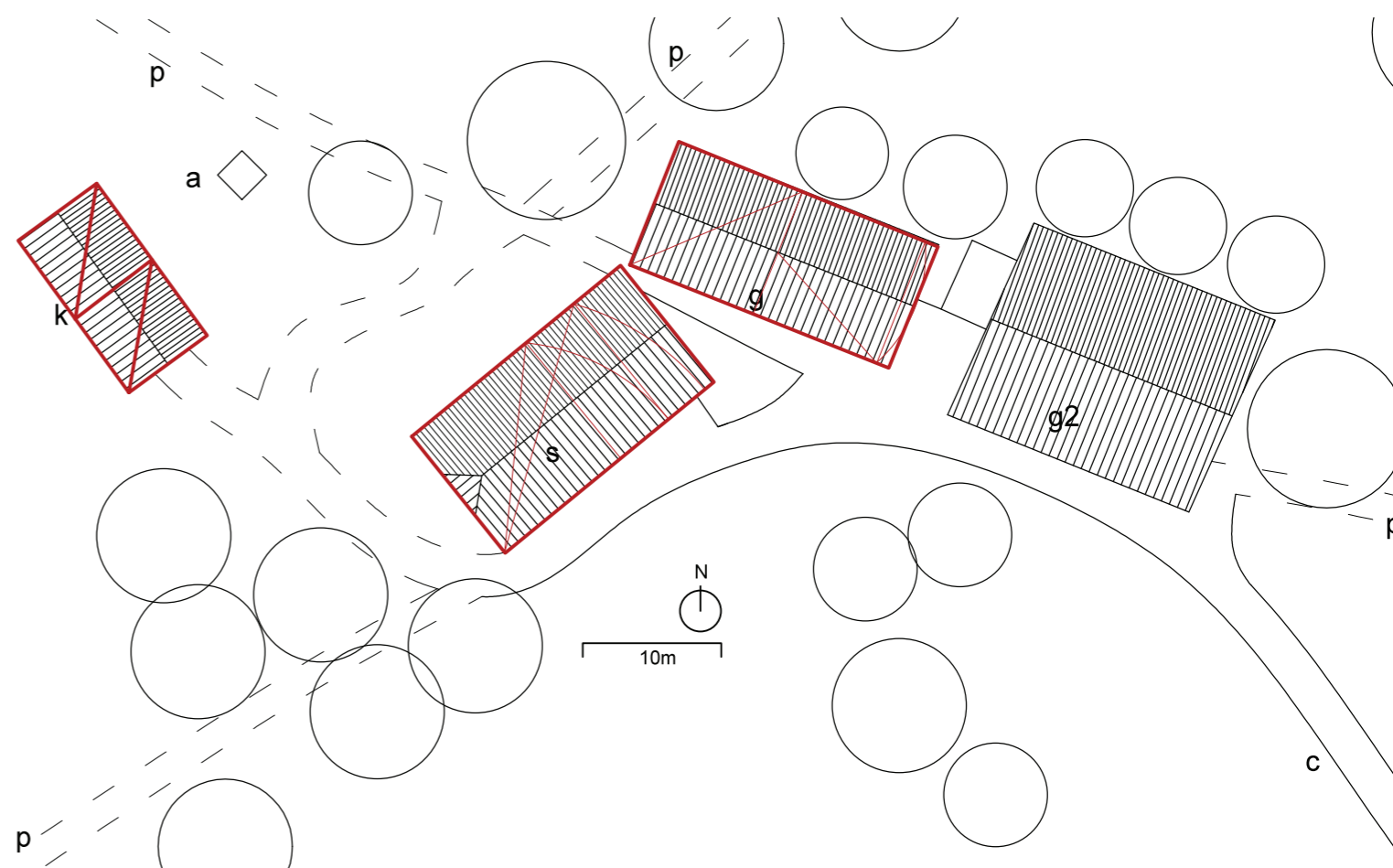

JV fasada

1 5m

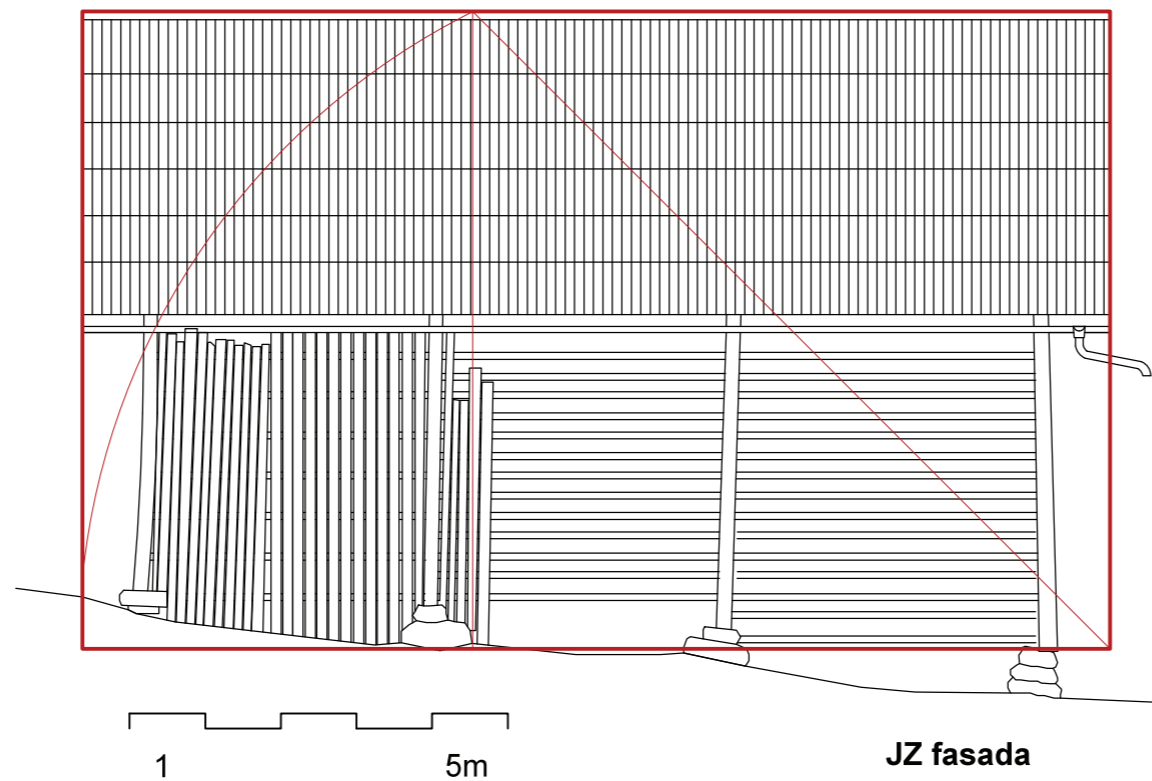
SZ fasada

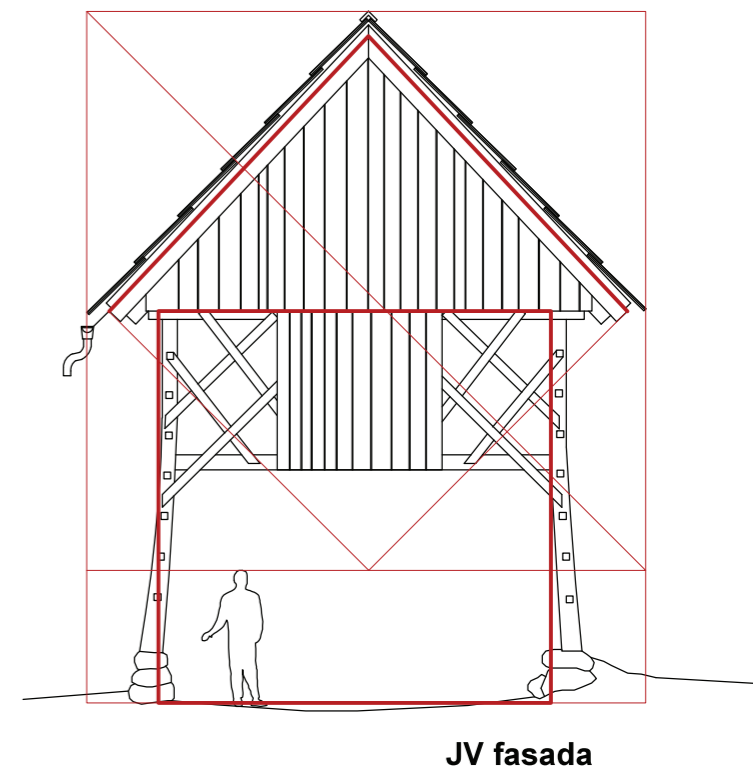
Situacija M 1:500

- s - hiša
- g - stari hlev
- g3- novi hlev
- c - cesta
- p - pot
- k - kozolec
- a - apnica

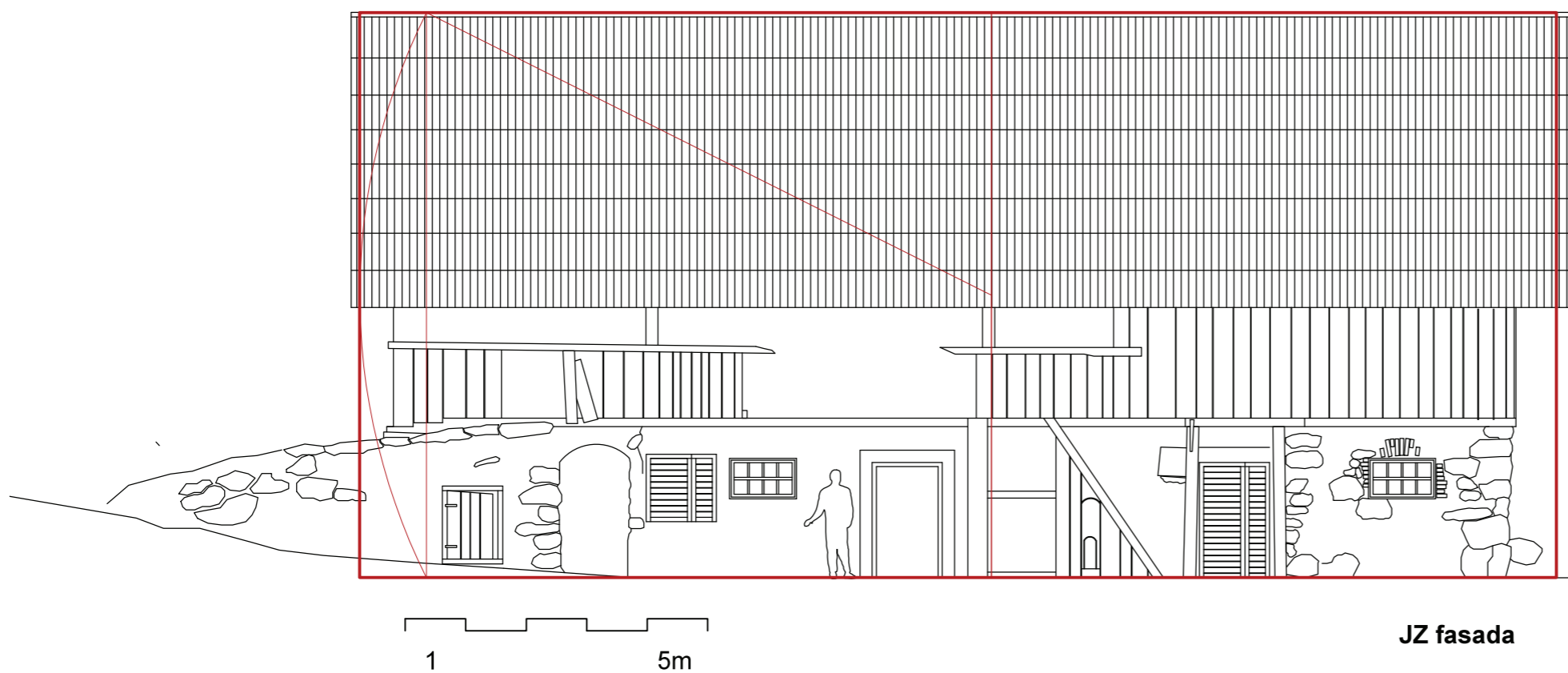

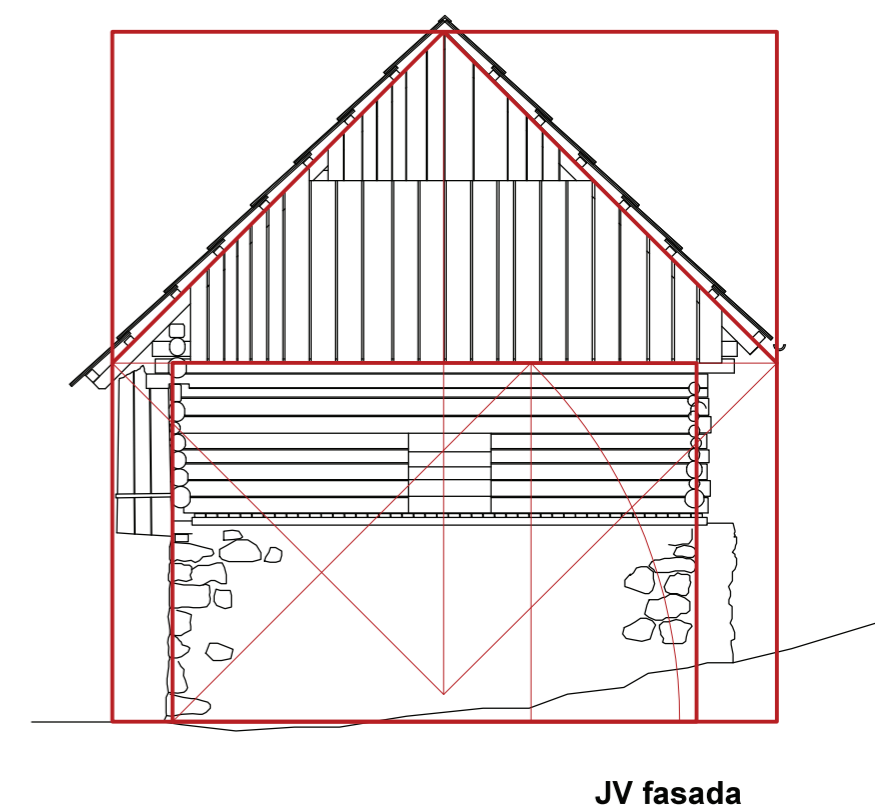
JZ fasada

JV fasada

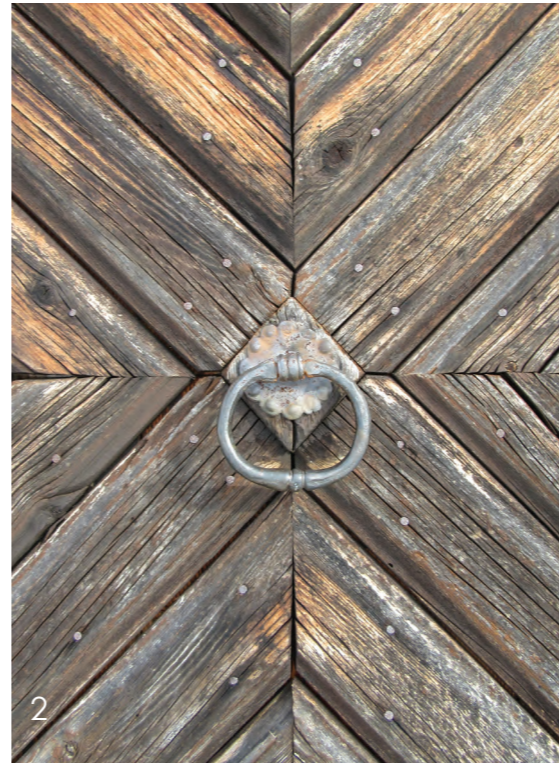

JZ fasada

JV fasada

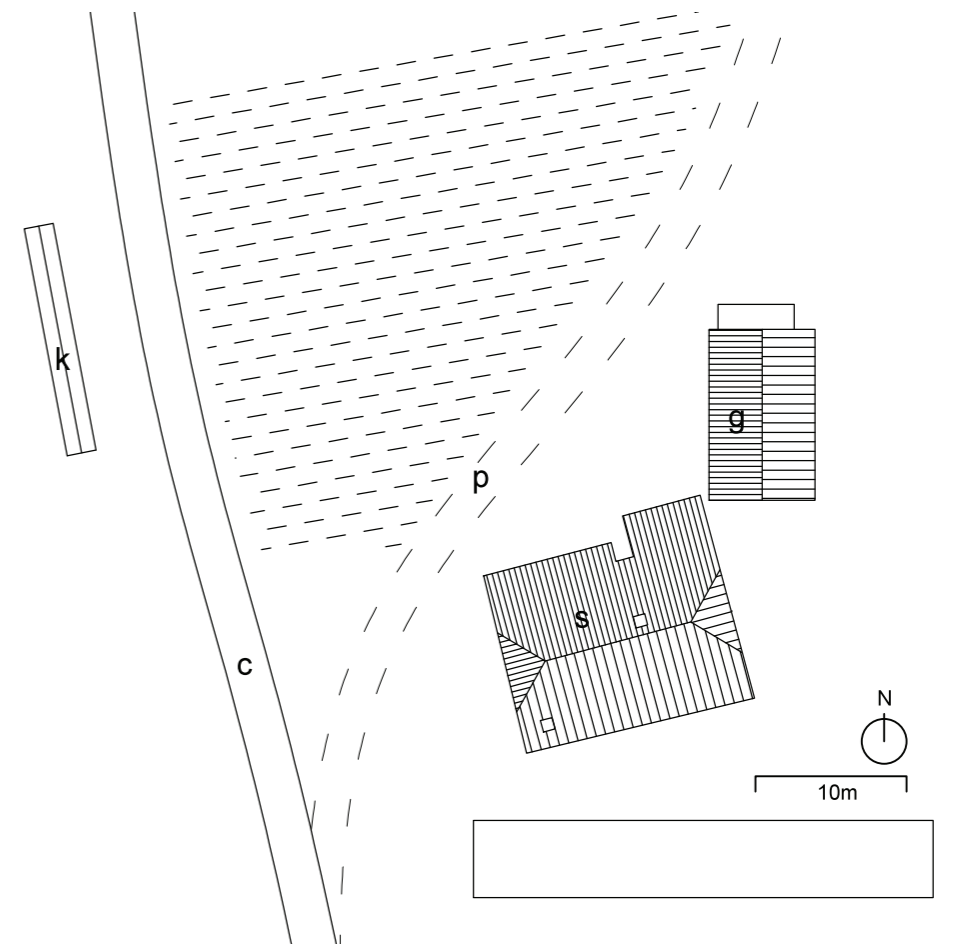
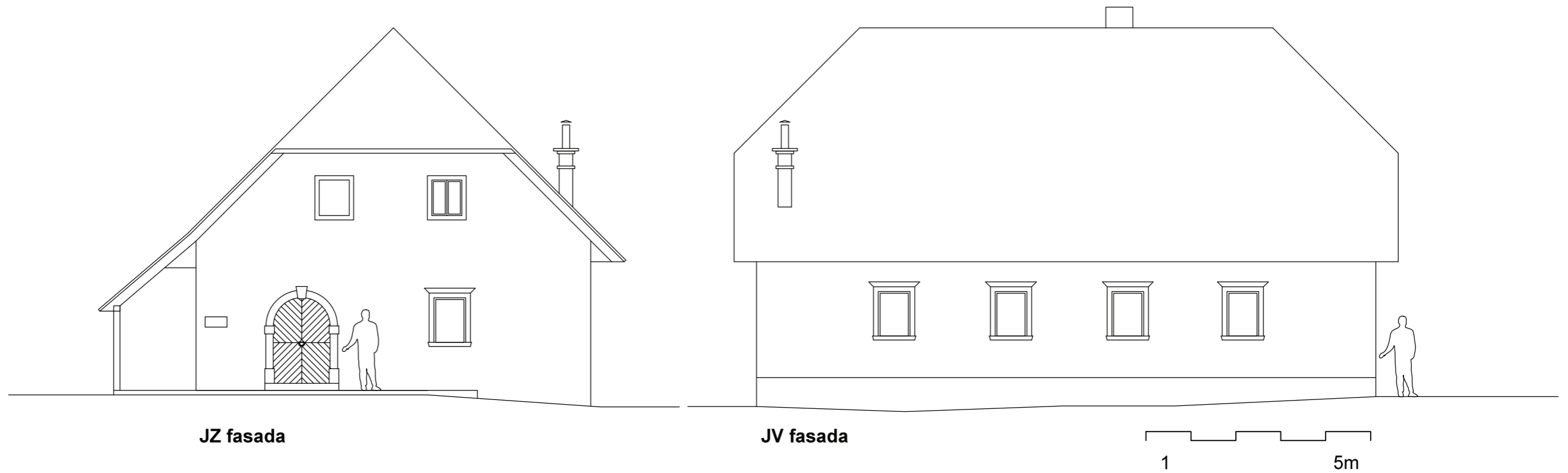

Kompozicija čelne fasade je posebna vendar dobro premišljena. Z vhodnim portalom na čelni fasadi daje vtis drugačnosti, hkrati pa v detajlu in materialih blizu tradicionalnim hišam.

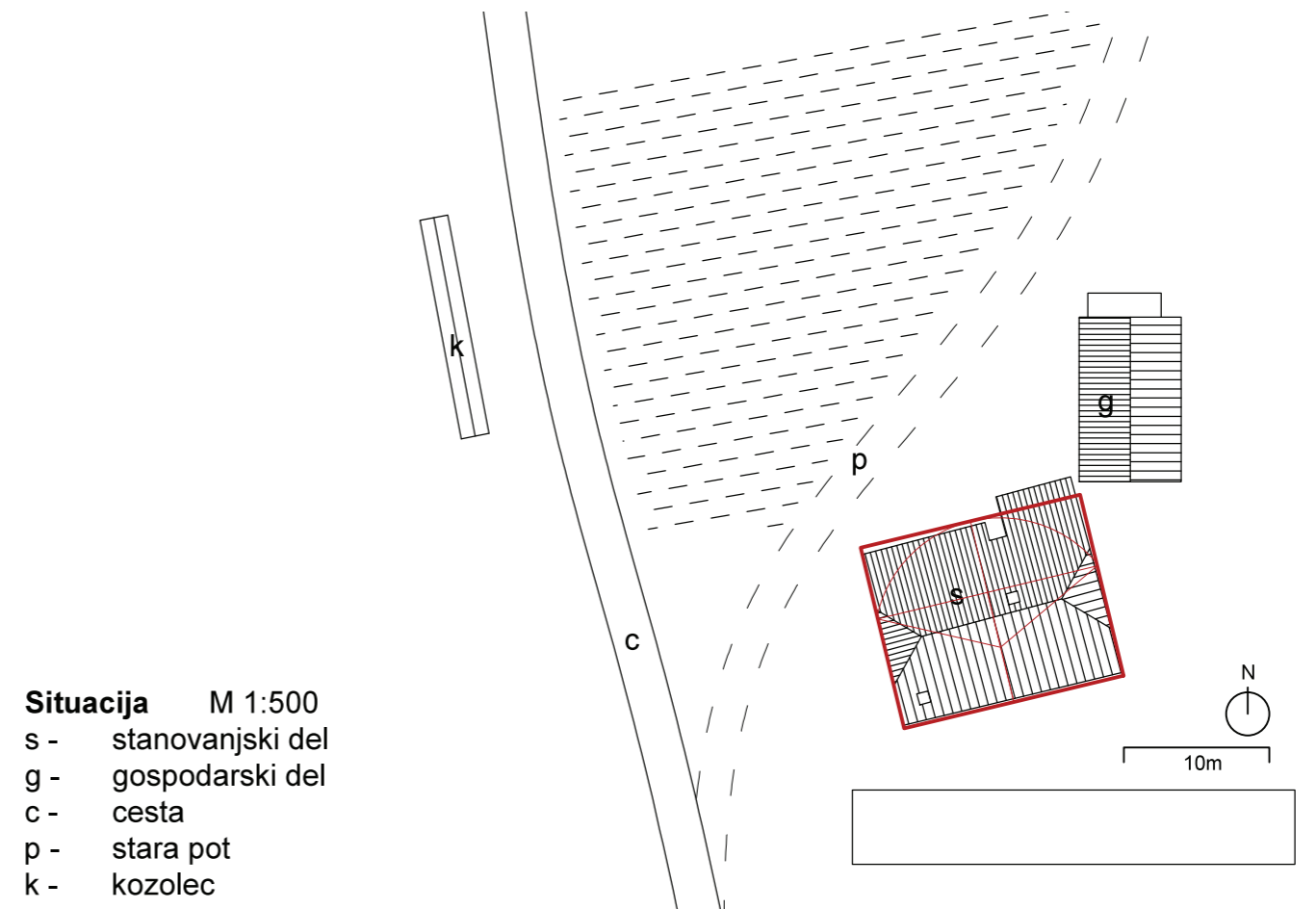
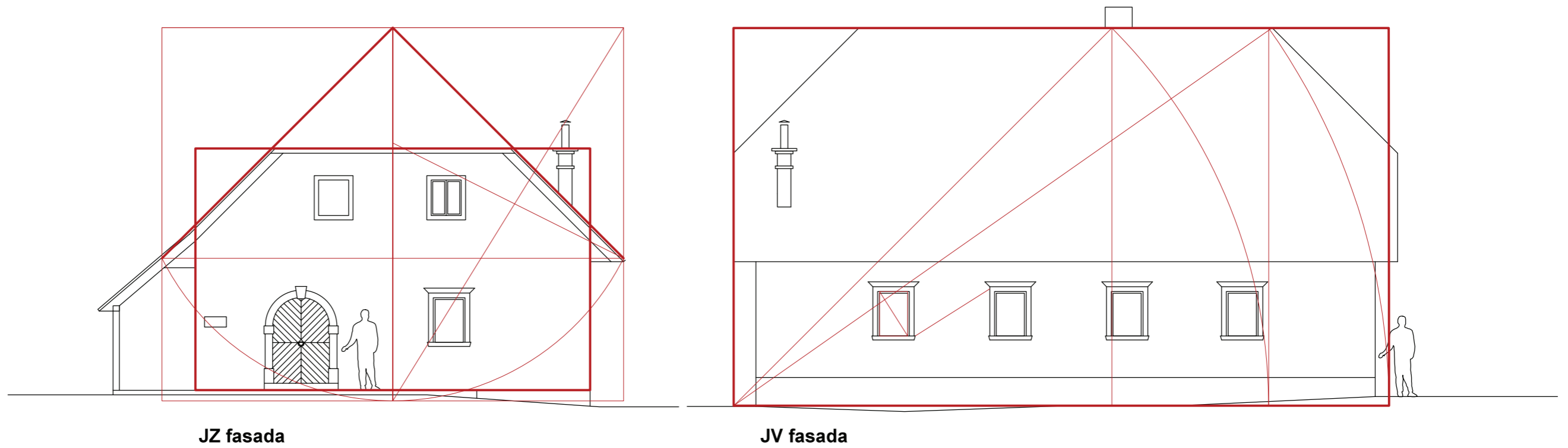
Razmerje čelne fasade med širino zidanega dela in višino do čopa je zlati rez. Prav tako okenska odprtina v pritličju. Gabarti fasade je v razmerju biauvrone.

- 1 Stranska fasada
- 2 Detajl vrat s tolkalom
- 3 Gospodarski objekt
- 4 Čelna fasada

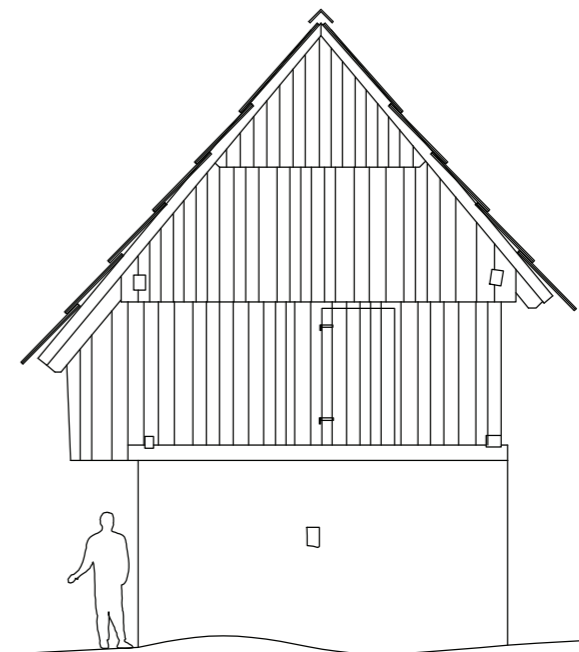
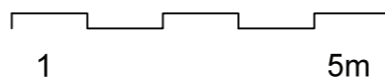

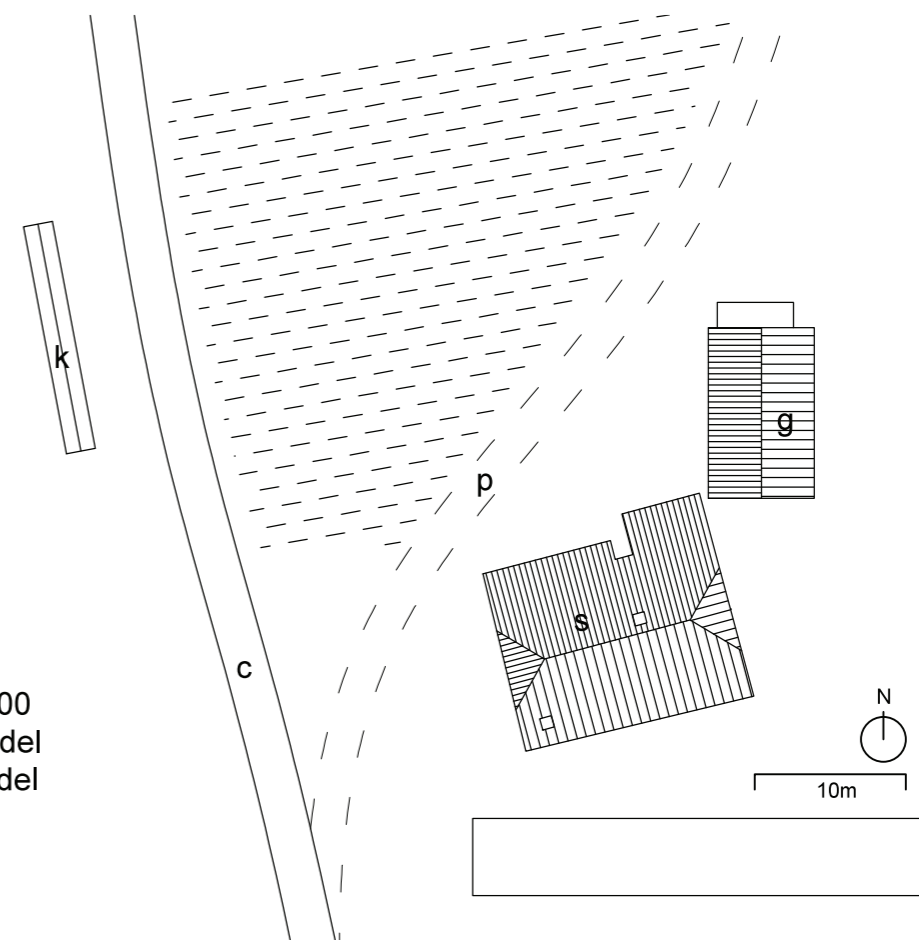

Z fasada

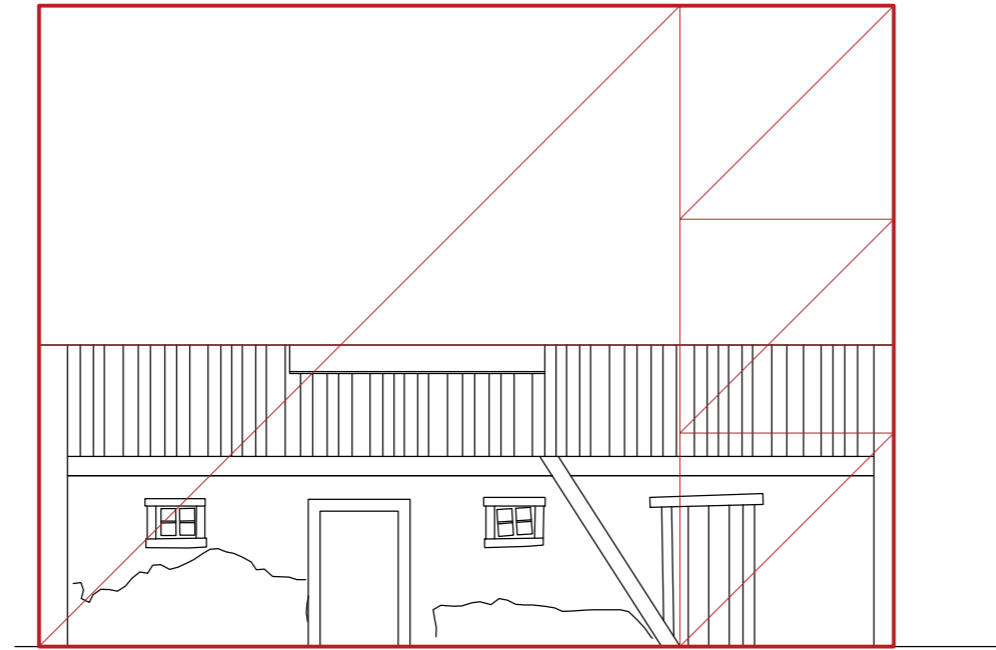

J fasada

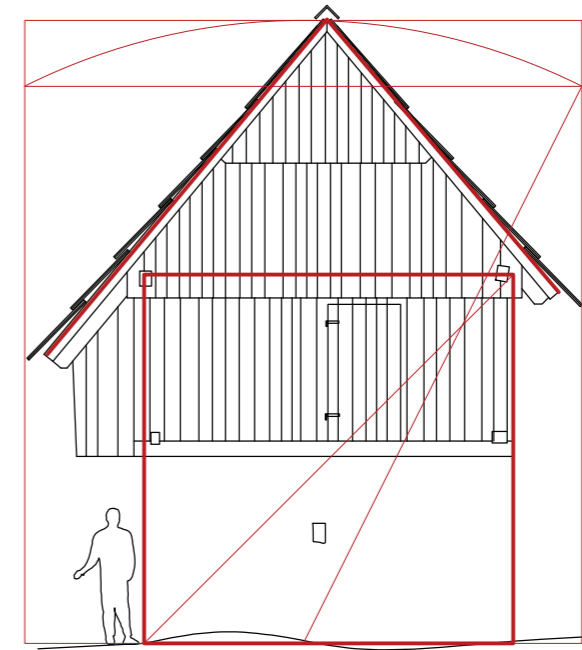

- Situacija** M 1:500
s - stanovanjski del
g - gospodarski del
c - cesta
p - stara pot
k - kozolec

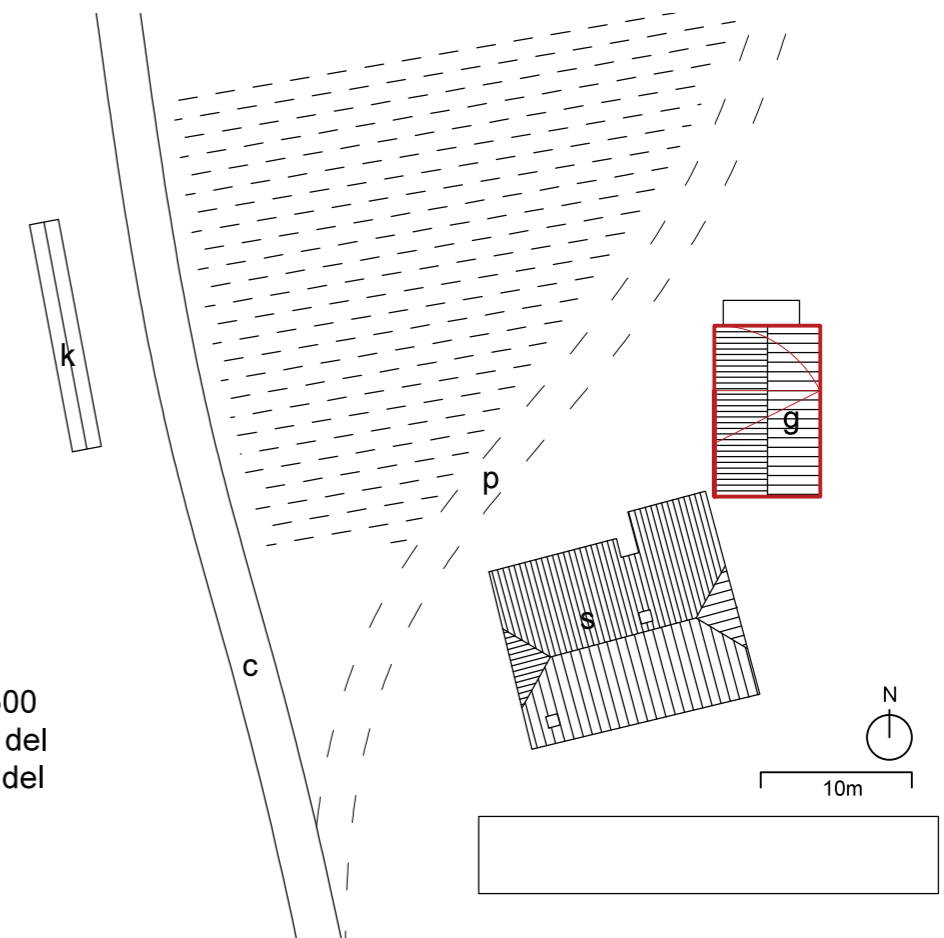

Z fasada

J fasada

- Situacija** M 1:500
s - stanovanjski del
g - gospodarski del
c - cesta
p - stara pot
k - kozolec

1

2

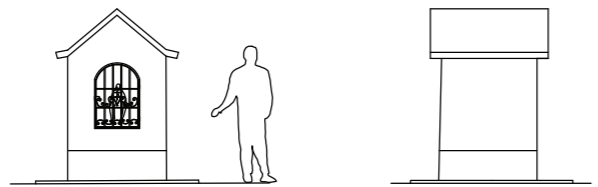

3

Znamenje na Gorjušah je zidano
Zob križpotju, ob njem raste dre-
vo.

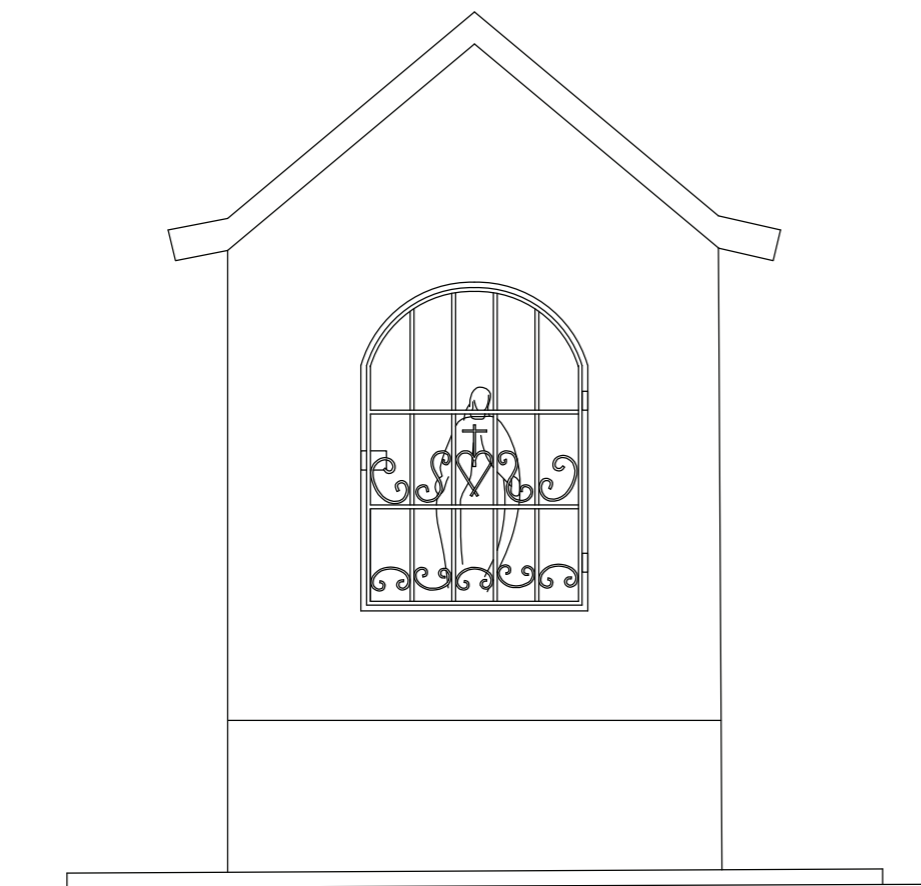
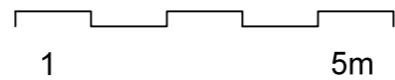
Gabarit čelne fasade ustreza
diagonu. Prav tako višina v
odnostu do širine niše.

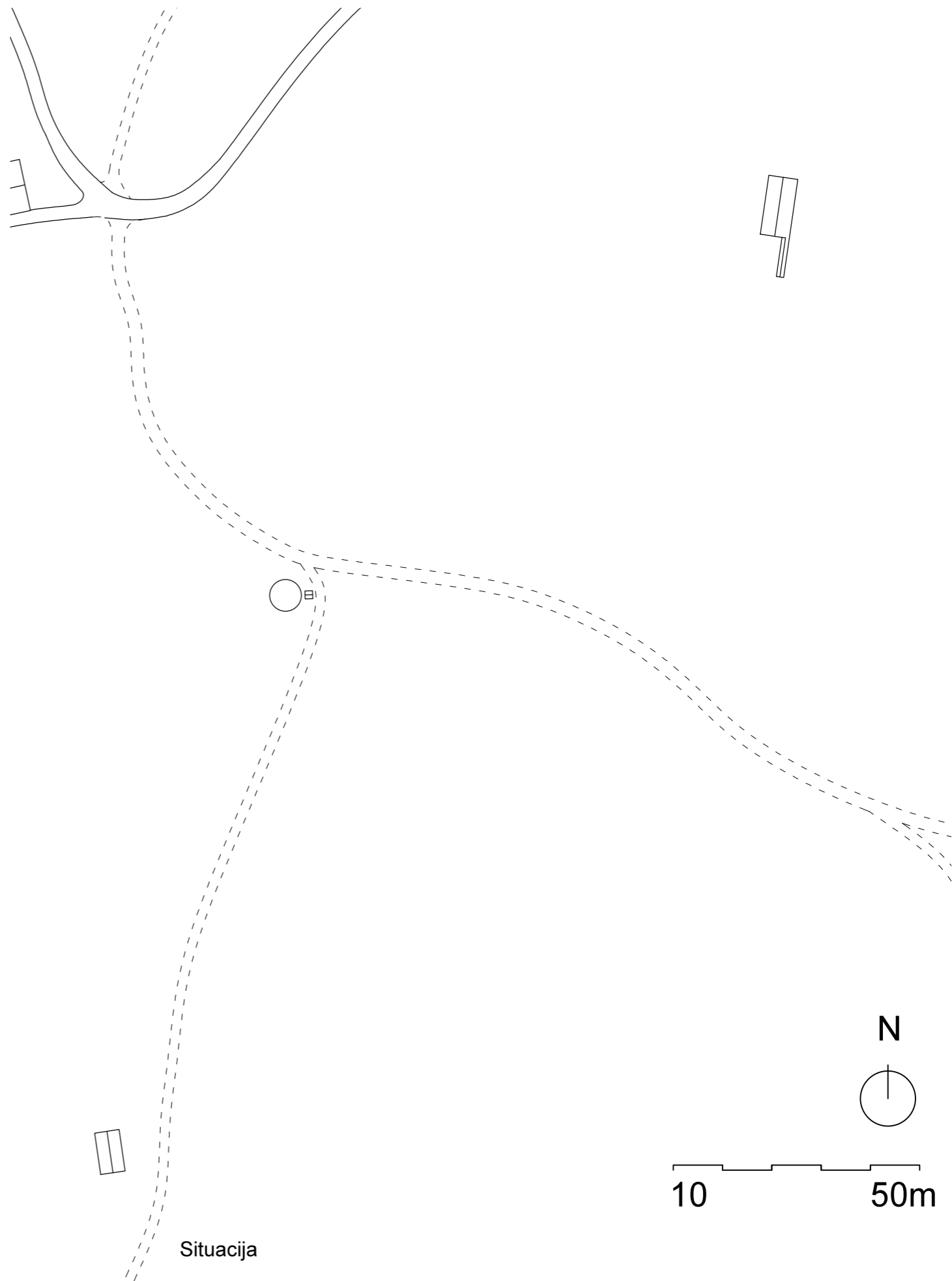

V fasada

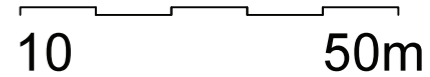
V fasada

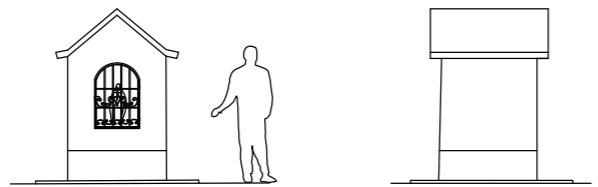
V fasada

Situacija

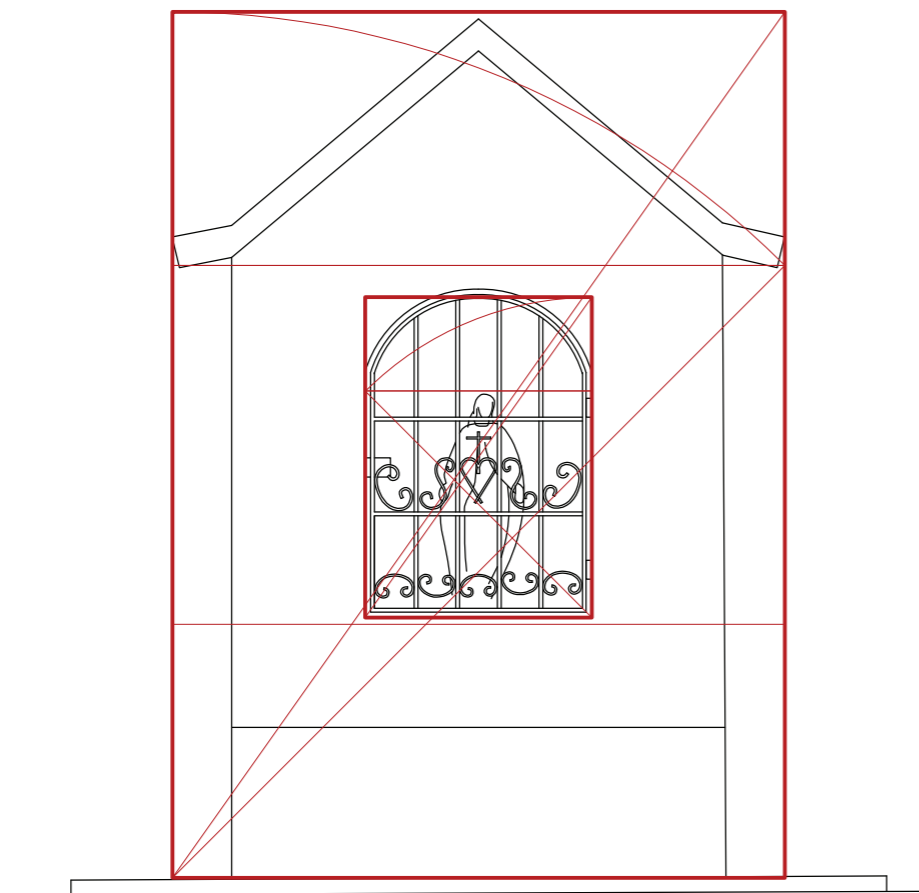
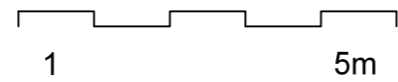

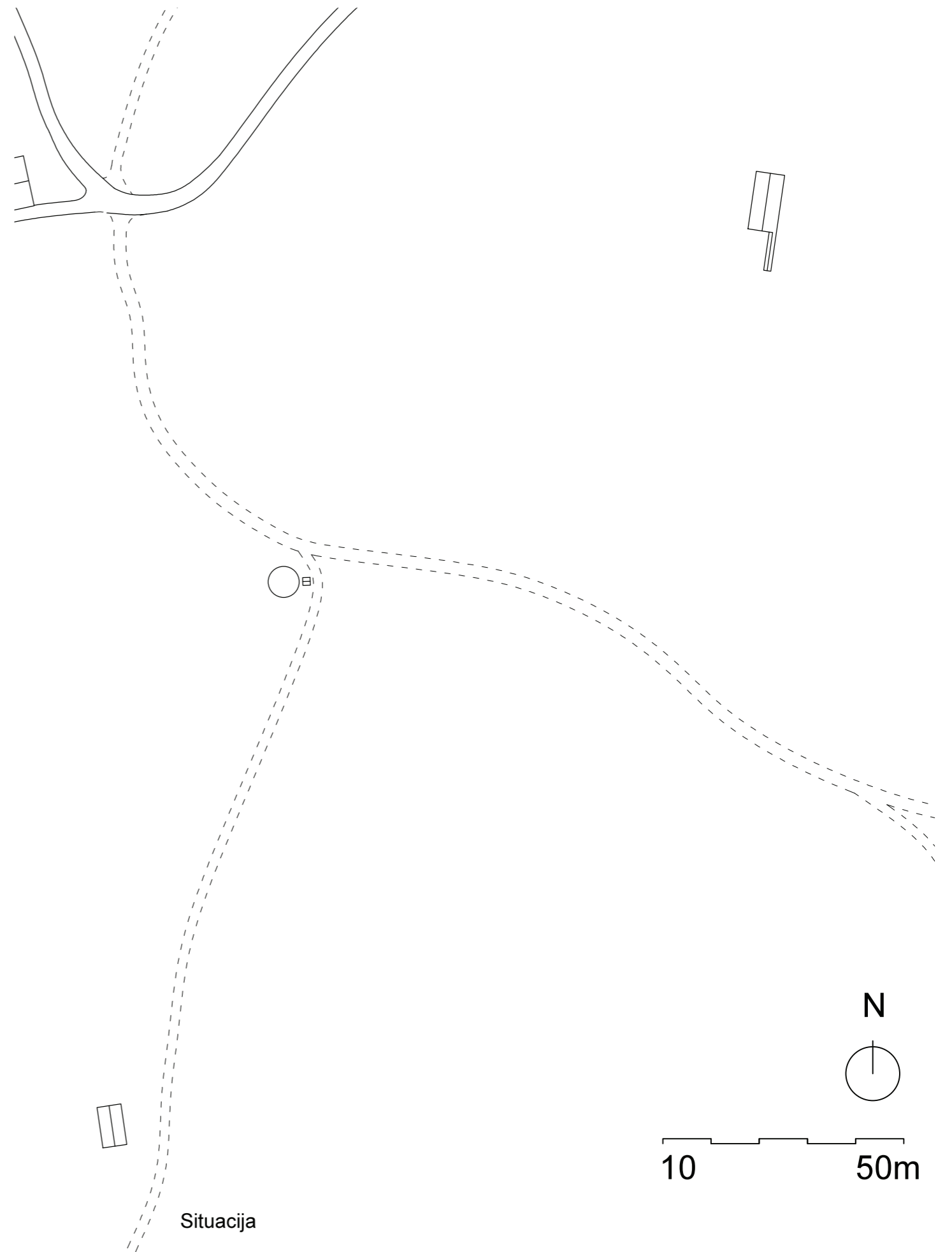

V fasada

V fasada

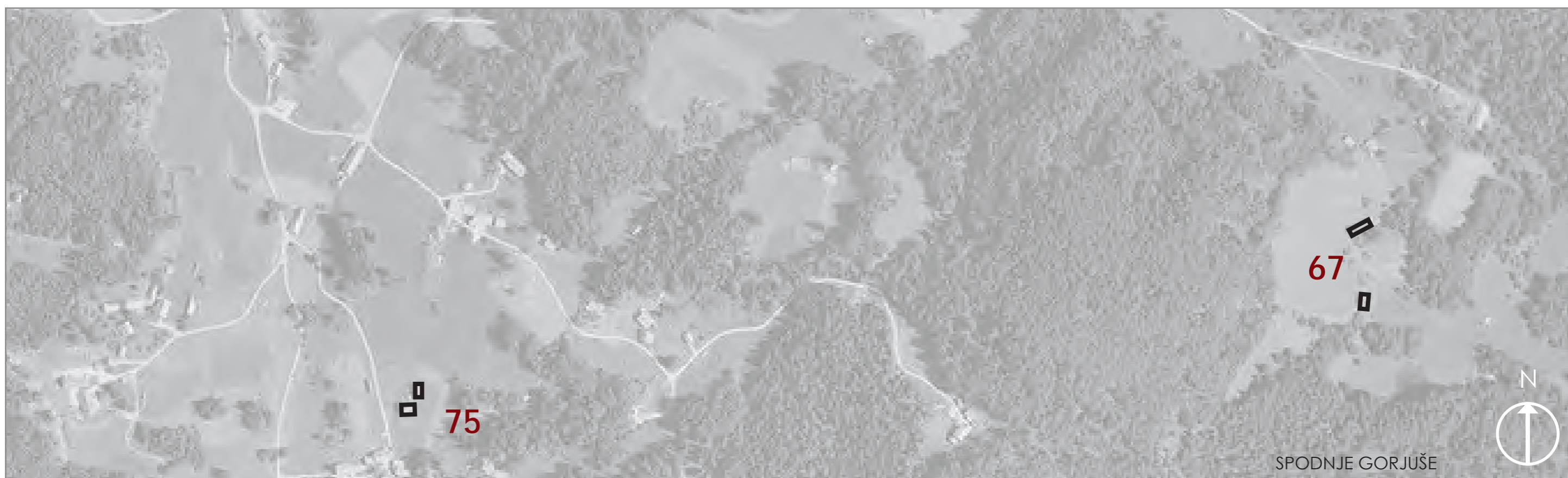

V fasada

Situacija

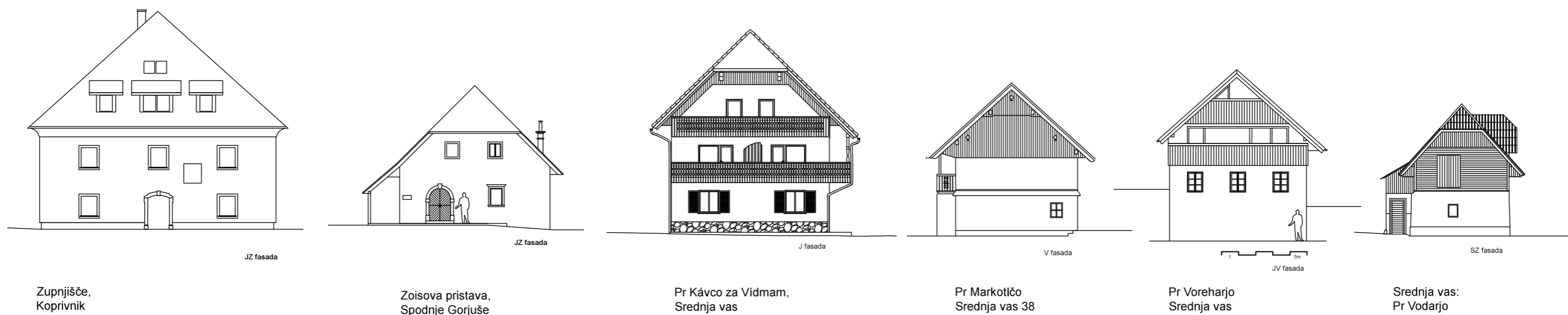
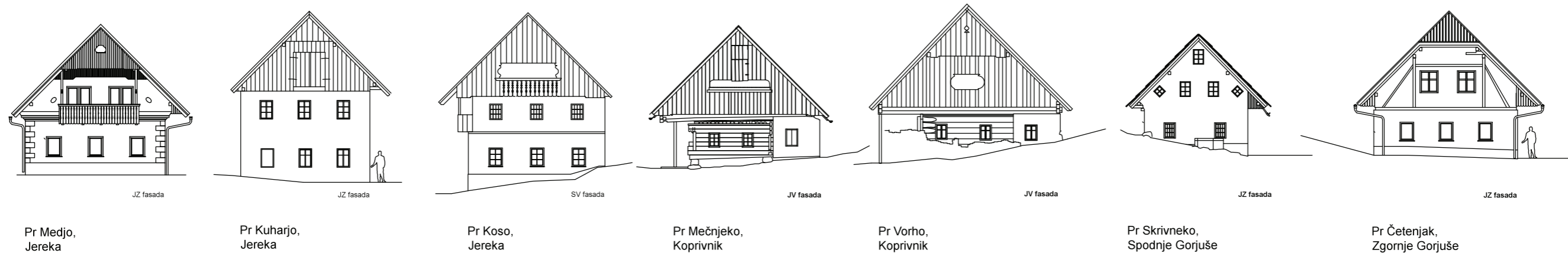
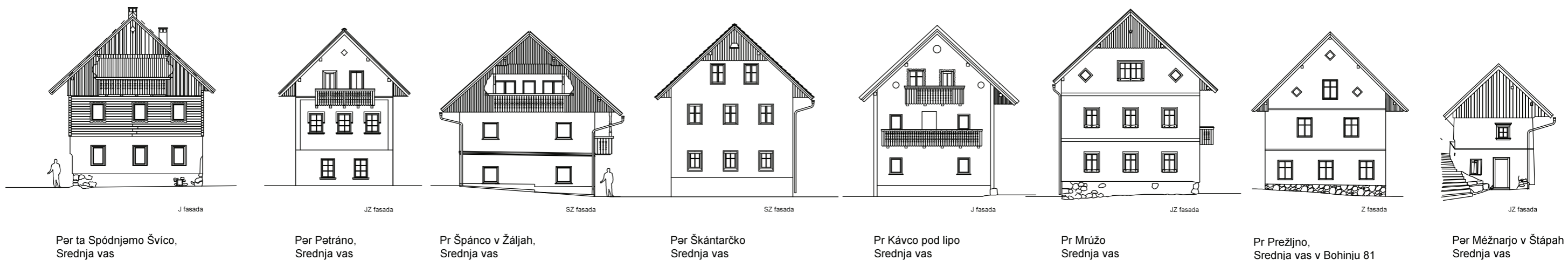

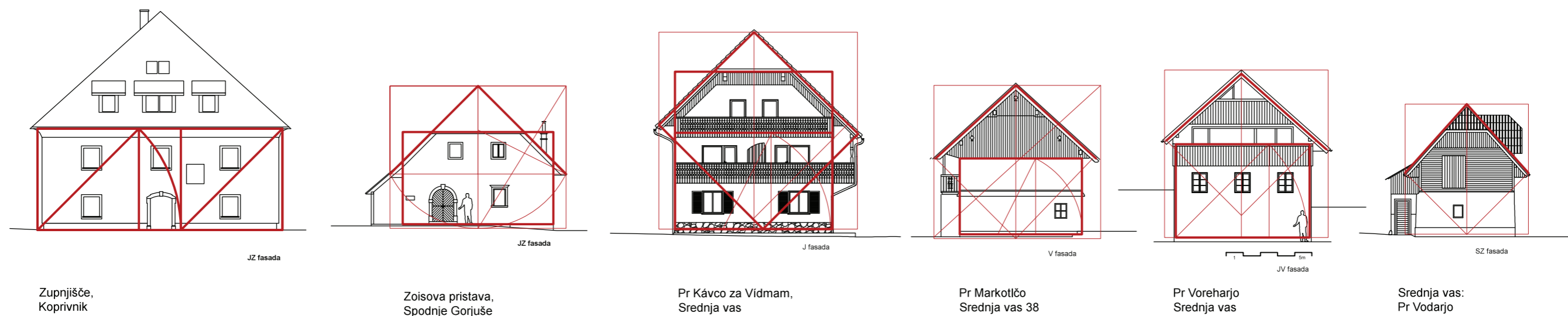
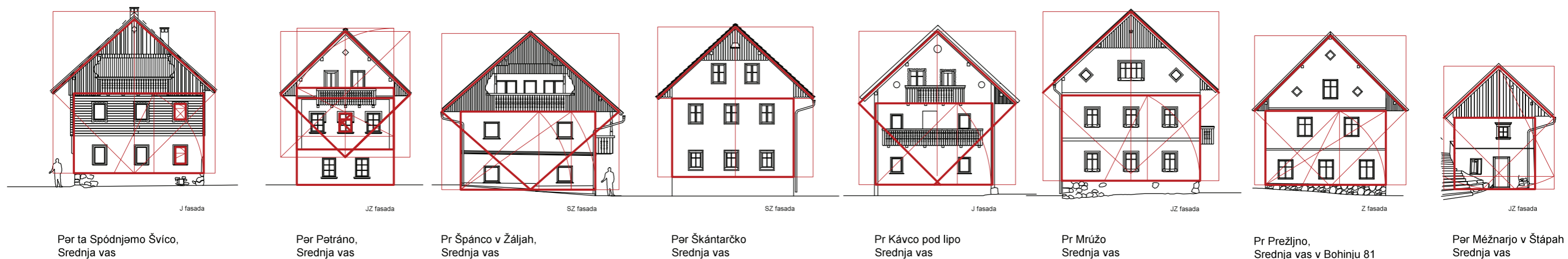

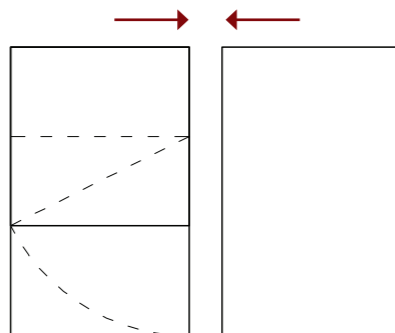

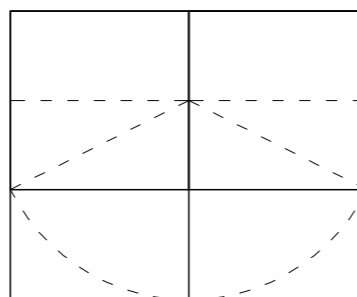

Biauron je pravokotnik sestavljen iz dveh zlatih pravokotnikov (auronov) tako, da ju staknemo z daljšo stranico. (shema 1 in shema 2)
vir: Mladen Pejaković, Zlatni rez, Zagreb

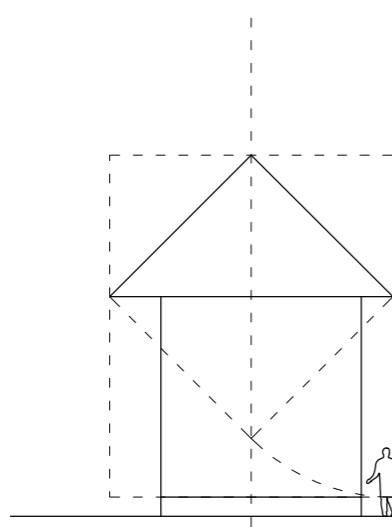
shema 1
konstrukcija zlatega pravokotnika (aurona) iz kvadrata; podvojitvev

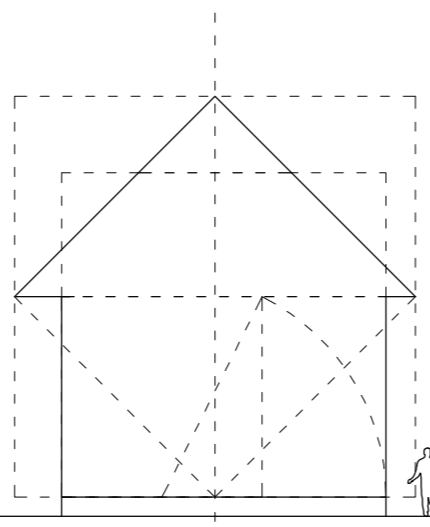
shema 2
Dva zlata pravokotnika spojena z daljšo stranico tvorita biauron

Iz obdelanih hiš bi do sedaj lahko izluščili tri najbolj skladne in značilne proporcijske zasnove, prisotne v Bohinjskem prostoru

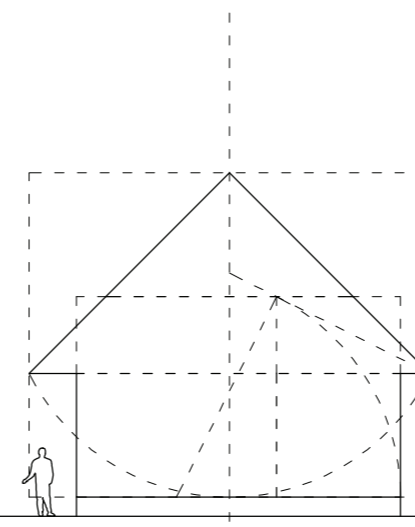
Prvna je zasnova vitke hiše katere gabarit je mogoče očitati s pokončnim kvadrigronom (risba 1). Tak tip zasnove srečamo pri hišah na ozkih parcelah, pa tudi na kozolcih s to razliko, da je napušč simetričen na obeh straneh. Značilnost te zasnove je v tem, da je višina slemena večja kot širina strehe, Višina zidanega dela pa je enaka dejanski dolžini ene strešine.

risba 1
ozke parcele, ozka vitka hiša
POKONČNI KVADRIGON

risba 2
klasična kmečka hiša z nadstropjem
KVADRAT

risba 3
pritlične hiše, brunarice
BIAURON

Druška zasnova je značilna za večje kmetije (risba 2). Hiša je enonadstropna. Višina slemena je enaka širini strehe. Razmerje višine in višine zidanega dela stavbe je v zlati pravokotnik. Zatrejni del je lahko opažen, v primeru da je ometan, pa obstaja možnost da je višina ometanega dela enaka širini zidanega dela stavbe (kvadrat). Napušč je večji na ene strani stavbe.

Tretja zasnova je značilna za delno zidane in delno lesene pritlične hiše. Gabarit objekta se da orisati z biauronom. Razmerje med višino zidanega dela in višino ostrešja je v zlatem rezu. V primeru čopa je tudi širina stavbe v razmerju do višine zidane stene v zlatem rezu. V primeru kombinirane gradnje je razmerje med lesenim in zidanim delom v zlatem rezu.

Közigazgatási beosztás és határjelzés

	Országhatár	Landesgrenze
	Kerületi és megyehatár	Districts und Comitatsgrenze
	Határkő	Grenzstein
	Határdomb	Grenzhügel
	Határfa	Grenzbaum
	Határjelző oszlop	Grenzdler

Hegyrész

	Hegykúp	B., Berg-Kuppe
	Hegyhát	Berg-Rücken
	Szikla	Fels

Művelési ágak

Mezőgazdaság

	Kert	Garten
	Szőllő	Weingarten
	Mező, legelő	Wiese, Weide
	Szántó	Feld, Ackerfeld
	" a bács megyei, bánáti lapokon	
	Erdő	Wald

Közlekedési berendezkedés

Úthálózat

	Műút	Chaussee
	Közlekedő- és postautak	Post- u. Communicationstrassen
	Országút	Landstrasse
	Közönséges kocsút	Ordinaire Fahrwege
	Mezei és erdei utak	Feld- u. Waldwege
	Ösvény, gyalogút	Fusssteig, Steeg, Pfad
	Mélyút	Hohlweg
	Feltöltött út	Dammweg
	Gátút	Klippweg

Lakóhelyek és egyéb építmények

Épületek, épülecsoportok

	Egyesház, fából	Haus vom Holz
	" kőből	" " Stein
	" kerttel körülvéve	" mit Garten
	Házcsoport	Häusergruppe
	Utca	Gasse

Malmok

	Malom	Mühl, Bachmühl, Flussmühl
	Hajómalom	Schiffmühl
	Szélmalom	Windmühl

Posta és vám

	Posta-, postaváltó állomás	Poststation, Postwechselstation
	Vám és harmincadhely	Mauth u. Dreysigts-Amt

Templomok

	Templom, kőből	Kirchen vom Stein
	" fából	" " Holz
	" fallal kerítve	" mit Mauern umgeben
	Kalvária	Kalvarienberg
	Kőkereszt	Steinkreuz
	Fakereszt	Holzkreuz
	Képes oszlop	Bildstock
	Temető	Friedhof

Bányaművelés

	Aranybánya	Goldgrube		Sóbánya	Salzgrube
	Ezüst	Silber		Rezgálic	Vitriol
	Vas	Eisen		Timsó	Alaun
	Réz	Kupfer		Réz-olvasztó	Kupfer-Hammer
	Ón	Blay		Ásványvíz-forrás	Sauerbrunn
	Higany	Queck Silber		Gyógyfürdők	Gesunde Bäder
	Zinober	Zinober		Sósforrás	Salzbrunn
	Kén	Schwefel		Téglavető	Zigeley

Vízrajz

Folyóvizek

	Forrás	Quelle
	Patak	Bach
	Folyó	Fluss
	Csatorna	Canal
	Száraz árok	Graben

Egyéb

	Vesztőhely	Galgen
--	------------	--------

Egyéb jelölések

	Rom	Rudera, Ruine
	Püspöki székhely	Bischöfliche Residenz
	Mauzoleum	Mausoleum
	Csatahely	Schlachtfeld
	Régi sánc	Alte Schanz
	Riadópózna	Alarm Stangen
	Erődített helyek	

Állóvizek

	Kút	Brunnen, Feldbrunnen
	Tó, duzzasztott tó malommal	Teich
	Mocsár, náddal	Sumpf
	Mocsár, nád nélkül	Morast

Tanyajelzések

	Auffenberg		Jann
	Benda és Ruvigni		Matzko
	Burker		Niegel
	Chaveau		Ponsard
	Dyke		Reiss és Wagemann
	Fest és Gautier		Schirnding
	Fröhlich, Geispitzheim; Lichtenebert, Lindenthal		Sechter

Átkelőhelyek

	Átkelőhely kocsik, lovak, gyalogosok számára	Furt für Wagen, Pferde und Menschen
	Komp	Überfuhr, Überfuhr-Platte
	Híd, kőből	Brücke vom Stein
	" fából	" " Holz
	" pillérekkel	" mit Steinunterlagen
	Hajóhid	Schiffbrücke

ZEICHEN-MUSTER.

Kulturgattungen.

Aecker <i>ohne und mit Nebennutzen</i>	Trischfelder und Brände.	Egärten.	Wiesen <i>ohne u. mit Nebennutzen</i>	Gemüsegärten.	Obstgärten.	Ziergärten.	Englische Anlagen.	Hopfengärten.	Weingärten.
Hutweiden <i>ohne und mit Nebennutzen und Alpen.</i>	Hochwäldungen Laub- Nadel- und gemischtes Holz.		Meer-Salinen.	Seen, Teiche, Flüsse und Bäche.		Torfstiche.	Niederwäldungen und Auen.		Gestrippe.
Sümpfe mit Rohrwuchs.	Sümpfe ohne Rohrwuchs.	Krummholz.	Steinbrüche			Schotter und Sandgruben.	Lehmgruben.	Öden und kahles Gestein.	Gletscher, Eis und Schneefelder.

Gebäude.

Kirchen.
 Öffentliche Gebäude.
 Steinerne Gebäude.
 Holzernes Gebäude.
 Ruine.
 Posthaus.
 Jägerhaus.
 Wirthshaus.

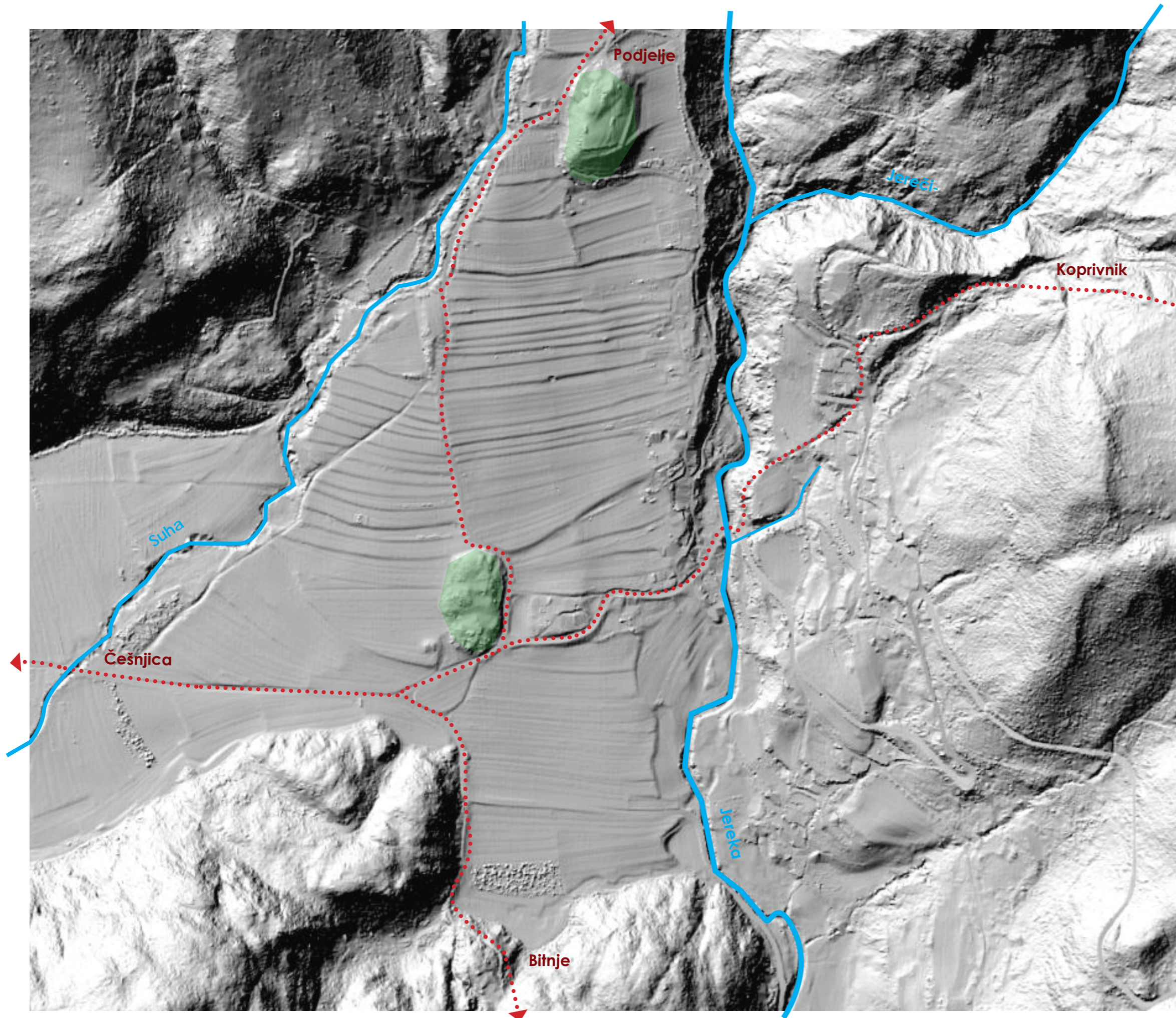
Conventionelle Bezeichnungen.

Landes Distrikt Comitats Steuer und Stuhlrichter amts Gemeinde Chaussee mit Graben Chaussee ohne Graben Verbindungsweg mit Graben Verbindungsweg ohne Graben Prügel Saum Weg Fuß Eisenbahn mit Dampfkraft	Eisenbahn mit Pferdekraft Steinerne Jochbrücke Holzernes Jochbrücke Holzernes Brücke mit steinernen Jochen Kettenbrücke Schiffbrücke Fliegende Brücke Steindamm Erddamm Trockener Graben Nasser Graben Holzernes Wehre Steinernes Wehre Obstbaum Öhlbaum Maulbeerbaum Laubbaum Nadelbaum	Zisterne Steinernes Rohrbrunnen Holzernes Rohrbrunnen Feldbrunnen Martersäule Steinernes Kapelle Holzernes Kapelle Steinernes Kreuz Holzernes Kreuz Steinernes Meilenzeiger Holzernes Meilenzeiger Steinernes Wegweiser Holzernes Wegweiser Wassermühle S.M. Sagemühle Steinernes Windmühle Holzernes Windmühle P.M. Pulvermühle St.M. Stampfmühle W.M. Walkmühle Pp.M. Papiermühle Ö.M. Ölmühle Grenzstein Grenzzeichen/Hotter Holzernes Uferversicherung Steinernes Uferversicherung	Stromstrich Hochgericht Beerdigungsplätze mit Mauer Beerdigungsplätze mit Zaun Beerdigungsplätze der Israeliten Trigonometrischer Punkt Graphischer Punkt Gemauerte Wasserleitung Holzernes Wasserleitung Holzrechen Holzschwemme Holzriese Ankerplatz Wasserhälter Canäle mit Schleusen Fischzucht G.H. Glashütte G.S. Glasschleife H.W. Hammerwerk H.O. Hochofen M.H. Mayerhof M.W. Meßingwerk P.T. Pulverthurm W.K. Weinkeller Z.H. Ziegelhütte Z.O. Ziegelofen
---	---	---	---

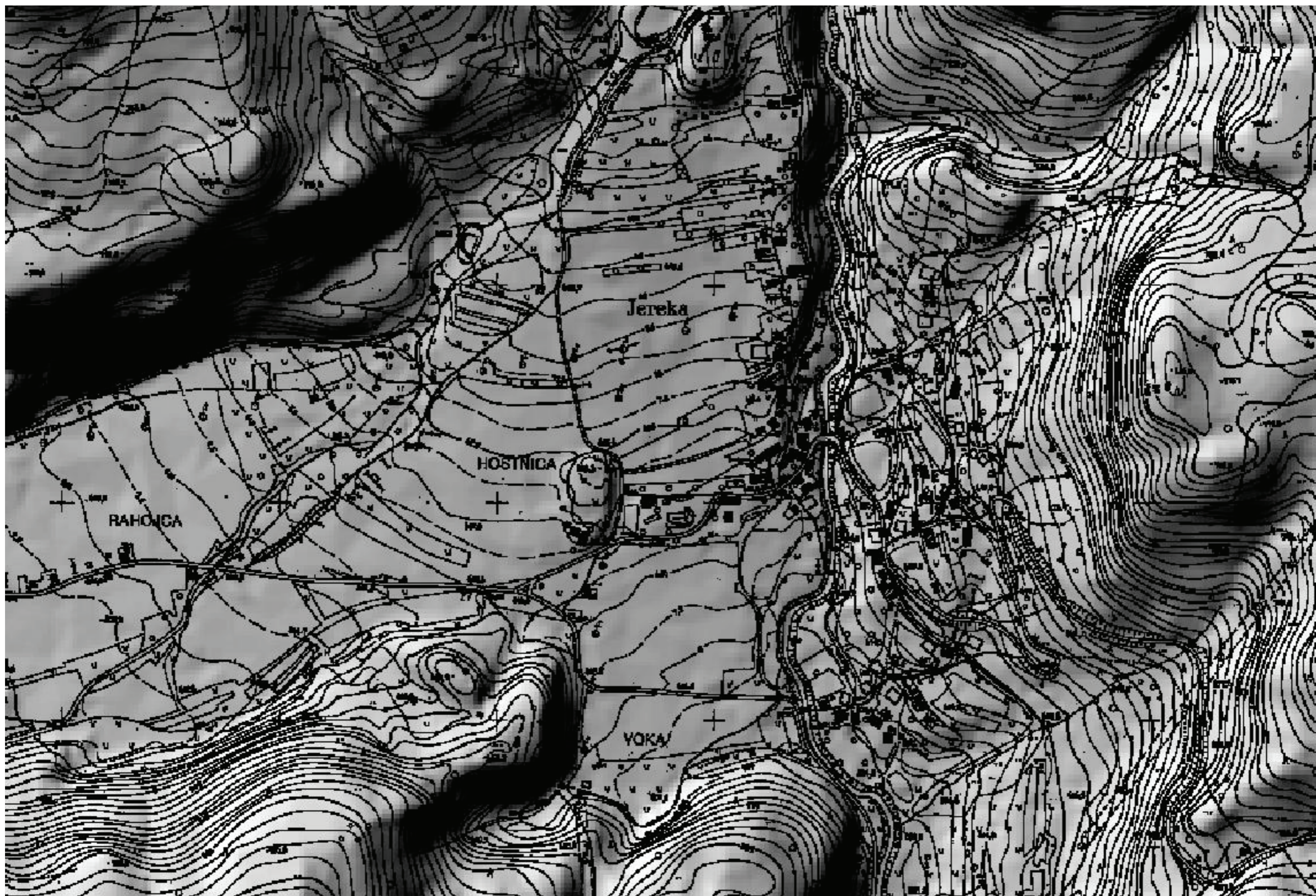

Lidar posnetek reliefa na širšem območju vasi Jereka pokaže izjemno zanimivo geološko izoblikovanost. Med morenami (označeno z zeleno) poteka razvodnica. Na levi strani se padavinske vode stekajo v Suho, ki se izlije v Ribnico, ta v Mostnico in slednja v Savo Bohinjko. Na desni strani pa padavine pobere potok Jereka, ki se skozi sotesko po bližnjici prebije do Bitenj in se tam izlije v Savo Bohinjko. Spodnja morena ima pomembno prostorsko in simbolno vlogo. Blizu nje je bila zgrajena cerkev Sv. Marjete. Kmetije v Jereki so umeščene predvsem ob vzhodni rob polj in na rob brežine Jereke.

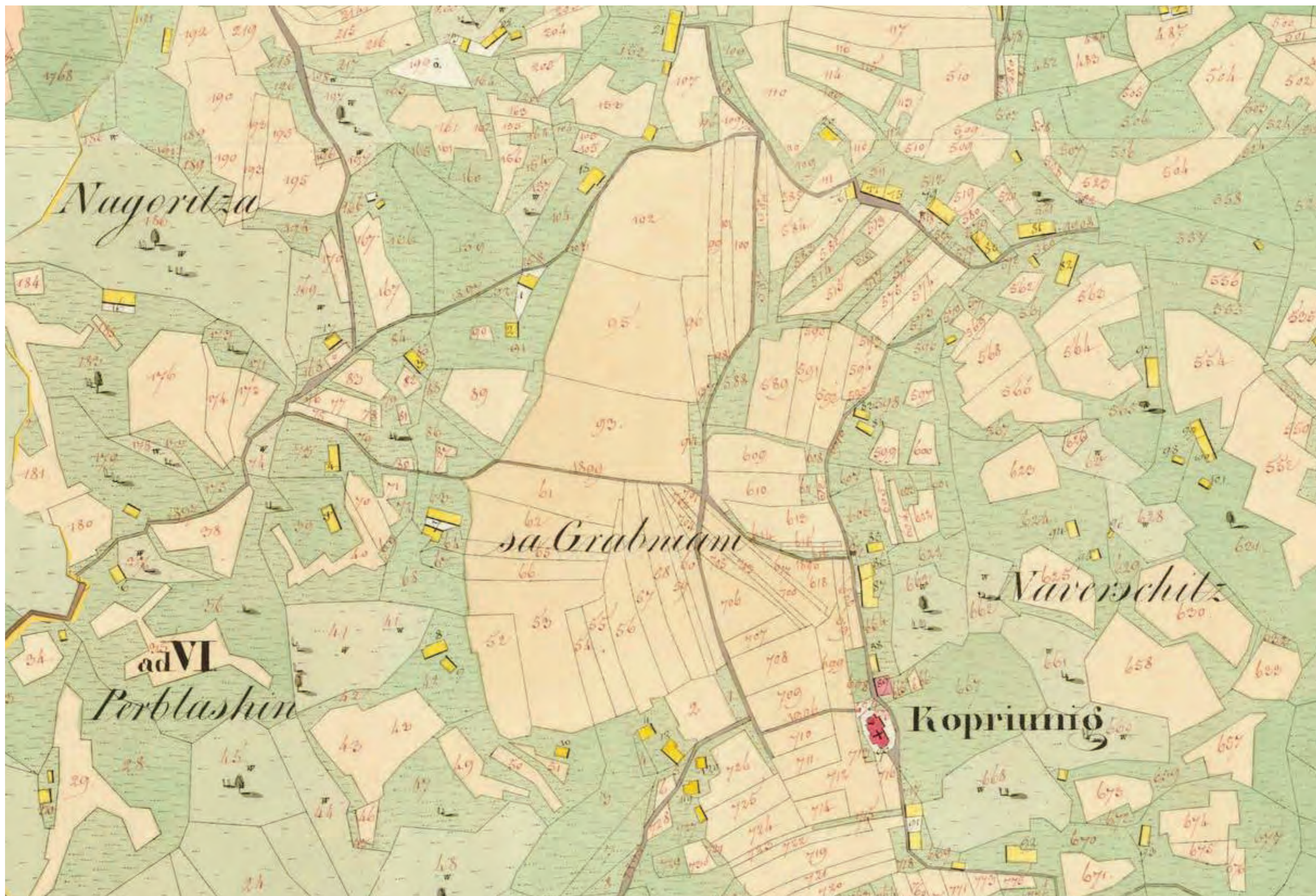

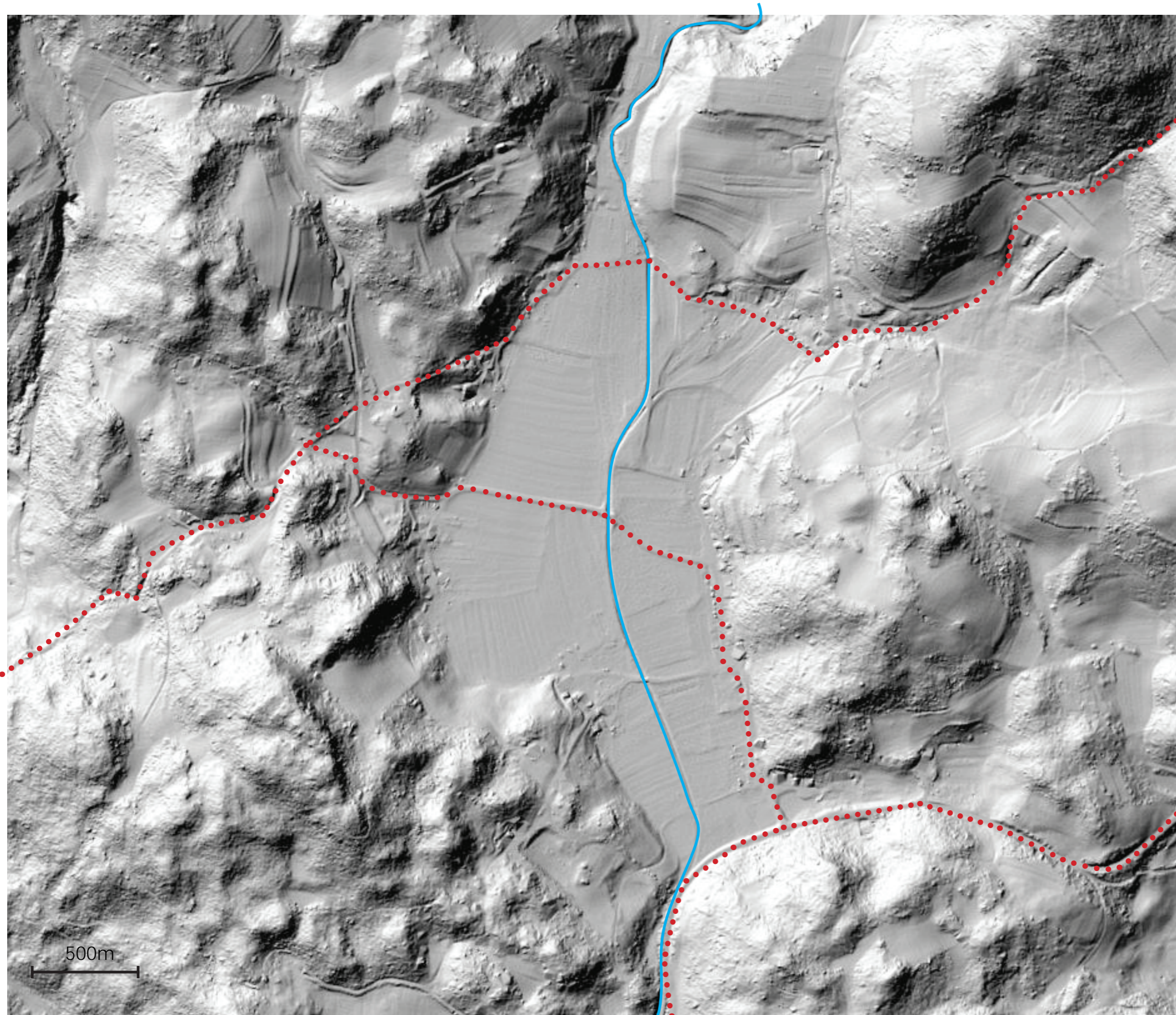

Koprivnik je naselje, ki je umeščeno ob rob ravnice, med bolj gričevnato oblikovano okolico. Po sredi te ravnice je presihajoči potok.

Vidna je domačija pr Četenjak, ki jo obdelamo v analizah. Prav tako pr Jurjovco.

Levo od napisa Graschina je viden sklop objektov Zoisove pristave. Na skrajni desni malo nad napisom Unter je domačija pr Skrivneko.

